

Praktične gospodinje

rabijo dolgo že kot vsakdanjo kavino pijačo preiskußen »Kathreiner«, ker so se prepričale, da je Kathreiner Kneippova sladna kava edina zdrava.

□ dobrega okusa in poceni. □

Praktične gospodinje

pa so pri nakupu tudi previdne, ne zahtevajo samo sladne kave ampak vselej izrecno povdarjajo, da hočejo le »Kathreiner« in vzamejo le originalne zavitke z napisom Kathreiner Kneipp sladna kava in s sliko župnika Kneippa kot varstveno znamko. Le ti znaki zamčijo za pristnega

□ Kathreinerja. □

Praktične gospodinje

se ne dajo več premotiti z vabili v obliki daril ali takoimenovanih pridavkov, ker so se že zdavnej prepričale, da nihče ne da kaj zastonj in da so vsa ponarejanja, naj si bodo še tako prevarljivo zavita ali odprta stehšana, le manjvredni žgani izdelki, kateri nimajo nikoli tistih prednosti.

□ kakoršne ima Kathreiner. □

Trgovci!

Ne pustim potovati, ker preveč stane, pač pa prodajam po ceni, ker ne pustim potovati. — Obrnite se torej pisмено ali osebno in zahtevajte vzorčne pošiljatve

narodne veletrgovske hiše

R. Stermecki v Celju

Ostanki

parhasti za ženske obleke po 20 m, trpežni 10 K, zelo močni 12 K, posebno fini 14 K; platna po 20 m, močnega 8 K, zelo trpežnega 9 K, posebno močnega 11 K, razpošilja

narodna veletrgovska hiša

R. Stermecki v Celju

Škodovati

Vam ne more, ako pišete takoj po nove vzorce od ženskega ali moškega blaga, katere razpošilja proti vrnitvi franko

narodna veletrgovska hiša

R. Stermecki v Celju

6 belih

rjuh, zelo debele po 2 m 14 K, po 2 1/4 m 16 K, iz domačega lanenega platna po 2 m 18 K, po 2 1/4 m 20 K razpošilja

narodna veletrgovska hiša

R. Stermecki v Celju

Posojilnica v Celju

v lastni hiši »Narodni dom«

Leta 1881 z neomejeno zavezo ustanovljen zavod steje nad **4300 zadružnikov**, ki imajo nad **85.000 K vplačanih deležev** ter ima nad **sedem milijonov K** hranilnih vlog in nad **350.000 K rezerv. zaklada**.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, akoravno ni član zadruga ter se obrestujejo po

4¹/₂%

Posojilnica plačuje rentni davek sama, ne da bi ga odtegnila vlagateljem; posojila daje na osebni in hipotečni kredit proti 5%, 5¹/₂% in 6% obrestovanju.

Uradije vsak dan dopoldne od 9. do 12. ure, izvzemši nedelje in praznike v „Narodnem domu“

☎☎☎☎☎☎☎☎ v Celju, I. nadstropje. ☎☎☎☎☎☎☎☎

ŠTUDIJSKA
KNJIŽNICA
V CELJU

Jan Hus pred cerkvenim zborom

ILUSTR. NARODNI
KOLEDAR

1911

UREDIL
DR. ANTON DOLAR
C. KR. PROFESOR

LETO XXII

LASTNINA, ZALOGA IN TISK
ZVEZNE TISKARNE V CELJU

C17504/22

N 1572/1964

Leto 1911

je navadno leto ter ima 365 dni; med temi
je 68 nedelj in praznikov.

Leto 1911 je 6624. leto julijanske perijode, 8011. po stvarjenju sveta. — Židovsko leto 5671. — Mohamedansko leto 1328.

*

Sodnijske počitnice.

Ob nedeljah, kakor tudi na božični dan se ne smejo vršiti obravnave. Odreditev obravnave na kak drug praznik je dovoljena le, ako je nevarnost zamude (§ 221 civ.-pravd. r.).

Kot prazniki morajo veljati: 1. in 6. prosiniec, svečnica, oznanjenje Device Marije, Kristusov vnebohod, velikonočni in binkoštni ponedeljek, dan presv. Rešnjega telesa, god sv. Petra in Pavla, vnebovzetje Marije Device, rojstvo Marije Device, god vseh svetnikov, preč. spočetje Marije Device, 26. gruden, na deželnega patrona in razen tega za vsako sodnijo oni verski prazniki, ob katerih dneh v dotičnem sodnem kraju običajno miruje opravljeni promet. Zadnjo vrsto praznikov določi in naznani predsednik deželnega nadsodišča za posamezne dele svojega področja (§ 44 just. min. odredbe z dne 5. vel. travna 1897, št. 112 drž. zak.). Sodne počitnice trajajo šest tednov; začno se pri vseh sodiščih dne 15. mal. srpana in trajajo do vštetega 15. vel. srpana. Med sodnimi počitnicami se vrše obravnave samo o političnih stvareh (§§ 222 in 223 civ. pravd. reda in § 47 just. min. odredbe z dne 5. vel. travna 1897, št. 112 drž. zak.).

*

Godovinsko število za leto 1911.

Zlato število	12	Rimsko število	9
Ėpakta ali lunino kazalo XXX		Nedeljska črka	A
Solnčni krog	16	Letni vladar: Mars.	

Dvorni prepovedani časi.

kadar so zaprta c. kr. dvorna gledališča.

Dne 28. rožnika (na večer pred smrtnim dnevom Nj. Veličanstva cesarja Ferdinanda I.). Dne 10. kimovca (na večer pred smrtnim dnevom Nj. Veličanstva pokojne cesarice Elizabete). — Vsled posebnih zadržkov se prelože lahko ti dnevi po najvišjem odloku.

*

Državni prepovedani časi.

Gledališke predstave in javne razveseljave, kakor koncerti, druge zabave z godbo itd. so prepovedani zadnje tri dni velikega tedna, v dan presv. Rešnjega telesa in 24. grudna. Na Veliko noč, na binkoštno nedeljo in dne 25. grudna se smejo vršiti samo predstave v dobrodelne namene in z dovoljenjem politične oblasti, ki ima dajati dovoljenja za gledališke predstave. Javni plesi se ne smejo vršiti tiste dni, ob katerih se gledališke predstave vobče ne smejo ali le s posebnim dovoljenjem vršiti.

*

Cerkveni prepovedani časi.

Obhajati ženitve je prepovedano od 1. adventne nedelje do razglašenja Gospodovega in od pepelnice do bele nedelje.

*

Premakljivi prazniki.

Ime Jezusovo	15. prosinca.
Septuagesima	12. svečana.
Pepelnica	1. sušca.
Marija devica sedem žalosti	7. malega travna
Velika noč	16. malega travna.
Križevo (prošnji dnevi)	22., 23. in 24. velikega travna.
Vnebohod	25. velikega travna.
Binkošti	4. rožnika.
Sv. Trojica	11. rožnika.
Sv. Rešnje telo	15. rožnika.
Srce Jezusovo	23. rožnika.

Angelska nedelja	3. kimovca.
Ime Marijino	10. kimovca.
Rožnenska nedelja	1. vinotoka.
Posvečenje cerkva	15. vinotoka.
1. adventna nedelja	3. grudna.

Od Božiča do pepelnice je 9 tednov in 3 dni.

*

Znamenja za lunine kraje.

Mlaj ☽
 Prvi krajec ☾
 Ščep ali polna luna ☽
 Zadnji krajec ☾

*

Letni časi.

Pomlad se začne 21. sušca.
 Poletje se začne 22. rožnika.
 Jesen se začne 24. kimovca.
 Zima se začne 22. grudna.

*

Solčni in lunini mrki leta 1911.

Leta 1911. bo solnce dvakrat mrknilo, v naših krajih pa noben mrk ne bo viden. Luna ne mrkne.

1. Solnce se popolnoma zmrači dne 28. in 29. malega travna. Ta mrk se prične 28. malega travna ob 8. uri 46 min. zvečer in traja do dne 29. malega travna do 2. ure 3 min. zjutraj ter bo viden le na Tihem morju.

2. V podobi kolobarja se solnce zmrači dne 22. vinotoka. Ta mrk se začne ob 2. uri 17 min. in konča ob 8. uri 4 min. popoldne. Viden bo v Aziji in Avstraliji.

*

Kvaterni in drugi posti.

- I. kvatre, spomladanske ali postne: 8., 10. in 11. sušca.
 - II. kvatre, letne ali binkoštni: 7., 9. in 10. rožnika.
 - III. kvatre, jesenske: 21., 22. in 23. kimovca.
 - IV. kvatre, pozimske ali adventne: 20., 22. in 23. grudna.
- Drugi postni dnevi so zaznamovani s †.

Deželni patroni.

Češko: Janez Nepomuk (16. velikega travna) in Venceslav (28. kimovca). — Bukovina: Janez Novi s Suczave (14. rožnika). — Dalmacija: Hijeronim (30. kimovca). — Galicija: Mihael (29. kimovca) z izjemo krakovskega okraja. — Koroško: Jožef (19. sušca). — Kranjsko: Jožef (19. sušca) in Jurij (24. malega travna) se praznuje dne 23. malega travna. — Krakovski okraj: Stanislav (7. velikega travna), se praznuje dne 8. velikega travna. — Hrvatsko: Elija (20. malega srpana) in Rok (16. velikega srpana). — Primorsko: Jožef (19. sušca). — Moravsko: Ciril in Metod (5. mal. srpana). — Spodnjeavstrijsko: Leopold (15. listopada). — Gornjeavstrijsko: Leopold (15. listopada). — Solnograško: Rupert (24. kimovca). — Šlezko: Hedviga (15. vinotoka). — Sedmograško: Ladislav (27. rožnika). — Slavonija: Janez Krstnik (24. rožnika). — Štajersko in Severno Tirolsko: Jožef (19. sušca). — Južno Tirolsko: Virgilij (26. rožnika). — Trst (mesto in okolica): Just (2. listopada). — Ogrsko: Štefan, kralj (20. velikega srpana).

*

Važne letnice iz slovanske zgodovine in drugi važni dogodki iz slovanskih pokrajin.

Dne 1. prosinca l. 1584. dokončan je tisk prve imenitne slovenske knjige: «Biblia, tu je use svetu Pismu Stariga ien noviga Testamenta, Slovenski tolmažena scusi Juria Dalmatina».

Dne 1. prosinca l. 1812. uveden je v ilirskih vojvodinah francoski koledar, ki odpravi katoliške praznike, razen nedelj, Božiča, vnebohoda Kristusovega, vnebovzjetja Matere božje in praznika vseh svetnikov.

Dne 3. prosinca l. 1703. pride princ Evgen Savojski k vojski na Laško potujoč, v Ljubljano.

Dne 12. prosinca l. 1615. dobe Kacijanarji baronsko diplomu in dne 28. velikega travna l. 1665. grofovski naslov.

Dne 5. svečana l. 1421. napade Žižka Adamite na nekem osredku v Ložnici ter jih popolnoma potolče.

Dne 8. svečana l. 1444. potrdi cesar Friderik v Ljubljani in Kamniku vse pravice in svoboščine.

Dne 12. svečana l. 1774. porodi se Valentin Stanig, obuditelj slovenske zavednosti na Primorskem.

Dne 17. svečana l. 1601. sežgo v Kranju protestantske knjige na trgu blizu «prangarja».

Dne 19. svečana l. 1886. umrl je v Adlešicah v črnomaljskem okraju pisatelj slovenski, Leopold Gorenjec «Podgoriški», porojen 12. listopada l. 1840. v Št. Rupertu na Dolenjskem.

Dne 23. svečana l. 1527. kronan je bil Ferdinand za kralja v Pragi, češke dežele se združijo z Avstrijo.

Dne 24. svečana l. 1721. da Peter Veliki, car ruski, novo ustavo za rusko cerkev.

Dne 27. svečana l. 1275. izroči Rudolf I. Koroško in Kranjsko vojvodi Filipu.

Dne 3. sušca l. 1480. sklenil je deželni zbor Kranjski v Ljubljani, pobirati takozvani «turški vinar».

Dne 3. sušca l. 1605. pogori na šentpeterskem predmestju v Ljubljani 53 hiš.

Dne 5. sušca l. 1477. dobilo je mesto Krško mestne pravice.

Dne 8. sušca l. 1553. ustanovi cesar Ferdinand za oslabele rudarje idrijske dvorno bolnico.

Dne 8. sušca l. 1528 potolče Ivan Kacijanar pri Szinjeji blizu Košic vojsko kralja Zapolje.

Dne 8. sušca 1853. l. odpravi francoska vlada samostan usmljenih bratov v Ljubljani.

Dne 9. sušca l. 1528. požigali in plenili so Turki že ob poluosmih pred Postojno.

Dne 10. sušca l. 1573. zahtevajo kranjska duhovščina, potem mesta in trgi v deželnem zboru enakopravnosti zaradi volitev.

Dne 10. sušca l. 1601. razstrele v Radovljici protestantsko cerkev.

Dne 10. sušca l. 1655. porodi se v Ljubljani dr. Ivan Gregor Dolničar pl. Thalberg, zgodovinar kranjski; † dne 3. vinotoka l. 1719.

Dne 12. sušca l. 1528. odženo Turki več stotin kristjanov v Bosno v sužnost.

Dne 1. malega travna l. 1797. pride francoski general Bernadotte v Ljubljano.

Dne 6. malega travna l. 1580. izda nadvojvoda Karol poseben rudarski red za Idrijo, katero je istega leta dobil v svojo last.

Dne 11. malega travna l. 1004. poklonil je kralj Henrik II. graščino Bled škofijstvu briksenskemu.

Dne 15. malega travna l. 1811. zapove cesar Napoleon novo organizacijo ilirskih dežel.

Dne 16. malega travna l. 1257. ustanovitev prve javne bolnice na Dunaju pod češkim Otakarjem.

Dne 1. velikega travna l. 1567. potrdi nadvojvoda Karol v Gradcu vse pravice kranjske dežele, Istre, slovenske marke in Metlike.

Dne 1. velikega travna l. 1848. povabi grof Lev Thun vse Slovane k slovanskemu kongresu v Zlato Prago.

Dne 2. velikega travna l. 1447. zapove cesar Friderik IV. Ljubljancem, da pomagajo mesto utrditi.

Dne 3. velikega travna l. 1524. pogori Novi trg v Ljubljani z deželno hišo in orožarno.

Dne 3. velikega travna l. 1635. vnel se je v Preboldu in Ostrvici nad Celjem punt.

Dne 7. velikega travna l. 1797. izroči general Bernadotte vlado kranjske dežele avstrijskemu generalu Meerveldtu in 8. velikega travna odrinejo zadnji Francozi iz Ljubljane.

Dne 8. velikega travna l. 1079. umori kralj Boleslav II. svojo-ročno sv. Stanislava v neki kapeli v Krakovem.

Dne 8. velikega travna l. 1561. napadejo Turki Kostel na Kolpi.
Dne 13. velikega travna l. 1615. in 9. svečana l. 1621. potrdi
brižinski škof vse stare pravice rudarstva v Gorenjih in Dolenjih
Železnikih.

Dne 3. rožnika l. 1472. sežgo Turki cerkev sv. Petra v Ljubljani.

Dne 3. rožnika l. 1849. vhod Rusov v Požunj.

Dne 4. rožnika l. 1471. razgrajajo Turki okolo Ljubljane.

Dne 10. rožnika l. 1592. pride Hasan paša z veliko vojsko pred
Vihič, kjer je zapovedoval Josip Lamberški.

Dne 11. rožnika l. 1077. podari kralj Henrik IV. oglejskemu
patrijarhu Sigehardu «kranjsko» in «slovensko» (wendische) marko.

Dne 14. rožnika l. 1798. porodi se Fran Palacký, imenitni češki
zgodovinar.

Dne 14. rožnika l. 1810. zatro Francozje kapucinski samostan
v Ljubljani, katerega spremene v vojaško skladišče.

Dne 16. rožnika l. 1826. uničijo s posabljanjem puntarske jani-
čare v Carigradu.

Dne 8. malega srpana l. 1703. odpro uršulinke žensko šolo v
Ljubljani.

Dne 4. malega srpana l. 1521. potrdi nadvojvoda Ferdinand na
prošnjo županstva vse pravice, svoboščine in privilegije mestu ljub-
ljanskemu, katere je bilo prejelo od Friderika IV., Maksimilijana ter
njiju prednikov.

Dne 4. malega srpana l. 1591. † Jakob Petelin (Gallus) v Pragi,
porojen na Kranjskem okolo l. 1550.

Dne 6. malega srpana l. 1418. potrdi Ernest Železni Ljubljani vse
privilegije, katere je dotlej imela.

Dne 7. malega srpana l. 1631. pogori avguštinski samostan v
Ljubljani.

Dne 7. malega srpana l. 1809. naloži Napoleon I. Kranjski
15,260.000 frankov kontribucije.

Dne 9. malega srpana l. 1457. poklonijo se Ribničanje cesarju
Frideriku IV.

Dne 11. malega srpana l. 1617. prekorači Markvard, vitez nem-
škega reda in kranjski vojni komisar, s kranjskim viteštvom in 100
kmeti ponoči Sočo in zapodi 800 Benečanov v beg.

Dne 17. malega srpana l. 1493. pogori vsa Ljubljana in pogine
19 oseb v ognju.

Dne 1. velikega srpana l. 1373. pogori velik del Ljubljane.

Dne 2. velikega srpana l. 1563. dobi Sebastijan Krelj (v Ljub-
ljani) službo protestantskega pridigarja.

Dne 3. velikega srpana l. 1621. prosijo Štajerci deželne stanove
kranjske pomoči zoper ogrskega rovarja Battijanija.

Dne 10. velikega srpana l. 1668. je uničil grozen požar nad po-
lovico Kranja.

Dne 18. velikega srpana l. 1451. zapove cesar Friderik IV. Kam-
ničanom, da pomagajo kopati mestni rov.

Dne 20. velikega srpana l. 1749. pogori ob tretji uri popoldne
mesto Kranj.

Dne 24. velikega srpana 1475. je bila pri Lembachu bitka krist-
janov s Turki. Takrat je padlo mnogo kranjskih plemičev.

- Dne 26. velikega srpana l. 1278. je bil Otakar, češki kralj, v bitki na Marskem polju ubit.
- Dne 29. velikega srpana l. 1526. zmagajo Turki pri Mohaču; Ogrsko in del južnih Slovanov jim pride v oblast.
- Dne 31. velikega srpana l. 1589. je umrl Jurij Dalmatin pri sv. Petru poleg Postojne.
- Dne 1. kimovca l. 1686. postilo se je mesto Ljubljana ob kruhu in vodi, da bi tako izprosilo naši vojski, stoječi pred Pešto, zmago nad Turki.
- Dne 3. kimovca l. 1313. umrje v Ljubljani Ana, hči češkega kralja Venčeslava, soproga vojvode Henrika.
- Dne 12. kimovca l. 1798. je bil porojen pesnik Ivan Vesel (Koseski) v Kosezah na Gorenjskem, umrl dne 26. sušca l. 1884.
- Dne 13. kimovca l. 1813. so pripeljali 32 voz francoskih ranjencev iz Šmarja v Ljubljano.
- Dne 14. kimovca l. 1449. prepove cesar Friderik sejme na Igu, v Šmarju in na drugih krajih, samo da bi Ljubljančanje škode ne trpeli.
- Dne 15. – 21. kimovca l. 1812. je bil strahovit požar Moskve.
- Dne 16. kimovca l. 1532. so naskakovali Turki Maribor, katerega je izvrstno branil Žiga Višnjegorski ter srečno odbil tri naskoke turške drhali.
- Dne 29. kimovca l. 1813. zasedejo avstrijski polki Ljubljano.
- Dne 1. vinotoka l. 1533. razglase na Kranjskem s Turki sklenjen mir.
- Dne 13. vinotoka l. 1814. pregnali so Francoze iz Idrije.
- Dne 16. vinotoka l. 1809. napade 800 oboroženih kmetov francoskega rudarskega oskrbnika Toulona in ga zapro.
- Dne 22. vinotoka l. 1809. naznani streljanje na ljubljanskem gradu in zvonjenje po vseh cerkvah, da se je sklenil s Francozi mir.
- Dne 25. vinotoka l. 1784. odpravljen je zatiški cistercijanski samostan.
- Dne 27. vinotoka l. 1835. porojen je bil pesnik Simon Jenko na Podreči, umrl v Kranju dne 21. vinotoka 1869.
- Dne 31. vinotoka l. 1851. umrl je Peter Petrovič II. Njegoš, vladika črnogorski.
- Dne 3. listopada l. 1443. potolče Ivan Hunjad pri Nisi na bolgarski Moravi Turke, 2000 jih obleži, 4000 pa je bilo ujetih.
- Dne 11. listopada l. 870. dal je kralj Ljudevit oslepiti Rastislava, strica moravskega kneza Svatopluka.
- Dne 12. listopada l. 1809. odstranijo Francozje v Ljubljani z vseh javnih in privatnih poslopij avstrijskega orla.
- Dne 16. listopada l. 1887. umrl je v Ljubljani slovenski jezikoslovec Fran Levstik, porojen v Retijah na Dolenjskem dne 27. kimovca l. 1831.
- Dne 22. listopada l. 1253. prevzame Otakar češko kraljestvo.
- Dne 25. listopada 1780. izgotovljen je v Ljubljani Gruberjev kanal.
- Dne 26. listopada l. 1800. porojen je bil na Slomu Anton Martin Slomšek, poznejši škof lavantinski, umrl 24. kimovca l. 1862. v Mariboru.
- Dne 28. listopada l. 1805. pridejo Francozje drugič v Ljubljano.
- Dne 30. listopada l. 1433. konec husitske vojne na Češkem.

Dne 3. grudna l. 1809. prisežejo v poslopiju deželne vlade vsi javni uradniki ljubljanski novemu vladarju Napoleonu zvestobo.

Dne 4. grudna l. 1462. razpodi češki kralj Jurij Poděbrad pun-tarje, ki so na Dunaju oblegali cesarja Friderika IV.

Dne 6. grudna l. 1784. je bil v Ljubljani močan potres.

Dne 12. grudna l. 1760. porodi se pravoslovec Tomaž Dolinar.

Dne 24. grudna l. 1782. zatrli je cesar Jožef mnogo samostanov, med temi tudi Zajčki samostan.

Dne 25. grudna l. 1365. razglasi cesar Karol IV. v Pragi zlato-pečatno pismo.

Dne 29. grudna l. 1600. sežgo na ljubljanskem trgu osem voz slovenskih protestantskih knjig in dne 9. prosinca l. 1601. zopet tri voze.

*

Okrajšave na vizitnicah (posetnicah).

(Francosko.)

p. f. (pour féliciter)	= voščiti srečo
p. c. (pour condoler)	= izraziti sožalje.
p. r. (pour remercier)	= zahvaliti.
p. f. v. (pour faire visite)	= naznaniti obisk.
p. r. v. (pour rendre visite)	= vrniti obisk.
p. p. c. (pour prendre congé)	= vzeti slovo.

*

Razlika v brzini.

V eni sekundi preleti :

elektrika	444,414.000	metrov
svetloba	311,090.000	»
elektrika v žici na zraku	36,000.000	»
elektrika v žici pod morsko vodo	4,000.000	»
zemlja se zasuče okoli solnca	29,000.000	»
zvok v zraku	322	»
golob-pismoša	22—31	»
ekspresni vlak	16	»
vojaški kolesar	4 ¹ / ₄	»
pešec	1 ¹ / ₃	»

Vremenski ključ

s katerim vsakdo lahko izve vreme za vse leto naprej, ako le ve, kdaj se luna izpremeni, to je: ob kateri uri nastopi prvi krajec ☽, ščip ☽, zadnji krajec ☾ in mlaj ☽.

Ta ključ je sestavil slavni zvezdogled J. W. Herschel in dunajska kmetijska družba ga je leta 1839. spoznala za najzanesljivejšega. Pomeni pa, kadar se luna izpremeni.

Ob uri	Po leti	Po zimi	Ob uri	Po leti	Po zimi
od 12. opol. do 2. popl.	veliko dežja	sneg in dež	od 12. do 2. po noči	lepo	mrzlo, če ni jugozap.
od 2. do 4. popoldne	izpre- membno	lepo in pri- jetno	od 2. do 4. zjutraj	mrzlo z dežjem	sneg in vihar
od 4. do 6. popoldne	lepo	lepo	od 4. do 6. zjutraj	dež	sneg in vihar
od 6. do 10. zvečer	lepo pri sev. ali zapadu, dež pri jugu ali jugozap.	dež in sneg pri jugu ali zapačniku	od 6. do 10. dopoldne	izpre- membno	dež pri se- verozapadn. sneg pri vzhodniku
od 10. do 12. po noči	lepo	lepo	od 10. do 12. opolđne	veliko dežja	mrzlo in mrzel veter

Opomba. Vse leto se razdeli na dva dela, t. j. na leto in zimo; za leto velja čas od dne 15. malega travna do 16. vinotoka, ostali čas pa velja za zimo. — Da se more na ta ključ bolj zanašati, nego na druge koledarje, prepričali so se učenjaki po večletnih opazovanjih.

Deželne barve evropskih držav.

Anglija — rdeče-modro-belo.
Avstro-Ogrsko — državna barva:
črno-rumeno; avstr. ces. hišna
barva: karminovo rdeče-belo;
avstr.-ogrske vojne mornarice
zastava: rdeče-belo-rdeče;
avstr.-ogrske trgovske morna-
rice zastava: rdeče-belo-rdeče
(spodnji kos je deljen v rdeče
in zeleno).
Badensko — rdeče-rumeno,
Bavarsko — modro-belo.
Belgija — črno-rumeno-rdeče.
Bolgarija — belo-zeleno-rdeče.
Črnagora — rdeče-belo.
Dansko — rdeče-belo.
Francija — modro-belo-rdeče.
Grško — belo-modro.
Hansa-mesta — belo-rdeče
Hesensko — belo-rdeče.

Italija — zeleno-belo-rdeče.
Meklenburg — rdeče-modro-
rumeno.
Nemčija — črno-belo-rdeče.
Nizozemsko — rdeče-belo-modro.
Norveško — rdeče-belo-rdeče.
Ogrsko — rdeče-belo-zeleno.
Oldenburško — temnomodro-rdeče.
Portugalsko — modro-belo.
Prusija — črno-belo.
Rumunija — modro-rumeno-rdeče.
Rusija — belo-modro-rdeče.
Saksonsko — zeleno-belo.
Srbija — rdeče-modro-belo.
Španija — rdeče-rumeno.
Švedija — rumeno-modro.
Švica — belo-rdeče.
Turčija — rdeče-zeleno.
Virtemberško — črno-rdeče.

*

Barve avstro-ogrskih dežel.

Bosna in Hercegovina — rdeče-
rumeno.
Bukovina — modro-rdeče.
Češko — belo-rdeče.
Dalmacija — modro-rumeno.
Galicija — modro-rdeče-rumeno,
tudi rdeče-belo (poljsko) in
modro-rumeno (rutensko).
Gorica in Gradiška — belo-rdeče,
rumeno-modro.
Hrvaško in Slavonija — rdeče-
belo-modro.
Istra — rumeno-rdeče-modro.
Koroško — rdeče-belo (srebro).

Kranjsko — belo-modro-rdeče.
Moravsko — rumeno-rdeče-modro.
Ogrsko — rdeče-belo-zeleno.
Reka — belo-modro in zeleno-rdeče.
Solnograško — rdeče-belo in črno-
rumeno.
Spodnje-Avstrijsko — modro-zlato.
Šlezija — črno-rumeno.
Štajersko — belo-zeleno.
Tirolsko in Predarelsko — belo-
rdeče (Strelci: belo-zeleno).
Trst — rdeče-belo-rdeče.
Zgornje-Avstrijsko — belo-rdeče
tudi črno-rumeno.

Koledar
za leto
1911.

JANUAR – PROSINEC

☉☉☉☉

Hrvatsko :
Siječanj

Češko:
Lední

☉☉☉☉

☉☉☉☉

Poljsko :
Styczeń

Rusko:
Січень

☉☉☉☉

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Nedelja 2 Ponedelj. 3 Torek 4 Šreda 5 Četrtek 6 Petek 7 Sobota	Novo leto. Obrezovanje Gospod. Makarij, opat; Martinijan, škof. Genovefa, devica; Salvator, spozn. Tit, škof; Izabela, kraljica Telesfor, p. muč.; Simeon Stolpnik Sv. trije kralji. Razglaš. Gospod. Valentin, škof; Lucijan, m.	☾ Prvi krajec 8. ob 7. uri 18 min. zjutraj.
8 Nedelja 9 Ponedelj. 10 Torek 11 Šreda 12 Četrtek 13 Petek 14 Sobota	1. po razgl. Gospod. Severin, opat. Julijan in Bazilisa, mučenca. Pavel I., papež; Agato, papež. Higin, pap. muč.; Božidar, opat Arkadij, muč.; Ernest, škof Veronika, dev.; Bogomir; Leoncij, šk. Hilarij, škof; Feliks iz Nole, sp.	☺ Štep 14. ob 11. uri 23 min. zvečer.
15 Nedelja 16 Ponedelj. 17 Torek 18 Šreda 19 Četrtek 20 Petek 21 Sobota	2. po razgl. Gosp. Ime Jezusovo Marcel, papež; Ticijan, škof. Anton, puščavnik; Sulpicij, škof. Sv. Petra stol v Rimu; Priska, d. m. Kanut, kralj; Marij in Marta, muč. Fabijan in Boštjan; Majnrad, opat Neža, devica mučenica	☾ Zadnji krajec 22. ob 7. uri 18 min. zjutraj.
22 Nedelja 23 Ponedelj. 24 Torek 25 Šreda 26 Četrtek 27 Petek 28 Sobota	3. po razgl. Gospod. Vincencij, m. Zaroka Marije Dev.; Emerencijana. Timotej, škof; Babiła, mučenica. Spreobrnitev Pavla ap.; Amand Polikarp, škof; Pavla, vdova Janez Zlatoust, cerkveni učenik Julijan, škof; Marjeta, devica	☼ Mlaj 30. ob 10. uri 42 min. dopoldne.
29 Nedelja 30 Ponedelj. 31 Torek	4. po razgl. Gospod. Fračišek Sal. Martina, devica; Janez, škof. Peter Nol., sp.: Marcela, vdova.	☼ Dan zraste za 54 minut.
		☼ Dan je dolg 8 ur 38 min. do 9 ur 32 min.

FEBRUAR = SVEČAN

●●●●●

Hrvatsko:
Veljača

Češko:
Únor

●●●●●

●●●●●

Poljsko:
Luty

Rusko:
Февраль

●●●●●

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Sreda	Ignacij, škof m.; Efrem, cerkv. uč.	♄
2 Četrtek	Svečnica. Darovanje Gospodovo	
3 Petek	Blaž, škof; Oskar, škof	
4 Sobota	Andrej Kor., škof; Veronika, devica	
5 Nedelja	5. po razgl. Gospod. Agata, d. m.	♃
6 Ponedelj.	Doroteja, dev. muč.; Tit, škof.	Prvi krajec 6. ob 4. uri 25 min. popold.
7 Torek	Romuald, opat; Rihard, kralj	♌
8 Sreda	Janez Mat., spozn.; Juvencij, škof.	
9 Četrtek	Ciril Aleks., šk.; Apolonija, dev. m.	
10 Petek	Šolastika, devica; Viljem, pušč.	
11 Sobota	Adolf, škof; Deziderij (Željko)	
12 Nedelja	1. predpepeln. Humbelina, devica	♍
13 Ponedelj.	Katarina od Riči, dev.; Jordan, sp.	♎
14 Torek	Valentin, muč.; Zojil, spoznav.	
15 Sreda	Favstin in Jovita, mučenca	
16 Četrtek	Julijana, dev. muč.; Onesim, spok.	
17 Petek	Donat in tovariši, m.; Konštancija	
18 Sobota	Simeon, škof; Plavijan, škof	
19 Nedelja	2. predpepeln. Julijan, spokornik	♏
20 Ponedelj.	Elevterij, šk. m.; Evharij, škof	
21 Torek	Maksimilijan, škof; Eleonora, kralj.	
22 Sreda	Stol sv. Petra v Antiohiji	
23 Četrtek	Peter Damijan, škof; Romana, dev.	
24 Petek	M a t i j a, apostol.	
25 Sobota	Valburga, opat.; Viktorin, mučenec	
26 Nedelja	3. predpepeln. Marjeta Kort., spoz.	♐
27 Ponedelj.	Leander, škof; Baldomir, škof	
28 Torek	P u s t. Roman, opat.; Rajmund	
		♑
		Dan zraste za 1 uro 21 min.
		♒
		Dan je dolg 9 ur 35 min. do 10 ur 56 min.

MAREC — SUŠEC

Hrvatsko
Ožujak

Češko:
Březen

Pojljsko:
Marzec

Rusko:
Мартъ

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Sreda	† Pepelnica. Albin, škof	☽ Mlaj 1. ob 1 uri 28 minut popoldne.
2 Četrtek	Simplicij, papež; Blaženi Karol	
3 Petek	Kunigunda, cesarica; Andrej, muč.	
4 Sobota	Kazimir, spozn.; Lucij I., papež	
5 Nedelja	1. postna. Agapeta s tov., muč.	☾ Prvi krajec 7. ob 11. uri 59 min. zvečer.
6 Ponedelj.	Fridolin, opat; Viktorin; Katarina B.	
7 Torek	Tomaž Akvinčan, cerkv. učenik	
8 Sreda	† Kvatre. Janez od Boga, spozn.	
9 Četrtek	Frančiška Rim., vd.; Gregor od Nise	
10 Petek	† Kvatre. 40 mučencev	☼ Ščep 15. ob 12. uri 58 min. ponoči.
11 Sobota	† Kvatre. Heraklij, mučenec	
12 Nedelja	2. postna (kvat.). Gregor I., p.	
13 Ponedelj.	Rozina, vdova; Evfrazija, devica	
14 Torek	Matilda, kraljica; Pavlina	
15 Sreda	Longin, muč.: Klemen Hofbauer, sp.	
16 Četrtek	Hilarij in Tacijan, m.; Heribert, šk.	☾ Zadnji krajec 23. ob 1. uri 24 min. popold.
17 Petek	Patricij, škof; Jedert, devica	
18 Sobota	Ciril Jeruzalemski, škof; Edvard	
19 Nedelja	3. postna. Jožef, ženin D. Marije	☽ Mlaj 30. ob 1. uri 35 min. popoldne.
20 Ponedelj.	Feliks in tov.; Evgenij, muč.	
21 Torek	Benedikt, opat; Serapijon, muč.	
22 Sreda	Benvenut, škof; Bazil, mučenec	
23 Četrtek	Viktorijan, muč.; Miklavž F., m.	
24 Petek	Gabrijel, nadangel	
25 Sobota	Oznanjenje Marije Device	☽ Dan zraste za 1 uro 42 min. Dan je dolg 11 ur — min. do 12 ur 42 min.
26 Nedelja	4. postna (sredp.). Emanuel, muč.	
27 Ponedelj.	Rupert, škof; Janez Dom., spozn.	
28 Torek	Janez Kapistran, spoznavalec.	
29 Sreda	Ciril, škof, mučenec; Jona, muč.	
30 Četrtek	Angela F., vdova; Amadej, sp.	
31 Petek	Modest, šk.; Gvidon, sp.; Balbina, d.	

APRIL = MALI TRAVEN

☉☉☉☉☉

Hrvatsko :
Travanj

Češko :
Duben

☉☉☉☉☉

☉☉☉☉☉

Poljsko :
Kwiecień

Rusko :
Апрѣль

☉☉☉☉☉

D a n	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Sobota	Hugon, škof; Teodora, mučenka	
2 Nedelja	5. postna (tiha). Frančišek Pavl.	☾
3 Pondelj.	Božja glava. Abundij, škof	Prvi krajec 6.
4 Torek	Izidor, škof; Rozamila, devica	ob 6. uri 52
5 Sreda	Vincencij F., sp.; Irena, dev.	minut zjutraj.
6 Četrtek	Sikst, papež; Celestina, muč.	
7 Petek	Dev. Mar. 7 žalosti. Herman, sp.	☺
8 Sobota	Adalbert, škof; Dionizij, škof	Ščep 13.
9 Nedelja	6. postna (cvetna). Marija Kleofa	ob 3. uri 34
10 Pondelj.	Ezekijel, prerok; Mehtilda, dev.	min. popoldne.
11 Torek	Leon I., papež; Betina, devica	
12 Sreda	Zenon, škof muč.; Saba, muč.	☾
13 Četrtek	† Veliki četrtek. Hermenegild	Zadnji krajec
14 Petek	† Veliki petek. Justin, mučenik	21. ob 7. uri
15 Sobota	† Velika sobota. Helena, kraljica.	33 m. zvečer.
16 Nedelja	Velika noč. Vstajenje Gospodovo	
17 Pond.	Veliki pond. Varstvo sv. Jožefa	
18 Torek	Apolonij, mučenec; Eleverij, škof	☺
19 Sreda	Leon IX., papež; Ema, vdova	Mlaj 28. ob
20 Četrtek	Marcelin, šk.; Neža, devica	11. uri 22 min.
21 Petek	Anzelm, škof; Bruno, spozn.	zvečer.
22 Sobota	Soter in Kaj, papeža, mučenca	
23 Nedelja	1. povelik. (bela). Adalbert škof	
24 Pondelj.	Juri j, mučenec; Fidelis, muč.	Dan zraste za
25 Torek	M a r k o, evangelist; Ermin, muč.	1 uro 31 min.
26 Sreda	Klet, papež; Marcelin, pap.	
27 Četrtek	Peregrin, duh.; Anastazij, p.; Cita	Dan je dolg 12
28 Petek	Pavel od križa; Vital, mučenec	ur 44 min. do
29 Sobota	Peter, m.; Robert, op.; Antonija	14 ur 15 min.
30 Nedelja	2. povelik. Katarina Sij., dev.	

MAJ – VELIKI TRAVEN

☉☉☉☉

Hrvatsko:
Svibanj

Češko:
Květen

☉☉☉☉

☉☉☉☉

Poljsko:
Maj

Rusko:
Май

☉☉☉☉

D a n	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Ponedjelj.	Filip in Jakob, apostola	☽ Prvi krajec 5. ob 2. uri 11 min. popoldne.
2 Torek	Atanazij, škof; Sekund, muž.	
3 Sreda	Najdba sv. križa; Aleksander, p.	
4 Četrtek	Florijan (Cvetko), m.; Monika, vd.	
5 Petek	Pij V., papež; Irenej, škof	
6 Sobota	Janez Ev. pred latinskimi vrati	
7 Nedelja	3. povelik. Stanislav, škof, muž.	☼ Ščep 13. ob 7. uri 07 min. zjutraj.
8 Ponedjelj.	Prikazen Mihaela nadangela	
9 Torek	Gregor Nac., šk., c. uč.; Beat, sp.	
10 Sreda	Antonin, škof; Gordian, muž.; Izidor	
11 Četrtek	Mamert, škof; Gandolf, opat	
12 Petek	Pankracij, muž.; Nerej, muž.	
13 Sobota	Servacij, šk.; Glicerija, devica	
14 Nedelja	4. povelik. Bonifacij, mučenec	☾ Zadnji krajec 21. ob 10. uri 20 m. dopold.
15 Ponedjelj.	Zofija, mučenka; Hilarij, spozn.	
16 Torek	Janez Nep., muž.; Ubald, škof	
17 Sreda	Paškal, sp.; Maksima, dev.	
18 Četrtek	Feliks, spozn.; Vincencij, muž.	
19 Petek	Celestin, papež; Ivo, spozn.	
20 Sobota	Bernardin, spozn.; Bazila, dev. m.	
21 Nedelja	5. povelik. Feliks, spokornik	☼ Mlaj 28. ob 7. uri 22 m. zjutraj.
22 Ponedjelj.	Helena, dev.; Julija, d.; Emil	
23 Torek	Deziderij, šk; Andrej Bob., sp.	
24 Sreda	Marija Dev., pom. kristjanov	
25 Četrtek	Kristusov vnebohod. Gregor VII., p.	
26 Petek	Filip Nerij, spozn.; Elefterij, m.	
27 Sobota	Magdalena Pac., d.; Janez, p. muž.	
28 Nedelja	6. povelik. Avguštin, škof	☽ Dan zraste za 1 uro 12 min.
29 Ponedjelj.	Maksim, škof; Teodozija, muž.	
30 Torek	Ferdinand, kralj; Feliks I., papež	
31 Sreda	Angela, d.; Kancijan in tov., muž.	

KRIŽENO

JUNIJ – ROŽNIK

☉☉☉☉

Hrvatsko:

Lipanj

Češko:

Červen

☉☉☉☉

☉☉☉☉

Poljsko:

Czerwiec

Rusko:

Июнь

☉☉☉☉

D a n	Katoliška imena	Nebesna znamenja	
1 Četrtek	Juvencij, m.; Gracijan, m.	☉	
2 Petek	Marcelin, m.; Erazem, m.		
3 Sobota	Klotilda, kraljica; Oliva, devica		
4 Nedelja	Binkošti. Prihod sv. Duha.	☉	
5 Pond.	Binkoštni pond. Bonifacij, škof		
6 Torek	Norbert, škof; Bertrand, škof		
7 Sreda	† Kvatre. Robert, opat		
8 Četrtek	Medard, škof; Maksim, škof		
9 Petek	† Kvatre. Primož in Felicijan, m.		
10 Sobota	† Kvatre. Marjeta, kraljica		
11 Nedelja	1. pobink. Presv. Trojica		☉
12 Pondelj.	Janez Fak., spozn.; Flora, dev.		
13 Torek	Anton Padovanski, spoznavalec		
14 Sreda	Bazilij, škof; Elizej, prerok		
15 Četrtek	Sv. Rešnje Telo. Vid, muč.		
16 Petek	Franc R., sp.; Beno, šk.; Jošt, op.		
17 Sobota	Adolf, škof; Lavra, nuna		
18 Nedelja	2. pobink. Feliks in Fortunat	☉	
19 Pondelj.	Julijana F., d.; Gervazij in Pr.		
20 Torek	Silverij, papež; Florentina, dev.		
21 Sreda	Alojzij (Vekoslav); Alban, muč.		
22 Četrtek	Ahacij, m.; Pavlin, škof; Nicej, šk.		
23 Petek	Srce Jezusovo. Eberhard, šk.		
24 Sobota	Janez Krstnik (rojstvo). Kres		
25 Nedelja	3. pobink. Viljem, op.; Prosper, šk.		☉
26 Pondelj.	Janez in Pavel, mučenca		
27 Torek	Hema, vdova; Vigilij, škof		
28 Sreda	† Leon II., papež; Irenej, spozn.		
29 Četrtek	Peter in Pavel, apostola		
30 Petek	Spomin sv. Pavla, apost.: Oten, sp.		

Prvi krajec 3. ob 11. uri 02 m. ponoči.

Ščep 11. ob 10. uri 48 min. zvečer

Zadnji krajec 19. ob 9. uri 48 min. zvečer.

Mlaj 26. ob 2. uri 17 m. popoldne.

Dan zraste do 22. za 17 min. Skrči se do konca meseca za 3 min.

Dan je dolg 15 ur 31 min. do 15 ur. 45 min.

JULIJ = MALI SRPAN

Hrvatsko:
Srpanj

Češko:
Červenec

Poljsko:
Lipiec

Rusko:
Июль

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Sobota	Teobald, pušč.: Julij; Pambo, opat	
2 Nedelja	4. pobink. Obiskovanje Mar. D.	☽
3 Ponedelj.	Helijodor, škof; Bertram	Prvi krajec 3. ob 10. uri 18 min. predp.
4 Torek	Urh, škof; Berta, devica	
5 Sreda	Ciril in Metod, šk.; Domicij, šk.	☼
6 Četrtek	Izaija, prerok; Dominika, mučenica	Ščep 11. ob 1. uri 51 min. popoldne.
7 Petek	Vilibald, škof; Benedikt IX., pap.	
8 Sobota	Elizabeta, kraljica; Kilijan, škof	☾
9 Nedelja	5. pobink. Anatolija, devica	
10 Ponedelj.	Amalija, devica; Felicita, devica	
11 Torek	Pij I., papež; Peter F., spozn.	
12 Sreda	Mohor in Fortunat, muč.	
13 Četrtek	Marjeta, d. m.; Anaklet, p.; Evgen	
14 Petek	Bonaventura, šk. uč.; Just, m.	☽
15 Sobota	Henrik I., cesar; Vladimir, kralj	Zadnji krajec 19. ob 6. uri 28 min. zjutraj.
16 Nedelja	6. pobink. Škapul. Dev. Mar. Kar.	
17 Ponedelj.	Aleš, sp.; Generoz, mučenec	
18 Torek	Kamil Lel., sp.; Friderik, škof	
19 Sreda	Vincencij P., spozn.; Makrina, d.	
20 Četrtek	Marjeta d. m.; Elija, pr.; Ceslav, sp.	☼
21 Petek	Danijel, pr.; Olga; Prakseda, dev.	Mlaj 25. ob 9. uri 09 min. zvečer.
22 Sobota	Marija Magdal., spok.; Teofil, m.	
23 Nedelja	7. pobink. Apolinar, škof in uč.	
24 Ponedelj.	Kristina, dev. muč.; Roman, muč.	
25 Torek	Jakob, apostol; Krištof, spozn.	
26 Sreda	Ana, mati Mar. Dev.; Valens, muč.	Dan se skrči za 51 min.
27 Četrtek	Pantaleon, muč.; Natalija, muč.	
28 Petek	Inocencij, papež; Viktor, muč.	
29 Sobota	Marta, dev.; Beatriks, d.; Olaf, kr.	Dan je dolg 15 ur 44 min. do 14 ur 53 min.
30 Nedelja	8. pobink. Abdon in Senen, muč.;	
31 Ponedelj.	Ignacij (Ognjeslav) Lojol., spozn.	

AVGUST – VELIKI SRPAN

●●●●●

Hrvatsko:
Kolovoz

Češko:
Srpen

●●●●●

●●●●●

Poljsko:
Sierpień

Rusko:
Август

●●●●●

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Torek	Vezi Petra, ap.; Makab. bratje, m.	☽
2 Sreda	Porcijunkula. Alfonz Ligv., šk.	☽
3 Četrtek	Najdba sv. Štefana; Lidija, vdova	Prvi krajec 2. ob 12. uri 27 min. ponoči.
4 Petek	Dominik, spozn.; Agabij, škof	
5 Sobota	Marija Devica snežna; Ožbolt, kr.	
6 Nedelja	9. pobink. Gospodova izpremenitev	☽
7 Ponedelj.	Kajetan, spok.; Donat, šk. muč.	☽
8 Torek	Cirijak, Larg in Smaragd, muč.	Ščep 10. ob 3. uri 52 min. zjutraj.
9 Sreda	Roman, m.; Emigdij, šk.; Afra, m.	
10 Četrtek	Lavrencij, mučenec; Hugon, šk.	
11 Petek	Tiburcij, m.; Suzana, dev. muč.	☽
12 Sobota	Klara, devica; Hilarija, m.	☽
13 Nedelja	10. pobink. Hipolit in Kasijan, muč.	Zadnji krajec 17. ob 1. uri 08 min. pop.
14 Ponedelj.	† Evzebij, spozn.; Anastazija, dev.	
15 Torek	Vel. gosp. Vnebovz. Mar. Dev.	
16 Sreda	Rok, spoz.; Hijacint, duh.	
17 Četrtek	Liberat, muč.; Sibila, devica	☽
18 Petek	Joahim, oče Mar. Dev.; Helena, kr.	Mlaj 24. ob 5. uri 12 m. zjutraj.
19 Sobota	Ludovik Toled., šk.; Julij, muč.	☽
20 Nedelja	11. pobink. Bernard, op.; Štefan, kr.	
21 Ponedelj.	Ivana Frančiška, vd.; Alfons, sp.	
22 Torek	Timotej, muč.; Hipolit, škof	☽
23 Sreda	Filip Ben., spozn.; Bogovoljka	Prvi krajec 31. ob 5. uri 18 m. popoldne.
24 Četrtek	Jernej, apostol; Ptolomej, škof	
25 Petek	Ludovik (Ljudevit), kr.; Patricija	
26 Sobota	Cefirin I, papež; Samuel, muč.	
27 Nedelja	12. pobink. Srce Marijino	Dan se skrči za 1 uro 28 min.
28 Ponedelj.	Avguštin, škof; Hermes mučenec	
29 Torek	Obglavljenje Sv. Janeza Krstnika	Dan je dolg 14 ur 51 min. do 13 ur 24 min.
30 Sreda	Roza Limanska, dev.; Feliks, muč.	
31 Četrtek	Rajmund, spozn.; Izabela, devica	

SEPTEMBER – KIMAVEC

Hrvatsko:
Rujan

Češko:
Září

Poljsko:
Wrzesień

Rusko:
Сентябрь

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Petek 2 Sobota	Egidij, opat; Verena, devica muč. Štefan, kralj; Antonin, mučenec	☼
3 Nedelja 4 Ponedelj. 5 Torek 6 Sreda 7 Četrtek 8 Petek 9 Sobota	13. pobink. Angelska. Doroteja. Rozalija, devica; Ida, kraljica Lavrencij Just., šk.; Viktorin, šk. Hermogen, mučenec; Pelagij, muč. Bronislava, nuna; Regina, dev. muč. Mala gosp. Rojstvo Marije Device Korbinijan, škof; Gorgonij, muč.	☽ Ščep 8. ob 4. uri 54 min. zjutraj.
10 Nedelja 11 Ponedelj. 12 Torek 13 Sreda 14 Četrtek 15 Petek 16 Sobota	14. pobink. Ime Marijino Prot in Hijacint, mučenca Macedonij, škof; Gvidon, spozn. Virgilij, muč.; Notburga, dev. Povišanje sv. križa; Maternij, šk. Nikomedej, muč.; Evtropija, vd. Ljudmila, vd.; Karmelij in Ciprijan	☾ Zadnji krajec 15. ob 6. uri 48 min. zvečer.
17 Nedelja 18 Ponedelj. 19 Torek 20 Sreda 21 Četrtek 22 Petek 23 Sobota	15. pobink. 7 žalosti Mar. Dev. Jožef Kup., sp.; Tomaž Vil., šk. Januarij, muč.; Arnulf, spozn. † Kvatre. Evstahij, mučenec Matej, apostol; Mavra, devica † Kvatre. Mavricij in tov., muč. † Kvatre. Tekla, dev. m.; Lin, p.	☼ Mlaj 22. ob 3. uri 35 m. popoldne.
24 Nedelja 25 Ponedelj. 26 Torek 27 Sreda 28 Četrtek 29 Petek 30 Sobota	16. pobink. Marija Dev. reš. ujetn. Kleofa, spozn.; Firmin, škof Ciprijan in Justina, muč. Kozma in Damijan, m.; Kaj, šk. Vaclav, kralj; Marcijal, m.; Salomon Mihael, nadangel; Evtihij, muč. Hieronim, sp., c. uč.; Honorij, šk.	☽ Prvi krajec 30. ob 12. uri 05 min. opoldne.
		☼ Dan se skrči za 1 uro 35 min.
		☽ Dan je dolg 13 ur 21 min. do 11 ur 46 min.

OKTOBER = VINOTOK

●●●●●

Hrvatsko :
Listopad

Češko :
Říjen

●●●●●

●●●●●

Poljsko :
Październik

Rusko :
Октябрь.

●●●●●

D a n	K a t o l i š k a i m e n a	N e b e s n a z n a m e n j a
1 Nedelja 2 Ponedelj. 3 Torek 4 Sreda 5 Četrtek 6 Petek 7 Sobota	17. pobink. Rožnega venca Leodegar, škof; Teofil, spoznav. Kandid, muč.; Evald, mučenec Frančišek Seraf., sp.; Edvin, kralj Placid in tovar., muč.; Gala, vd. Brunon, spozn.; Fida, devica muč. Justina, devica; Marko, grof	☼ Ščep 8. ob 5. uri 08 m. zjutraj.
8 Nedelja 9 Ponedelj. 10 Torek 11 Sreda 12 Četrtek 13 Petek 14 Sobota	18. pobink. Brigita, vdova Dionizij, šk. muč.; Abraham, patr. Frančišek Borg., sp.; Gereon in tov. Nikazij, škof; Firmin, škof Maksimilijan, šk. m.; Serafin, spozn. Edvard, kralj; Koloman, mučenec Kalist, papež; Domicijan, škof	☾ Zadnji krajec 15. ob 12. uri 43 m. ponoči.
15 Nedelja 16 Ponedelj. 17 Torek 18 Sreda 19 Četrtek 20 Petek 21 Sobota	19. pobink. Posvečev. cerkvá Gal, opat; Maksima, devica Hedviga, kr.; Viktor, šk.; Marjeta Al. Luka, evang.; Just, mučenec Peter Alk., spozn.; Etbin, opat Janez Kancijan, sp.; Felicijan, m. Uršula, dev.; Hilarijon, opat	☼ Mlaj 22. ob 5. uri 07 m. zjutraj.
22 Nedelja 23 Ponedelj. 24 Torek 25 Sreda 26 Četrtek 27 Petek 28 Sobota	20. pobink. Kordula, dev. muč. Severin, škof; Peter Pashazij, sp. Rafael, nadangel; Kristina, muč. Krisant in Krišpin, m.; Bonifacij Evarist, p. muč.; Lucijan in Marcel Frumencij, škof; Sabina, muč. Simon in Juda, ap.; Fidelij, muč.	☽ Prvi krajec 30. ob 7. uri 39 m. zjutraj.
29 Nedelja 30 Ponedelj. 31 Torek	21. pobink. Narcis, škof Klavidij, muč.; Marcel, muč. Volbenk (Volfgang), šk.; Lucila, d.	☼ Dan se skrči za 1 uro 34 min. ☽ Dan je dolg 11 ur 41 m. do 10 ur 07 min.

NOVEMBER = LISTOPAD

☉☉☉☉

Hrvatsko:
Studen

Češko:
Listopad

☉☉☉☉

☉☉☉☉

Poljsko:
Listopad

Rusko:
Ноябрь

☉☉☉☉

D a n	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Sreda 2 Četrtek 3 Petek 4 Sobota	God vseh svetnikov. Vseh vernih duš; Just, mučenec Viktorin, šk.; Hubert, šk.; Ida, kralj. Karol B., škof; Modesta, devica	☽ Ščep 6. ob 4. uri 45 m. popoldne.
5 Nedelja 6 Ponedelj. 7 Torek 8 Sreda 9 Četrtek 10 Petek 11 Sobota	22. pobink. Caharija, oče Jan. Krst. Lenart, opat; Sever, škof Prosdocim, škof; Engelbert, škof Bogomir, škof; Deodat, mučenec Božidar (Teodor) m.; Orest, muč. Andrej Avel., spozn.; Trifon, muč. Martin, škof; Mena, muč.	☾ Zadnji krajec 13. ob 8. uri 17 min. dop.
12 Nedelja 13 Ponedelj. 14 Torek 15 Sreda 16 Četrtek 17 Petek 18 Sobota	23. pobink. Martin, pap. muč. Stanislav Kostka, sp.; Didak. spoz. Jozafat Kunč., šk. m.; Serapion, m. Leopold, vojvoda; Jedert, dev. Edmund, škof; Otmar, opat Gregorij, škof; Viktorija, muč. Odon, opat; Evgen, spozn.: Hilda	☉ Mlaj 20. ob 9. uri 47 m. zvečer.
19 Nedelja 20 Ponedelj. 21 Torek 22 Sreda 23 Četrtek 24 Petek 25 Sobota	24. pobink. Varstvo Dev. Marije Feliks Val., spoz.; Edmund, kr. Darovanje Marije Dev.: Kolumban Cecilija, dev. mučen.; Maver, muč. Klemen, pap., muč.; Felicita, muč. Janez od križa, sp.; Hrizogon, m. Katarina, dev. muč.; Jukunda, muč.	☾ Prvi krajec 29. ob 2. uri 39 min. ponoči.
26 Nedelja 27 Ponedelj. 28 Torek 29 Sreda 30 Četrtek	25. pobink. Konrad, škof Virgil, škof; Ahacij, škof Eberhard, škof; Jakob iz Marke Saturnin, mučenec; Filomen, muč. Andrej, apostol; Justina, dev.	Dan se skrči za 1 uro 13 min. Dan je dolg 10 ur 05 m. do 8 ur 52 min.

DECEMBER = GRUDEN

Hrvatsko:
Prosinae

Češko:
Prosinec

Poljsko:
Grudzień

Rusko:
Декабрь

D a n	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Petek	Eligij, škof; Natalija, dev. muč.	
2 Sobota	Bibijana, m.; Pavlina; Kromacij, šk.	☺
3 Nedelja	1. adventna. Frančišek Ksav., sp.	☺
4 Ponedelj.	Barbara, dev. m.; Peter Zlat., spoz.	☺
5 Torek	Saba, opat; Krišpin muč.	☺
6 Sreda	Miklavž (Nikolaj), škof; Apolinar	☺
7 Četrtek	† Ambrozij, škof; Agaton, muč.	☺
8 Petek	Brezmad. spočetje Marije Device	☺
9 Sobota	Peter Forezij, šk.; Sirij, šk.; Valerija	☺
10 Nedelja	2. adventna. Loretanska M. B.	☺
11 Ponedelj.	Damaz, papež; Trazon, opat	☺
12 Torek	Sinezij, muč.; Epimah, muč.	☺
13 Sreda	Lucija, dev. muč.; Otilija, dev.	☺
14 Četrtek	Spiridijon, škof; Nikazij, škof	☺
15 Petek	Jernej, škof; Kristina, dev.	☺
16 Sobota	Evzebij, šk.; Albina, dev. muč.	☺
17 Nedelja	3. adventna. Lazar, škof; Berta, vd.	☺
18 Ponedelj.	Gracijan, škof; Vunebald, škof	☺
19 Torek	Nemezij, muč.; Favsta, vdova	☺
20 Sreda	† Kvatre. Liberat, mučenec	☺
21 Četrtek	Tomaž, ap.; Glicerij, mučenec	☺
22 Petek	† Kvatre. Demetrij in Honorat, m.	☺
23 Sobota	† Kvatre. Viktorija, devica	☺
24 Nedelja	4. adventna. Adam in Eva.	☺
25 Pond.	Božič. Rojstvo Gospodovo	☺
26 Torek	Štefan, muč.; Arhelaj, škof	☺
27 Sreda	Janez Evangelist; Fabijola, vd.	☺
28 Četrtek	Nedolžni otročiči; Kastor, muč.	☺
29 Petek	Tomaž, škof; Trofin, mučenec	☺
30 Sobota	David, kr.; Liberij, m.; Nicefor, m.	☺
31 Nedelja	Ned. pred Nov. letom. Silvester.	☺

Šeep 6.
ob 3. uri 49 m.
zjutraj.

Zadnji krajec
12. ob 6. uri
43 min. zvečer.

Mlaj 20.
ob 4. uri 38 m.
popoldne.

Prvi krajec
28. ob 7. uri
45 min. zvečer.

Dan se skrči
do 22. za 19 m.
Zraste do konca
meseca za 2 m.

Dan je dolg 8
ur 51 min. do
8 ur 34 min.

DECEMBER • GRUDEN

Rodopis avstrijske cesarske rodovine.

Cesar: **Franc Jožef I.** (Karol), rojen v Schönbrunu 18. avgusta 1830, je prevzel cesarstvo 2. decembra 1848.

Cesarica: † **Elizabeta** (Evgenija, Amalija), hči vojvode Maksa Jožefa na Bavarskem, rojena v Posenhofenu 24. decembra 1837, poročena 24. aprila 1854 na Dunaju, umrla 10. septembra 1898.

Cesarjevič: † **Rudolf** (Franc, Karol, Jožef), rojen 21. avgusta 1858, umrl 30. januarja 1889; poročen dne 10. maja 1881 z belgijsko princezino **Štefanijo**, rojeno 21. maja 1864.

Cesaričine: 1. † **Zofija** (Friderika, Doroteja), rojena 5. marca 1855, umrla v Budi 30. maja 1857. — 2. **Gizela** (Ludovika, Marija), rojena 12. julija 1856, poročena z bavarskim kraljevičem Leopoldom 20. aprila 1873. — 3. **Marija Valerija** (Matilda, Amalija), rojena 22. aprila 1868, poročena 31. julija 1890 z nadvojvodom Franc Salvatorjem, rojenim 21. avgusta 1866.

Hči cesarjeviča: **Elizabeta** (Marija, Henrijeta, Štefanija, Gizela), roj. 2. septembra 1883, poročena 23. januarja 1902 s knezom Otonom Windischgraetzem.

Bratje Nj. Veličanstva cesarja.

1. Nadvojvoda † **Ferdinand Maksimilijan** (Jožef), rojen v Schönbrunu 6. julija 1832, poročen 26. julija 1857 s Karolino, hčerjo kralja belgijskega, cesar Mehikanski, umrl 19. junija 1867.

2. Nadvojvoda † **Karol Ludovik** (Jožef, Marija), roj. v Schönbrunu 30. julija 1833, umrl 19. maja 1896; poročen 4. nov. 1856 z Margareto, hčerjo kralja Ivana Saksonskega, roj. 24. maja 1840, umrlo 15. sept. 1878; vdrugeč po očen z Anuncijato, hčerjo kralja Ferdinanda II. Sicilijanskega, roj. 24. marca 1843, umrlo 4. maja 1871; vtretječ poročen 23. jul. 1873 z Marijo Terezijo, hčerjo Portugalskega kraljeviča Don Miguela, roj. 24. avg. 1855. — Otroci: **Franc Ferdinand** d' Este, prestolonaslednik, roj. 18. dec. 1863; † **Otto**, roj. 21. aprila 1865, umrl 1. nov. 1906; **Ferdinand**, rojen 27. dec. 1868; † **Margareta**, rojena 13. maja 1870, umrla 27. avgusta 1902; **Marija Anuncijata**, rojena 31. julija 1876; **Elizabeta**, rojena 7. julija 1878.

3. Nadvojvoda **Ludovik Viktor** (Jožef, Anton), rojen na Dunaju 15. maja 1842.

Stariši Nj. Veličanstva.

† **Franc Karol**, rojen na Dunaju 7. dec. 1802, umrl 8. marca 1878 na Dunaju; poročen 4. nov. 1824 z † **Zofijo**, rojeno v Monakovem 27. jan. 1805, umrlo 28. maja 1872.

Očetov brat.

† **Ferdinand I.**, rojen na Dunaju 19. aprila 1793, je postal cesar 2. marca 1835, cesarstvu se odpovedal 2. decembra 1848, umrl 29. jun. 1875; poročen je bil z † **Marijo Ano Karolino**, kraljično sardinsko, roj. 19. sept. 1803, umrlo v Pragi 4. maja 1884.

Sedanji vladarji evropski.

Sveti oče. Pij X., rojen dne 2. rožnika l. 1835., za papeža izvoljen dne 4. vel. srpana 1903.

Andora. Republika z generalnim svetovalstvom 24 članov.

Anglija. Kralj Jurij V., roj. l. 1865.

Belgija. Kralj Albert.

Bolgarija. Car Ferdinand I., rojen dne 26. svečana 1861. l., vlada od 7. velikega srpana 1887. l.

Črna gora. Kralj Nikolaj I., rojen dne 7. vinotoka 1841. l., vlada z dne 13. velikega srpana 1860. l., poročen z Mileno Petrovno Vukotičevo.

Dansko. Kralj Friderik VIII., rojen dne 3. rožnika 1843, vlada z dne 29. prosinca 1906, poročen z Lujizo, švedsko princezinjo.

Francija. Predsednik Armand Fallières, z dne 12. prosinca 1906, rojen dne 6. listopada 1841; doba vladanja 1906 do 1913.

Grško. Kralj Jurij I., rojen dne 24. grudna 1845. l., vlada z dne 31. vinotoka 1863., poročen z Olgo Konstantinovno, princezinjo rusko.

Italija. Kralj Viktor Emanuel III., rojen 11. listopada 1869. l., vlada z dne 29. malega srpana 1900. l., poročen z Jeleno, princezinjo črnogorsko.

Monako. Knez Albert Honorus Karol, rojen dne 13. listopada 1848. leta, vlada z dne 10. kimovca 1889. l., poročen z Alico, vdovo po knezu Richelieu.

Nizozemsko. Kraljica Viljemina, rojena dne 31. vel. srpana 1880. leta, vlada z dne 23. listopada 1898. l., poročena s Henrikom, princem meklenburg-šverinskim.

Norvegija. Kralj Hakon VII. (princ Karol danski, voljen kraljem dne 18. listopada 1905), rojen 3. velikega srpana 1872, vlada z dne 23. listopada 1905, poročen z Maudo, princezinjo britansko.

Portugalsko. Kralj Emanuel II., rojen dne 15. listopada 1889. l.

Prusija. Viljem II., nemški cesar in pruski kralj, rojen dne 27. prosinca 1859. l., vlada z dne 15. rožnika 1888. l., poročen z Avgusto Viktorijo, princezinjo šlesvik-holštanj-sonderburg-augustenburško.

Rumunija. Kralj Karol I., rojen 20. maj, travna 1839. l., vlada po izvolitvi kakor knez z dne 20. maj, travna 1866. l., proglašen kraljem dne 26. sušca 1881. l., poročen z Elizabeto, kneginjo wiedsko.

Rusija. Car Nikolaj II., rojen dne 18. vel. travna 1868. l., vlada od 24. vinotoka 1894. l., poročen z Aleksandro Feodorovno, princezino hesensko.

San Marino. Republika z dvema predsednikoma, voljenima na 6 mesecev.

Srbija. Kralj Peter I. Karadjordjevič, rojen l. 1844., proglašen dne 15. rožnika 1903, vdovec z dne 17. sušca 1902 po Zorki, princezini črnogorski.

Španija. Kralj Alfonz XIII., rojen dne 17. vel. travna 1886. l., vlada z dne 15. velikega travna 1902, poročen z Evgenijo Viktorijo batenberško.

Švedija. Kralj Gustav V., rojen l. 1858.

Švica. Zvezna republika s predsednikom, ki ga vsako leto na novo volijo.

Turčija. Sultan Mohamed V., roj. 1845.

*

Mere in uteži.

Nov zistem mere in uteži je decimalen, t. j. deli se s številom deset, kar jako olajšuje računanje.

Osnovne ednote novi meri in novim utežom so: 1. meter, 2. liter, 3. gram, 4. ar.

Mnogokratniki teh osnovnih ednot se izražajo s tem, da se spredaj postavijo števniki: deka pomeni 10krat, hekto 100krat, kilo 1000krat, myria 10000krat.

Za podrazdelitev se rabijo števniki: deci za desetino, centi za stotino, mili za tisočino.

1 kilogram (*kg*) = 100 dekagramov (*dkg*) = 1000 gramov (*g*).
1 dekagram = 10 gramov.

1 hektoliter (*hl*) = 100 litrov, 1 liter (*l*) = 10 decilitrov (*cl*) = 10 centilitrov (*cl*), 1 deciliter = 10 centilitrov.

1 meter (*m*) = 10 decimetrov (*dm*) = 100 centimetrov (*cm*) = 1000 milimetrov (*mm*). 1 decimeter = 10 centimetrov = 100 milimetrov. 1 centimeter = 10 milimetrov.

Lestvica za pristojbine kolekov.

Lestvica I.

Za menice in trgovske denarne nakaznice.

Za znesek do	150 K	K —10	čez	2700 do	3000 K	K 2--
čez	150 »	300 » —20	»	3000 »	6000 »	4--
»	300 »	600 » —40	»	6000 »	9000 »	6--
»	600 »	900 » —60	»	9000 »	12000 »	8--
»	900 »	1200 » —80	»	12000 »	15000 »	10--
»	1200 »	1500 » 1--	»	15000 »	18000 »	12--
»	1500 »	1800 » 1'20	»	18000 »	21000 »	14--
»	1800 »	2100 » 1'40	»	21000 »	24000 »	16--
»	2100 »	2400 » 1'60	»	24000 »	27000 »	18--
»	2400 »	2700 » 1'80	»	27000 »	30000 »	20--

in tako dalje za vsakih 3000 K 2 K več, pri čemer se ostanek manj nego 3000 K smatra za celih 3000 K.

V domačih deželah izdane menice, ako se kolekujejo po tej lestvici, ne smejo imeti daljšega plačilnega roka nego šest mesecev, v inozemstvu izdane pa ne daljšega nego 12 mesecev, sicer pa se morajo kolekovati po lestvici II.

Pod izrazom »domače dežele« se razumejo dežele, zastopane avstrijskem državnem zboru, menice, ki niso izdane v okrožju teh dežel, veljajo za inozemske.

Za menice, izdane v deželah ogrske krone, ostanejo še nadalje v veljavi določbe z dne 2. vinotoka 1868 l. in se mora pri teh menicah odračunati pri določevanju, koliko je od njih po sedanjem zakonu plačati pristojbine, znesek, ki se je pri izdaji menice plačal kralj. ogrskim financam s kolekovimi znamkami ali pa neposredno po propisih.

Ako se kaka menica izda v več izvodih (sekunda, tertia itd.), se mora plačati od vsakega ista pristojbina, kakor od prvega.

Od menic, izdanih v inozemstvu in glasečih se na inozemstvo, je plačati 4 v pristojbine za vsakih 200 K, ako kroži v naši državi. Ostanek, manjši nego 200 K, se smatra za celih 200 K.

Pristojbine za menice, ki se izdajo v domačih deželah, plačati je poprej nego so se na papir, ki je namenjen za menico, podpisale stranke — za menice, ki so se izdale v inozemstvu, pa preden začne krožiti po naši državi, in če menica ni plačljiva, le v inozemstvu, pa vsekakor tekom 14 dni, ko je prišla v domače dežele.

Dolžnosti kolekovanja menic more se tako-le zadostiti:

- a) ako se rabijo kolekovane uradne golice;
- b) ako se rabijo uradne golice, ki pa niso zadosti kolekovane ali pa tudi druge golice, ali pa se golice niti ne rabijo, pa s tem, da se toliko, kolikor je pristojbine, oziroma popolnilne pristojbine plačati, prilepi kolekov na zadnji strani papirja, na kateri se piše menica, predno se je menica napravila. Koleki se morajo pri zato pooblaščenem uradu z uradnim pečatom prekolekovati.

Dan in mesec prekolekovanja, ako se že ne razvidi iz odtiska, mora dotični urad vpisati v vsako znamko.

Uradno prekolekovanje se ne sme več izvršiti, ako ima papir že kak podpis izdajnika, prejemnika ali žiranta, ali sploh kak podpis stranke: vsako drugačno plačevanje s koleki, kakor prekolekovanje kolekov s privatnim pečatom kakega urada, ki za to ni upravičen, je neveljavno;

- c) ako pa gre za plačilo pristojbine od menice, in sicer, ako je ta stran še ne popisana ob zgornjem robu; drugače pa po poslednjem inozemskem zapisku tako, da nad koleki ni nobenega prostora več za žirovanje ali kak drug zapis, in se ima preskrbeti, da se po točki b) tega paragrafa pravočasno uradno prekolekuje. Pisati čez koleke, kakor je bila dosedaj navada, ni več dovoljeno.

Ako se kolekovina ni plačala ali pa vsaj v zakonitem znesku ne, ali pa ne pravočasno, ali pa ne na predpisan način, določa nov zakon globo, ki je petdesetkrat tolika, kolikršna je pristojbina po lestvici.

Trgovskim nakaznicam že prej dovoljena ugodščina, da je od njih plačati le po 10 v, ako je njihov obrok k večjem osem dni, velja še vedno.

Za trgovske račune (note, konti, izkaze) se je odredilo, da so računi do 20 K kolekovine prosti — čez 20 K do 100 K se plača 2 v — čez 100 K pa 10 v pristojbine.

Kolekovina se pa mora tudi plačati, ako se taki računi vpleto v tekst kakega trgovskega pisma. Globa kakor pri menicah.

Lestvica II.

Za pravna pisma.

	Do	40 K	K — 14	čez	3200 do	4000 K	K 12:50
čez	40	» 80	» » — 26	»	4000	» 4800	» » 15—
»	80	» 120	» » — 38	»	4800	» 6400	» » 20—
»	120	» 200	» » — 64	»	6400	» 8000	» » 25—
»	200	» 400	» » 1:26	»	8000	» 9600	» » 30—
»	400	» 600	» » 1:88	»	9600	» 11200	» » 35—
»	600	» 800	» » 2:50	»	11200	» 12800	» » 40—
»	800	» 1600	» » 5—	»	12800	» 14400	» » 45—
»	1600	» 2400	» » 7:50	»	14400	» 16000	» » 50—
»	2400	» 3200	» » 10—				

Čez 16000 K se za vsakih 800 K plača 2 K 50 v, pri čemur se ostanek, ki ne znaša 800 K, smatra za polnega.

Po tej lestvici kolekujejo se dolžna pisma z dovoljenjem vknjižbe ali brez njega, pobotnice, odstopna pisma, plačilne nakaznice, razen trgovskih, zakupne pogodbe, stave, srečke privatnih loterij i. dr., in sicer se je pri dolžnih pismih določil znesek prejetega posojila, pri pobotnicah znesek prejetega plačila, pri odstopnih pismih znesek, za katerega se je pravica odstopila, pri nakaznicah nakazni znesek, pri zakupnih pogodbah skupni znesek zakupnine, pri stavah stavljeni znesek, pri srečkah privatnih loterij pa cena vsake posamezne srečke.

Lestvica III.

Za pravne posle.

	Do	20 K	K — 14	čez	1600 do	2000 K	K 12:50
čez	20	» 40	» » — 26	»	2000	» 2400	» » 15—
»	40	» 60	» » — 38	»	2400	» 3200	» » 20—
»	60	» 100	» » — 64	»	3200	» 4000	» » 25—
»	100	» 200	» » 1:26	»	4000	» 4800	» » 30—
»	200	» 300	» » 1:88	»	4800	» 5600	» » 35—
»	300	» 400	» » 2:50	»	5600	» 6400	» » 40—
»	400	» 800	» » 5—	»	6400	» 7200	» » 45—
»	800	» 1200	» » 7:50	»	7200	» 8000	» » 50—
»	1200	» 1600	» » 10—				

Čez 8000 K se plača za vsakih 400 K 2 K 50 v, pri čemur se znesek, ki ne znaša 400 K, smatra za polnega.

Po tej lestvici se kolekujejo dolžna pisma, katera se daje na prisostnika, pogodbe za služenje, pogodbe delniških društev, ki se osnujejo za več nego 10 let, družbene pogodbe, potrdila o dobitkih

v loteriji, pogodbe, s katerimi se kupi upanje premičnin, kupne in menjalne pogodbe radi premičnin i. dr., in sicer je določen pri dolžnih pisnih znesek, na katerega se glasi; pri pogodbah v služenju znesek skupne plače, katero ima dobiti oni, koji stopa v službo — ako pa v pogodbi ni določeno, koliko časa ima služba trajati, se kolekovina odmeri po trikratni letni plači. Pri pogodbah delniških društev in družbenih pogodbah se kolekovina odmeri po znesku vkupne društvene glavnice, pri potrdilih o dobitkih, po znesku dobitka, pri kupnih, menjalnih in drugih pogodbah radi premičnin, po znesku vrednosti.

Vloge, s katerimi se pri oblastvu naznanja samostojna vršitev prostega obrta, ali s katerimi se oblastvo prosi koncesije, ki je potrebna za vršitev obrta, morajo biti kolekovane:

- a) na Dunaju od prve pole K 12'—
- b) v mestih, ki imajo nad 50.000 prebivalcev » » » » 8'—
- c) v mestih ki imajo od 10.000 do 50.000 prebivalcev » » » » 6'—
- d) v mestih, ki imajo 5.000 do 10.000 prebivalcev » » » » 4'—
- e) v vseh drugih krajih » » » » 3'—

Ako treba še druge pole, kolekuje se z 1 K.

Prošnje za tobačne trafike in loterijske kolekture, za dovoljenje, da sme godba javno igrati, da smejo biti gostilne, krčme in kavarne čez policijsko uro odprte, da smejo kazati znamenitosti, prirejati koncerte, gimnastične in gledališke predstave, se kolekuje po 2 K od vsake pole.

Pri prvih in drugih vlogah se ima pristojbina plačati tudi takrat, kadar se prosi ustno, ne da bi se zapisal zapisnik.

Prošnje za sledeča prava:

1. Za podeljenje, potrjenje ali prenos plemskih stopinj, podeljenje redov, dovoljenje smeti nositi inozemske rede, združenje ali poboljšanje grbov, dovoljenje za spremembe ali prenose imen, podeljenje častnih mest, častnih naslovov in drugih odlikovanj, združenih z obrtnimi podjetji, se kolekuje po 10 K od vsake pole.

2. Za podeljenje, priznanje ali potrjenje privilegijev, kamor spadajo tudi izključni industrijski privilegiji, se kolekuje po 6 K od vsake pole.

3. Za podeljenje ali priznanje avstrijskega državljanstva, za podeljenje meščanstva ali občanstva ali za sprejem v občinsko zvezo, se kolekuje po 4 K od vsake pole.

4. Prošnje za podeljenje potnih listov, za uvoz, izvoz in prevoz kuhinjske soli, tobaka, smodnika ali za dovoljenje za uvoz ali izvoz določenega blaga, ako je za to potrebno dovoljenje, se kolekuje po 2 K od vsake pole.

Splošne določbe c. kr. pošte.

g pomenja gram, *kg* kilogram.

S pisмено pošto se pošiljajo navadna pisma, priporočena pisma, ekspresna pisma, dopisnice, tiskovine, vzorci blaga, poštna nakaznice, poštni nalogi in časniki in priporočene pošiljatve s povzetjem.

Pisma. Pri frankiranju pisma se pritisne znamka na gornjem desnem oglu sprednje strani pisma, nikakor pa ne na zadnji strani. Frankirana v avstro-ogrsko kraje, v Bosno in Hercegovino namenjena, kakor tudi iz poslednjih sem dospela pisma do 20 g veljajo 10 v (v lokalnem prometu 10 v), od 20—250 g pa 20 v. Za nefrankirana pisma plača prejemnik dvakratno pristojbino.

Pisma in pisemski zavoji ne smejo v Avstro-Ogrski, v Bosni in Hercegovini ter na Nemškem biti težji nego 250 g; pismom, ki se pošiljajo v druge države, ni to nobena meja, kar se tiče teže. Pisemski zavoji, odločeni za avstrijske dežele, ki tehtajo več nego 250 g, morajo se oddajati pri tovarni pošti. Uradni pisemski zavoji pa smejo v Avstriji tehtati 2½ kg; iz Avstrije na Ogrsko le 1 kg.

Čez pisмено znamko se sme pisati naslov. Ako se pa nanjo pritisne privatna štampilja, ni veljavna. Za frankiranje se ne smejo rabiti iz pisemenih kuvertov izrezane znamke in koleki, ravnotako tudi ne poškodovane znamke, n. pr. take, katerim se je okrog odrezal beli rob. Znamke, ki so se že rabile, se tudi ne smejo več rabiti za frankiranje pisem.

Priporočena pisma se morajo frankirati. Za domače in inozemske dežele zadošča, ako se pismo navadno zapre. V Nemčijo se priporočena pisma lahko pošiljajo tudi nefrankirano.

Povpraševalna pisma (pristojbina 25 v) napravijo se lahko za vsako tudi nepriporočeno pisemsko poštno pošiljatev, ki ni prišla na določeni kraj.

Dopisnice se smejo pošiljati tudi nefrankirane, ako se ne priporočajo (rekomandirajo). Vsakemu je dovoljeno dati si napraviti dopisnice po privatnem obrtu, vendar morajo, kar se tiče velikosti in moči papirja biti popolnoma enake uradnim. Na dopisnice se lahko tiska in zajedno piše na zadnji strani in na levi polovici sprednje strani, kamor pa tudi pošiljatelj more napisati svoje ime ter take opomnje, ki se tičejo pošte.

Dopisnicam v domačih deželah se lahko pripenjajo poskušnje ali vzorci blaga, ako se ne pišejo potem nanje nikakršne druge,

nego za poskušnje blaga ali vzorce dovoljene pismene opombe ter ako so frankirane za 10 v.

Tiskovine se morajo vsaj deloma frankirati, ker drugače se ne odpošljejo in se tudi lahko priporočajo.

Pošiljatve vezanih in broširanih knjig in odprte karte ne smejo biti nad 1 kg težke in se ne smejo bistveno razločevati od poštnih pošiljatev. V svetovnopoštnem prometu so dovoljene pošiljatve tiskovin do 2 kg teže, a ne smejo meriti na nobeno stran več kakor 45 cm.

Razen naslova, datuma in podpisa na tiskovinah ne sme biti ničesar pisanega, tudi ne kaki dostavki. Izvzete so korekturne pole, katerim se smejo pridejati dotični rokopisi, poprave in rokopisne opomnje, tičoče se tiska, dalje kurzni listi, trgovski cirkularji in ceniki (hektografirani, vendar le po 20 ali več izvodov vkupe), pri katerih so dopuščene rokopisne ali mehaničnim potom napravljene izpremembe cen, imena potnikov, načina naročevanja ali plačevanja. Posebni deli tiskanega teksta pa se smejo v ta namen podčrtati, da se opozori čitatelj na kako določeno mesto. Dalje je še določeno na tiskanih vizitnicah napisati natančnejši naslov in stan pošiljalca ter pristaviti običajne črke (n. pr.: p. f. itd.); na povabilih navesti ime povabljenca, dan, namen in kraj zborovanja; pri knjigotržnih naročilnih listih na zadnji strani pismeno imenovati naročene ali ponudene knjige, tiskari tekst sprednje strani pa deloma ali popolnoma prečrtati; tiskovne pomote popraviti.

Poslovni papirji, kakor: akti vsake vrste, vožna pisma, poslovni dokumenti, prepisi in izpiski aktov, muzikalije in sploh pisma, ki se ne morejo smatrati za pravno ali osebno dopisovanje, se smejo v inozemskem prometu, izvzemši Nemčijo, in Črnozero, pošiljati pod križnim zavitkom (tudi priporočeno) do 2 kg teže in 45 cm širjave.

Vzorci se prevažajo v kraje avstro-ogrske države, v Bosno in Hercegovino, Belgijo, Bulgarijo, Črnozero, Egipet, Francijo, Nemčijo, Grecijo, Veliko Britanijo, Italijo, na Portugalsko, Rumunsko, Srbsko, Špansko, Švico, Zjedinjene države severne Amerike in v one turške kraje, kjer se nahajajo avstrijski poštni uradi, do 350 g teže, drugam pa le do 250 g.

Kar se tiče mere, ne smejo presegati na do/gost 30, na širinkost 20 in na visokost 10 cm. Vzorcem in blagu za poskušnjo se ne sme priložiti nikako pismo.

Na naslovu mora biti vsakokrat opomba »vzorec« ali »poskušnja blaga«.

Na naslovu sme razen tega biti navedeno: ime ali tvrdka odpošiljatelj, tvorniško ali trgovsko znamenje poleg natančnejšega

označenja blaga, številke in cene, teže in mere blaga ter koliko ga je na razpolago. Razen omenjenih podatkov se ne smejo dodajati takim pošiljatkam nikaka pismena naznanila ali kakršnekoli opombe.

Tudi žive čebele se lahko pošiljajo po domačih krajih, na Ogrsko, v Bosno in Hercegovino, Nemčijo, v razne druge dežele kot blago za poskušnjo, ako so tako shranjene, da se pošta lahko prepriča o vsebini in da ni pri prevažanju nikake nevarnosti.

Pri nezadostno frankiranih pošiljatkah s tiskovinami, poslovnimi papirji in vzorci se zahteva nedostatek od prejemnika, in sicer dvakrat toliko, za kolikor so bile premalo frankirane.

Popolnoma nefrankirane prej navedene pošiljatve se ne odpravljajo, nego se vrnejo pošiljatelju; če pa poslednji pošti ni znan, se postopa ž njimi tako, kakor z nedostavnimi pismi.

Priporočene pošiljatve s povzetjem.

Priporočene (rekomandirane) stvari se morejo pošiljati po Avstro-Ogrskem, v Bosno in Hercegovino in v nekatere tuje dežele (glej »povzetja v inozemstvu«) tudi s povzetjem, in sicer po domači državi ter v Bosno in Hercegovino do 1000 K, drugam pa do 400 K = 400 mark = 500 frankov. Pri takih pošiljatkah, za katere veljajo ravno iste pristojbine, kakor za navadno priporočene, se mora napisati na vrhu nad naslovom beseda »povzetje«, ako so namenjene v inozemstvo pa »remboursement«. Precej zraven ali pa spodaj naj se navede povzetni znesek s številkami, a krone tudi z besedo, in sicer vedno v denarni veljavi tiste države, kamor se pošiljatev glasi, tedaj v Nemčijo v markah, v Švico in Francijo v frankih itd. Pod zneskom pa mora pošiljatelj natanko in razločno zabeležiti svoj naslov. Da ne nastanejo kake pomote, je treba med tem naslovom in onim, ki označuje prejemnika, pustiti nekoliko praznega prostora.

Kakor brž je prejemnik vplačal znesek in pošiljatelj prevzel, odtegne dotični poštni urad od povzetnega zneska pristojbino za navadno poštno nakaznico in 10 v terjalnih stroških, ostanek pa pošlje oddajalcu po nakaznici.

Poštne nakaznice v domačih deželah.

Za zneske do 20 K 10 v, do 100 K 20 v, do 300 K 40 v, do 600 K 60 v, do 1000 K 1 K.

Poštne nakaznice v Bosno in Hercegovino in iz Bosne in Hercegovine.

so dopuščene do 1000 K in znaša pristojbina do 50 K 20 v, od 50 do 100 K 30 v; od 100 do 300 K 60 v; od 300 do 600 K 90 v in od 600 do 1000 K 1 K 50 v.

Poštne pristojbine.

Dežela	P i s m a			Dopisnice		Tiskovine		Vzorci		Poslovni papirji		Priporočitev	Povratnica
	Teža v gramih	frankirana	nefrankirana	navadne	z odgovorom	Teža v g	znesek	Teža v g	znesek	Teža v g	znesek		
1. Avstrija in kneževina Lichtenstein	do 20	v 10	v 20	v	v	do 50	v 3		v			v	v
	čez 20 do 250	20	40	5	10	50—100	5	do 250	10	nedopustni			
2. Ogrsko Bosna in Hercegovina Nemčija	do 20	10	20			100—250	10	čez 250	20				
	čez 20 do 250	21	30			250—500	20	do 340					
3. Sandžak Novi-Bazar*)	do 20	25	50	10	20	500—1000	30			nedopustni			
	za vsakih nadaljnih 20 g	15	30					za vsakih 50	5		5 najmanj 25	25	25
4. Srbija	za vsakih 20 g	10	20	5	10			za vsakih 50	10				
4. Črnagora	za vsakih 20 g	10	20	5	10					nedopustni			
Ostalo inozemstvo:													
a) Dežele, katere so v svetovnem poštnem društvu**)	do 20	25	50	10	20	za 50	5	za 50	5 najmanj 10	za 50	5 najmanj 25		
	za vsakih nadaljnih 20 g	15	30										
b) Dežele, katere niso v svetovnem poštnem društvu	do 20	25	50	10	20	za 50	5	za 50	5 najmanj 10	za 50	5 najmanj 25		
	za vsakih nadaljnih 20 g	15	30										

*) Samo v Plevlje, Priboj in Prijepolje.

** Izjemoma znana pristojbina 10 v pri frankiranih in 20 v pri nefrankiranih pismih;

a) med Bukovino in Rumunijo;

b) med avstrijskimi in švicarskimi poštnimi okraji, kateri so samo 30 km oddaljeni.

Poštni nalogi

posredujejo plačevanje menic, računov, kuponov itd. in se morejo poslati na vse pošte avstro-ogrške države, v Bosno in Hercegovino ter v Turčijo, in sicer v Adrijanopolj, Beyrut, Konstantinopol, Solun in Smirno, kjer se nahajajo avstrijske pošte, slednjič tudi v Nizozemsko v znesku največ 1000 K — v Belgijo, Nemčijo, Egipet, Francijo (Algír), Italijo, Luksemburško, Norvegijo (naj se naredi naslov na pošte v Pragi), Rumunijo, Švedijo, Švico in Tunis do 800 K (800 mark ali 1000 frankov).

Poleg uradnega vzorca (cena 1 v), adresira se terjatev utemeljujoči dokument (pobotan račun itd., toda znesek mora biti pisan s črkami) kot priporočeno pismo, n. pr.: »Na poštni urad v »poštni nalog«. Kakor hitro je znesek plačan, prejme oddajalec poštnega naloga znesek, odštevši pristojbino poštna nakaznice in 10 v terjalnih stroškov za vsak dokument, na kateri se je dobilo plačilo. Ako se poštni nalog ne sprejme, pošlje se zastonj nazaj. Pristojbine so torej kakor za priporočena pisma, poštno nakaznico in vsako pobotnico itd. 10 v terjalnih stroškov.

Poslati dokumente poštnega naloga na kakšen drugi kraj nego se je navel sprva, je dovoljeno.

Denarne in tovarne pošiljatve.

Denarna pisma: Za Avstro-Ogrsko do 250 g 100 K vrednosti do 10 milj daljave 30 v, nad 10 milj 54 v, od 100 do 600 K do 10 milj daljave 36 v, nad 10 milj 60 v, za vsakih daljših 300 K 6 v več, — iz Avstro-Ogrskega v Nemčijo do 600 K vrednosti do 10 milj 36 v, nad 10 milj 60 v, za vsakih daljših 300 K pa 6 v več.

Poštni zavoji (paketi): Za Avstro-Ogrsko do 5 kg do 10 milj 30 v, nad 10 milj 60 v; za zavarovanje pristojbina po 6 v do 100 K, od 100 K do 600 K 12 v; za vsakih nadaljnih 300 K pa 6 v več.

Avstro-Ogrska in Nemčija: do 5 kg do 10 milj 30 v, nad 10 milj 60 v, za vsak nadaljni kg do 10 milj 6 v, 20 milj 12 v, 50 milj 24 v, 100 milj 36 v, 150 milj 48 v, nad 150 milj 60 v več; vrednostna taksa do 600 K 12 v, za vsakih nadaljnjih 300 K po 6 v več. Pošiljatve se dopuščajo le do 50 kg.

Za pošiljatve v Bosno, Hercegovino in Novi Bazar se plača do 500 g 60 v, od $\frac{1}{2}$ kg do 5 kg 80 v, in vrednostna taksa do 100 K = 11 v, do 300 K = 17 v, do 600 K = 22 v in za vsakih daljnih 300 K pa 11 v več. Za težje pošiljatve računa se do Imotskija ali Broda gori navedena vozarina in vrednostna taksa odpadajoča za Avstrijo, najprej pa za vsaki kg 10 v vozarine in vrednostna taksa za vsakih 300 K 6 v več.

Povzetja v domačih deželah

se morejo pošiljati na vse pošte avstro-ogrske države do 1000 K.

Za vsako pošiljatev s povzetjem se poleg vozarine plača še posebna provizija. Ta znaša za vsake 4 K 2 v, najmanj pa 12 v, tudi pisma se pošiljajo lahko s povzetjem. Povzetja brez navedene vrednosti do 250 g se pošiljajo s pisemsko pošto.

Poštna nakaznice v inozemstvo

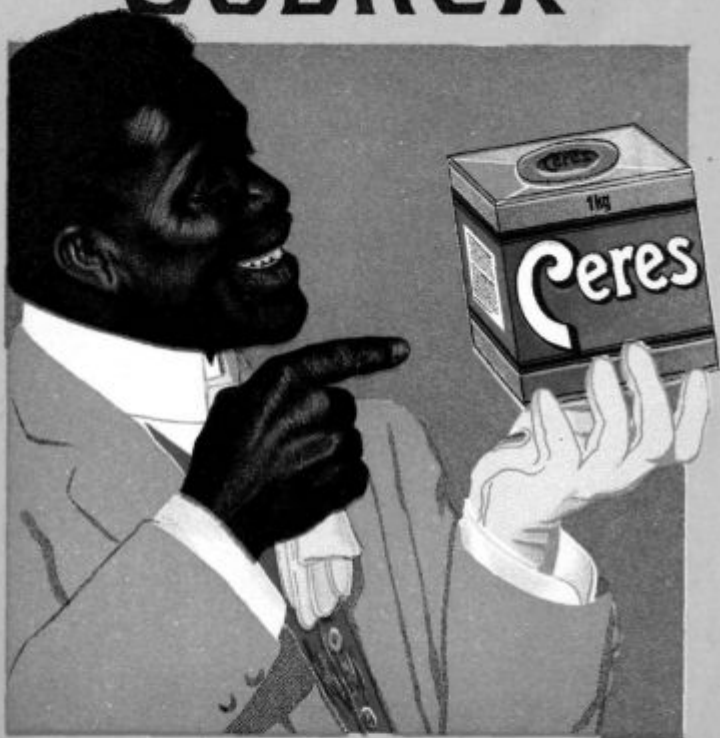
in sicer v Nemčijo, Belgijo, Chile, Kino (nemške poštne agenture v Shanghai, Tientsin in Tsintan), Kongo, nemško vzhodno Afriko, nemško južno-zapadno Afriko, Egipet, Francosko in Algerijo, Italijo, San Marino in Erytreo, Japonsko in Koreo, Kamerun, Kiatschou, Luksemburško, Črnogoro, Nizozemsko, Norveško, Portugalsko z Madeiro, Švedijo, Švico, Srbijo, Togo (samo v Klein-Popo in Lomé), Tripolis (ital. poštni urad), Tunis, Turčija (c. kr. avstrijski poštni uradi do 1000 K), v Argentinsko republiko, Bolgarijo, Dansko, nemško Novo-gvinejo, Finlandijo, Anglijo, Irsko in kolonije, Malto, Maroko in francoski poštni urad Tanger, Nizozemska vzhodna Indija, Rumunija, Samoa (nemški poštni urad Apia), Siam (samo v Bangkok in Chiengmai), Tripolis (francoski poštni urad), Zjedinjene države v Ameriki, Zanzibar (francoski poštni urad) do 500 K, v Grško do 400 K in znaša pristojbina v Nemčijo do 40 K 20 v, potem pa za vsakih 20 K 10 v več; v druge dežele, izvzemši Črnogoro in Srbijo pa do 100 K za vsakih 25 K 25 v, čez 100 K pa za vsakih 5 K 25 v. Za Srbsko in Črnogoro veljajo ravno iste pristojbine kakor v Bosno in Hercegovino.

Brzobjavne poštne nakaznice so dovoljene: v Belgijo, Bolgarijo, Dansko, Francijo, Italijo (izvzemši Tripolis), Japan (in sicer le v Tokio in Yokohamo), Luksenburško, Nemčijo, Nizozemsko, Norvegijo, Rumunijo, Švedijo, Švico in Tunis, Egipet (a le v Aleksandrijo, Ismatio, Kairo, Port-Said in Suez), Srbijo in Črnogoro do 100 K.

Poštni zavoji do 3 kg oziroma 5 kg v inozemstvu so po nizki vozarini dopuščeni v naslednje dežele: Anglijo in kolonije, Apio (5), Argentinsko republiko, Ascension, Belgijo (5), Bolgarijo, Chile (5), Dansko (5), Egipet (5), Islandsko (5), Italijo (5), Japan (5), Kamerun (5), Kanado, Kitaj (5), Kolumbijo, Kongiško državo (5), Kostariko, Luksemburško (5), Malto, Meksiko, Nizozemsko (5), Norvegijo (5), Portugalsko, Rumunijo, Salvador, Srbijo (5), Straits-Settlements (5), Španija (3), Švedijo, Tanger, Togo (5), Turčija (c. kr. pošte), Urugvaj, Zanzibar (5), Finsko (3). Pristavljena številka (5) pomeni, da se v onih deželah sprejemajo pošiljatve po 5 kg teže.

Povzetje v inozemstvo

Ďobitek

Nova voljna
jedilna mast „Ceres“
je mehka in maslova

steina 6 v, sicer 9 v. — Tripolis 68 v. — Tunis 26 v. — Turčija
(evropska) čez Bosno 28 v, čez Trst 38 v.

**Rumena voljna
jedilna mast „Ceres“**

je popolnoma čist
neizpriden naravni
izdelek iz sokov
kokosovih orehov.

Idealna mast za peko,

se dá rada mešati* (tudi na kruh mázati),
da močnatim jedem čudovito lepo rumeno
barvo in jih naredi lahko prebavljive za
najslabši želodec.

Dobi se pri vseh trgovcih.

Jurij Schicht a. d.
oddelek za hranilna sredstva
„Ceres“.

* V mrzlem poletnem času, ko je trda kot
surovo maslo se pomaga s tem, da se zriblje
pred mešanjem mast na ribežu za hren. Celo
mešanje ne traja delj kot 5 minut.

SLOVEN.

nije (6), Švedsko, Fungel, Togo (3), Turcijo (c. kl. poste), Urugvaj,
Zanzibar (5), Finsko (3). Pristavljena številka (5) pomeni, da se v
onih deželah sprejemajo pošiljatve po 5 kg teže.

Povzetje v inozemstvo

in sicer v Belgijo †, Nemčijo †, Angleško, Francijo čez Nemčijo †, Egipet, Helgoland, Italijo †, Luksemburško †, Nizozemsko †, Norvegijo †, v Francijo čez Švico, v Dansko, Portugalsko, Rumunijo do 500 K, v Švedijo †, Švico †, Turčijo in severo-ameriške Zedinjene države se sprejemajo do zneska 1000 K, v Srbijo do 1250 K avstr. veljave, v dežele z † zaznamovane, se tudi sprejemajo priporočena povzetja. Provizija znaša pri vozno-poštnih povzetjih (izvzemši vozarino) v Nemčijo in Švico 2 v za vsaki 2 K, najmanj pa 2 v; v Srbijo do 24 K 12 v, potem je pa za vsake 4 K 2 v več, a v druge dežele 20 v za vsakih 20 K.

*

Brzjavni cenik.

	taksa za vsako besedo:	najmanjša taksa:
Lokalne brzjavke:		
V Avstro-Ogrski	} 6 v	} 60 v
V Bosno in Hercegovino		
V Bosni in Hercegovini		
V Nemčijo		

Za besedo velja do 15 črk ali 5 števil; naslov in podpis se ravno tako zaračuna kakor tekst.

Evropski promet.

Pristojbina za vsak telegram po 60 v temeljne takse in napotne takse za vsako besedo, sestavljeno iz 15 črk ali 5 števil.

Algir 26 v. — Anglija, Škotsko, Irsko in Kanarski otoki 26 v. — Belgija 21 v. — Bolgarija 16 v. — Črnagora iz Dalmacije 6 v, sicer 9 v. — Dansko 21 v. — Francija, Korzika in Monako 16 v. Gibraltar 33 v. — Grško (celina), Evbeja in Poros 41 v. — Krf čez Trst 26 v, na druge otoke 44 v. — Italija, mejni promet 8 v, sicer 16 v. — Luksemburško 21 v. — Malta 37 v. — Nizozemsko 10 v. — Norvegija 32 v. — Portugalsko 33 v. — Rumunija 9 v. — Rusija (evropska) 24 v. — Srbija 9 v. — Španija (celina) 28 v. — Kanarski otoki 88 v. — Švedsko 24 v. — Švica s Tirolskega, Predarelskega in iz Lichtensteina 6 v, sicer 9 v. — Tripolis 68 v. — Tunis 26 v. — Turčija (evropska) čez Bosno 28 v, čez Trst 38 v.

Važnejša določila poštne hranilnice.

Vsi poštni uradi sprejemajo med navadnimi uradnimi urami tudi denar v svojo hranilnico in dajo po potrebi vsakršna pojasnila o vplačevanju in izplačevanju.

Vložnik je vsakdo, kadar sam ali zanj kdo drugi vloži znesek 1 K. Znesek mora biti s 50 deljiv. Vložnik sme imeti le eno poštno hranilno knjižico in vrednost te ne sme presegati 2000 K.

Prvo vlogo mora vložnik sam vložiti, da se podpiše s svojim navadnim podpisom, v knjižici na določenem mestu in na nasprotnem potrdilu (»protipisu«) ter pove stan, kraj, dan, mesec in leto rojstva ter svoje stanovanje; izvoli si tudi lahko »geslo« (to je kako poljubno besedo, katera mu v mogočih slučajih spričuje lastninsko pravico), kar pa napiše le v »protipisu«, sam si jo pa dobro zapomni. Knjižica in nje vročba so brezplačne.

Vsako vlogo vpiše poštni uradnik v knjižico in vrhutega pošlje vložniku poštni urad še prejemno potrdilo, ako je vloženo čez 100 K. Najmanjša vloga je 1 K, katero sprejemajo vsi poštni uradi.

Za manjše zneske kakor 1 K so pa »poštne hranilne karte«. Te karte z vtisnjeno 10 v znamko se dobe po vseh zalogah poštних potrebščin po 10 v. Na tako hranilno karto se potem prilepi še devet 10 v poštних znamk, kar znaša s vtisnjeno ravno 1 K. Te karte z znamkami izpolnjene sprejemajo potem vsi poštni uradi kot vloge po 1 K.

Znesek od 2 K do 40 K se takoj lahko vzame iz poštne hranilnice pri vsakem poštnem uradu, toda pustiti se mora najmanj še 1 K v hranilnici za tisto knjižico. Znesek pod 2 K in nad 40 K je pa treba pri poštno-hranilničnem uradu na Dunaju odpovedati, na kar se prejme, ako je bila odpoved v redu, kmalu »plačilno nakaznico«. — Vloge se obrestujejo po 3 odstotke.

Vložnik more zahtevati, da se za njegovo vlogo nakupijo državni obrestonosni papirji; mora pa tudi že tako vložiti v poštno hranilnico ter dobi posebno rentno knjižico.

Obresti v poštni hranilnici so proste dohodninskega in tudi drugih davkov. Vložna knjižica poštne hranilnice je nedotakljiva last vložnikov, ne more se mu ne vzeti, ne zastaviti, pa tudi ne zarubiti.

V čekovni oddelek stopi vložnik lahko tedaj, kadar vloži v poštno hranilnico najmanj 100 K, ki jih mora imeti vložene, dokler

hoče ostati pri čekovnem oddelku. Gledé zneska, ki to »osnovno vlogo« prehaja, lahko potem razpolaga in zahteva z ene strani, da se nakazane vsote vpišejo na njegov račun, z druge, da se poljubni zneski nakažejo katerikoli osebi ali tvrdki. Potrebne tiskovine za objavo pristopa z zavitkom, dajo poštni uradi brezplačno.

Natančen pouk o poštni hranilnici se nahaja v vložni knjižici.

Natančen pouk o čeku in njega porabi z vzorcem položnih listov in čekov dobi se pri poštnih uradih brezplačno.

Ploskovne mere.

1 danska milja	7.532 <i>m</i>
1 angleška milja	1.609 »
1 morska milja vseh narodov	1.852 »
1 francoska morska milja (= 3 morske milje)	5.556 »
1 norveška milja	11.295 »
1 ruska vrsta	1.067 »
1 švedska milja	10.688 »
1 geografična milja	7.420 »
1 stopinja ekvatorja = 15 geografskih milj	111.306 »

Metrična mera in utež in kratice za-nje.

1 meter = $\frac{1}{10,000,000}$ zemeljskega četrtnika (kvadranta).

1 kg = teža 1 litra destilirane vode pri 4° C v brezračnem prostoru.

Metrična mera in metrični utež je v veljavi razen v Avstriji še v Belgiji, Boliviji, Braziliji, Čile, v Nemčiji, Angliji, Francoski, Gvatemali, Italiji, Mehiki, Norveški, na Nizozemskem, v Peru, na Portugalskem, Švedskem, Španskem in Turškem.

Dolgostna mera: meter = *m*; — ploskovna mera: kvadratni meter = *m*²; — prostorna mera: kubični = meter *m*³; — posodna (suha) mera: liter = *l*; — utež: gram = *g*; — meterski stot = 100 kilogramov = *q*; — bačva za 20 meterskih stotov = *t*.

Denar vseh dežel.

Relativni kurz najobičajnejših novčnih vrst v kronah.

Amerika. Združene države, 1 dolar à 100 centimov	K	4·93 ¹ / ₂
10 dolarjev = 1 eagle, Južna Amerika 1 piaster		
(à 8 realov po 4 cuartille ali 100 centimov)	»	5·11

Anglija. 1 funt šterlingov à 20 šilingov (Gw.) (Guin. 21 šil.)	K	24·01 ¹ / ₄
1 šiling à 12 pensov	»	1·17 ¹ / ₂
Arabija. 1 Moka-tólar à 80 kabirjev (120 ¹ / ₂ Moka-tólarjev = 100 avstrijskih Marije Terezije tolarjev)	»	4·12
Argentinska ljudovlada. 1 peso fuerte	»	4·82
Avstralija. 1 funt šterlingov à 20 šilingov à 20 d.	»	24·01 ¹ / ₄
Avstro-Ogrsko. 1 gld. = 1 gld. à 100 kr. = 1:85·06 in 1 krona à 100 vinarjev	»	2— 1—
Belgija. 1 frank à 100 centimov ¹⁾	»	—·95 ¹ / ₄
Bolgarija. 1 lev (frank) à 100 stotink v zlatu Običajni denar v srebru	»	1— —·93
Brazilija. 1 milreis (peso) v zlatu à 100 reisov	»	2·58 ¹ / ₂
Ceylon. 1 rupija	»	2·35
Dansko. 1 krona à 100 oer	»	1·30
Egipet. 1 piaster (à 40 par)	»	0·25
Finsko. 1 marka à 100 pennijev	»	—·95 ¹ / ₄
Francosko. 1 frank à 100 centimov	»	—·95 ¹ / ₄
Grško. 1 drahem à 100 leptov	»	—·95 ¹ / ₄
Holandsko. Glej Nizozemsko.		
Italija. 1 lira à 100 centezimov	»	—·95 ¹ / ₄
Japonska. Račun v deželi 1 itzebou Račun z Evropo 1 mehikanski srebrn dolar	»	1·76 3·59
Kanada. Postavno kakor na Angleškem, v prometu 1 halif à 5 s.	»	5·88
Kitajsko. 1 taël ali lieng à 10 tsienov, à 10 fenov 10 cashov	»	7·52
Kuba in Portoriko. 1 piaster à 100 centimov	»	5·10
Mehika. 1 peso à 8 realov à 4 kvartile	»	5·10
Nemčija. 1 marka à 100 pfenigov ²⁾	»	1·17 ¹ / ₂
Nizozemsko. 1 goldinar à 100 centov (ali 20 stiblingov)	»	1·99
Norveško. 1 krona = 100 oer	»	1·32 ¹ / ₄
Nova Granada. 1 peso à 10 dec. à 10 centov	»	4·70
Paraguay. 1 piaster à 8 realov	»	5·18
Perzija. doman 10 kranov, 1 kran 10 dinarjev, 1 dinar	»	9·41 —·94 ¹ / ₄ —·09 ¹ / ₄
Rusija. 1 zlat rubel à 100 kopejk ³⁾ 1 polimperial (novejšega kova)	»	3·77 19·04 ¹ / ₂
Srbija. 1 dinar à 100 paras	»	—·95 ¹ / ₄
Španija. 1 peseta à 10 realov à 100 centimov 1 duros à 10 realov à 100 centimov	»	—·94 ¹ / ₄ 4·93
Švedsko. 1 krona à 100 oer	»	1·32 ¹ / ₄
Švica. 1 frank à 100 rapov	»	—·95 ¹ / ₄
Turčija. Najnovejši denar: kos za 20 piastrov 1 piaster (gerš) à 40 par	»	4·23 —·21
Vzhodna Indija. 1 komp.-rup. à 16 annasà 12 pijes	»	2·35

1) 0·95¹/₄ ali natančneje 0·95·3

2) 1·17¹/₂ ali natančneje 1·17·56.

3) Papirnat rubelj ima menjajočo ažijo.

ZABAVNI
DEL

Spokornik Elija.

Anton Novačan.

e poprej, ko je bil Elija še mlad in močan, ga je včasih prevzela misel na smrt in na večnost. Kadar je umrl sosed ali soseda, je šel pogledat mrliča in je premislil in prevdaril njegovo življenje na vsako plat. Ali se je bil spokoril, ali pa je umrl brez pokore z vsemi brezštevilnimi grehi? Odgovora je iskal v mrličevem obrazu, v njegovih polodprtih očeh, v bridkih zarezah okoli usten, v vseh gubah in brazdah, ki jih je bilo zarisalo življenje in jih potem zagrnila smrt s skrivnostno, neodgonetno tenčico nemirnega pokoja. »Nisi plačal računa, nisi delal pokore za svoje grehe; tvoj obraz mi to razodeva, tvoje oči mi pravijo.« Nevoljen se je obrnil proč in ni pokropil mrliča, ki je bil pogubljen. V takih dnevih premišljevanja se je zaprl v svojo sobo, legel na posteljo in gledal v strop. Po več dni ga ni bilo na izpregled in sosedje so se menili, da je bolan, pijan. Ko se je slednjič naveličal samote in brezdelja, je zopet vstal in oživel. Na dvorišču je pretepel hlapca, oštel dekle, pogladil psa in zapregel koleselj. Šel je za vinsko kupčijo, glasan in bučen, na veselje vinskih

bratcev, na strah preskrbnih mamic, ki so se ponašale s kako rdečelično in milogledno hčerjo, zakaj Elija je bil krepak in lep samec, preživ plesalec in bogat prilizun. Pil in grešil je veliko, nobenih mej ni poznal, sam sebe ni karal. Le kadar ga je utrudilo razuzdano življenje in je vstala v njegovem srcu temna slutnja bližajočega se konca, se je oklenil svoje največje misli, misli na smrt in pokoro, ki mu je lebdela pred očmi kakor velika in neizpolnjena dolžnost. Smatral se je za velikega grešnika, njegovo življenje se mu je zdelo kot neplačan dolg, ki se gromadi z vsakim dnem. Njegova kupčijska in obenem življenska modrost pa je bila, da se mora vse poravnati in izednačiti, plačati do zadnjega vinarja. Za dežjem pride solnce, za nerodovitnim pride rodovitno leto, za veseljem žalost, za vse velike grehe svojega življenja mora delati Elija pokoro. Kedaj in kako? Enkrat pred smrtjo v sivi starosti! Je še čas, saj so še noge trdne, in na glavi še ni sivih las.

Toda leta so potekala in Elija je čutil, da je od dne do dne slabejši. Poreden sosed ga je nekoč opazoval, kako se počasi in okorno baše na koleselj. »Nisva več mlada, Elija, ne bova več dolgo zapregala.« Elija se je razhudil in zadrl: »Kaj ti, pokveka sosedova! Ti glej, ki si že z eno nogo v grobu, Elija pa bo še pil in živel.« Sosed se je popraskal za ušesom, nasmehnil se pikro in pomembno dejal: «Elija bo skočil z obema naenkrat; ne bo mu dano, da meri globočino groba najprej z eno počasi, počasi...» Kletev je dobil v odgovor in Elija je pognal. Dokler je čutil sosedove oči na svojem hrbtu, se je držal po koncu ravno in kljubovalno, za ovinkom pa se je stisnil v dve gubi in postal silno žalosten.

Cesta je peljala skozi samotni kraj, obakraj so leteli mimo svetli in redki gozdovi, v lahnem vetru stresali jutranjo roso. Elija je pritegnil vajeti, konj je zasopihan jenjal v koraku. Lahek in napol gosposki koleselj ni več drčal po bliskovo, počasi se je zibal in poskočil, kadar je zdrknilo

kolo čez težek kamen. Elija se je zatopil v bridko premišljevanje in je rekel v svojem srcu:

»— Da, da, čas je tu! Slepce bi moral biti in gluho srce bi moral imeti, ko bi ne videl znamenja časa, ko bi ne čutil mrazu, ki preletava moje ude. Pokoro bova delala, Elija, in Bog v nebesih izbriše vse tvoje grehe in ti ležeš v naročje Abrahamovo. Lepo bo gori med angelji in svetniki, sladko bo pohajkovanje nad oblaki. Pristopim k temu ali onemu svetniku in ga pobaram tako le po domače: Kaj ne, prijatelj, ti si umrl mučeniške smrti? Prav in lepo! In ti si bil škof v Jeruzalemu, ti zopet puščavnik in spokornik, oho, bratec, tudi jaz sem delal pokoro na zemlji! Po vrsti se spoznamo in si pripovedujemo vsak svoje zgodbe. Pa ženske so tudi tam, kakšna je neki Magdalena? Grešnica je bila in Kristus, naš Gospod, jo je ljubil. Bogve, ali še imajo ženske oči tam v nebesih tako moč kakor tu na zemlji? Pogleda te in ti poveseš oči, nagneš glavo in si njen. O te ženske... Hm! Ali je natura čudna! Z žalostjo sem začel in na pokoro sem mislil, pa se obrne srce na veselo plat. Kar samo od sebe se razveseli in si slika nebesa po svoje, kakor da ne bi bilo omadeževano od brezštevlnih grehov mojega življenja.« In Elija je začel vzdihovati, ali svojih grehov ni premišljeval. Zakaj tam ob koncu gozda se je zasvetila bela hiša. Na pragu je stala lepa ženska, krčmarica po poklicu, vdova po srcu in vesti. Elija se je vzravnal v koleselju, oči so se mu zasvetile, usta nasmehnila. Konj je obstal kar sam od sebe in se dal izpreči po hlapcu, ki je priletel od nekod in pozdravil Elijo. Krčmarica je prijela svojega gosta izpod roke in ga peljala v hišo. Elija je delal račune, zajutrkoval, pil veliko in je potem počival v grehu... Minevale so ure, potekal je dan. Ob solčnem zahodu je bil koleselj zopet naprežen, konj čil in živahen, Elija pijan in bučen kakor harmonika. Konj je zarezgetal, Elija je zaukal in šlo je navzdol po beli samotni cesti. «Še in še bom grešil«, je dejal Elija. »In potem napravim vse

naenkrat! In potem umrjem kot svetnik. Čudeži se bodo godili na mojem grobu, papež in kardinali ga pridejo obiskat. Cerkev se mora postaviti, porečejo, Elija je bil spokornik, zaslužil je čast in slavo svetnikov... Pride kaka beraška pokveka na moj grob in vzdihuje: Elija, spokornik in spoznavalec, poglej mojo revščino! Vstani in hodi, kaj boš vzdihoval, mu zakličem iz groba. In poprej pokveka odide čil in zdrav proti domu, povsod razširjajoč mojo slavo in moč. Lahko rečem, moja moč, to je vse! Kdo more grešiti toliko kot jaz? Naj vrže kamen na mene, kdor more grešiti toliko kot jaz! In pokoro bom delal, kakor je še ni nihče, in je tudi ni mogel, ker nihče ni bil tak grešnik, kakor sem jaz. Kaki so tudi danes ljudje? Napije se revica in že misli, da ga vzame hudič. Pogleda žensko, greši z njo v mislih in v svojem srcu, v dejanju si pa ne upa! Udari, Elija, ti moj vzor, ti moj največji prijatelj. Tvoja moč, Elija, se je razlila čez življenje in je vladala nad slabimi. Kje bi bil danes, da sem tarnal in prosil? Kje bi bili tisočaki mojega premoženja, da se nisem uprl s svojimi orjaškimi rameni ob skalo, ki je zakrivala zaklad? Odgrnil sem jo, in zdrobila se je, takajoč se v dolino. Kaj mi mar, ako je na potu zmečkala par slabih črvov, ki so se zvijali in gredli v svoji lenobi na solncu? Kaj me briga, jaz sem vladar, jaz imam svojo moč! In še po moji smrti ne izgine, ampak čudeže bo delala; kdor jo bo občutil, ta bo velik in močan... Hej, vranec, teci urno, kaj stresaš z glavo! Meči noge tako, da pobirajo zadnje stopinje sprednjih, da krešejo podkve ognjene iskre. Teci, vranec, nazobal si se ovsu, dobil si sladkega vina... Kaj se vzpenjaš, vranec? Kaj se plašiš? Moja roka je krepka in gorje ti, če nategnem vajeti, da obstaneš kot ukopan... Ho, ho, kaj pa je to?« In Elija je odprl oči in je videl, da je okoli mrak. Koleselj je obstal, konj se je tresel po celem životu. Elija je videl črno postavo pred njim, ki ga je držala za uzde...

— Ali se vam je kaj zgodilo? se je oglasil tujec in se polagoma približal Eliji.

— Kdo si pa? je vprašal Elija in poskočil na noge. Videl je pred seboj meniha v dolgi redovniški halji, prepasani z belo, dvojno vrvjo.

— Menih, kakor vidite. Bil sem pri prijatelju župniku in ker je lep večer, sem jo mahnil peš proti domu. Ampak vaš konj je kaj isker, ustrašil se je bil moje halje.

Menih se je široko nasmejal; iz njegove goste brade so se pokazali beli zobje. Elija ga je gledal, stoječ na koleselju in še zmirom držeč vajeti v rokah.

Na katero stran greš? Imaš še daleč do doma?

— Še dve uri! Grem pa v smer, kamor vi, me lahko naložite.

Elija je naložil kapucina in pognal.

Konj je potegnil mukoma in koleselj je zdrčal po ravni cesti.

Oba sta molčala. Menih je bil vesel, da se tako lepo vozi, Elija je pa premišljeval o menihih. Čudno se mu je zdelo, da se menihi zapirajo v samostane, navadni mašniki pa živijo svobodno po farovžih in črno obleko nosijo. Dregnil je torej meniha in ga oblastveno vprašal:

— Zakaj si ti menih in ne navaden mašnik?

Menih je osupnil, da ga Elija tiče, ker je bil vajen največjega spoštovanja in najponižnejše uljudnosti. Še bolj pa ga je spravilo v zadrego Elijino ravnodušno vprašanje in ni vedel, kaj bi odvrnil.

— No, le povej bratec! Nikar se me ne boj, nisem pogan.

— Ali se norčuješ, ali si pa pogan! Zakaj vsak pravoverni kristjan mora vedeti, da smo mi menihi spokorniki, ki s postom in gorečimi molitvami tolažimo jezo božjo.

— Spokorniki? je zategnil Elija . . . Čemu spokorniki? Kaki so vaši grehi, kaka je božja jeza?

— Mi menihi pravzaprav nimamo nobenih grehov, skoro nobenih; pokoro delamo za druge, ki nimajo toliko

časa, da bi z dobrimi deli odkupili se temu in postali Bogu dopadljivi. Menihi tolažimo božjo jezo, ki je strašna za grešnika . . .

Elija je mislil na samega sebe in ni mogol pojmiti, da bi kdo drugi mogel opraviti pokoro za njegove grehe.

— Kdo pa pozna moje grehe, kdo pozna moje misli in mojo dušo? Kdo si pa more odmeriti pokoro za moje grehe, če ne jaz sam? Ta je že bosa, najbrž ste bili sami grešniki in zdaj ste spokorniki za lastne hudobije. Tako bo menda! . . .

Menih ga je pogledal po strani in ker ni mogel opaziti, da bi se Elija norčeval, ga je hotel podučiti.

— Vidiš, prijatelj, mi menihi smo od Boga izvoljeni, da podučujemo neuko ljudstvo v pokori in da mu dajamo dober vzgled. In ker smo bliži Bogu, kakor ste vi, namreč ljudstvo, nam tudi prej usliši naše prošnje. In zato naj bi nas ljudstvo spoštovalo in ljubilo, kajti mi se pogovarjamo z Bogom in ga lahko prosimo: O Bog, odpusti ljudstvu grehe! Vidiš, v tem je naša pokora koristna za vas in tako mi tolažimo božjo jezo.

— Vi že ne boste delali pokore za mene, jaz sam jo bom delal in dobro jo bom opravil. Poprej me bo uslišal Bog kakor vas, ki pravite, da nimate skoro nobenih grehov. Kdo nima dandanes nobenih grehov? Poglej mene, jaz sem celo ponosen, da sem toliko grešil, ampak pokoro bom delal brez vas, hinavcev!

— V tebi je hudič, a ne kristjan, se je razjezil menih.

— Kaj si rekel?

In Elija je ustavil konja in je izsuval meniha na cesto.

— V tebi je hudič, hudič! je kričal menih in pohitel dalje.

— Le kriči, nadloga kutarska; ampak z mano se vozil ne boš!

Ko je menih izginil v zmirom bolj naraščujoči temi, ni Elija prav nič obžaloval, da ga je tako surovo zapodil.

Mislil je temveč na novi greh, s katerim je ravnokar obložil svojo vest. Čul je včasih, da se na posvečene osebe ne sme položiti roke in da močno greši, kdor ne spoštuje mašnikov. »Spet sem obložil svojo vest z novim grehom, in to s takim, kakoršnega moja duša dozdej ni poznala. Ali ga čutim, ali me kaj teži? Ne čutim ga in nič me ne teži! Čudno! Nemara pa je res v meni hudič, kakor je rekel menih! Ampak, če bi bil v meni hudič, bi se oglasil, zapeljal bi me k hudobijam, in moja duša ne bi hrepenela po pokori. Ni hudiča v meni, menih se je zmotil, ali pa me je hotel vstrašiti. Le grešnik sem, večji od drugih grešnikov, in tako je prav. Hudiča v meni ni. Če pa stoji kje blizu in čaka na mojo dušo, se moti navihan peklenšček; ne bo je dobil in krvave solze bo točil, kadar zleti očiščena v pokori proti nebesom.«

Prijetna zadovoljnost se je razlila po njegovih udih, zadovoljnost velikega pričakovanja. Naslonil se je nazaj na koleselj in je v mislih preletel vso svojo prihodnost do konca. V daljavi so se mu zasvetila nebesa, v pestrobojnih lučicah zamigljala. Elija se je naslajal ob svoji krasni domišljiji in le od časa do časa povzdignil glavo, nategnil vajeti, priganjajoč čilega vranca: Hi vranec! Teci urno, vranec!

In konj je vsakokrat poskočil in se spustil še v urnejši tek. Cesta je peljala navzdol, gozdi obakraj so izginili. In ko se je na nebu prikazal beli srp, je drčal koleselj po prostorni dolini proti mestu.

II.

Eliji se je zgodila nesreča. Pijan in v svoje spokorniške misli zatopljen se je peljal po noči iz mesta. Noč je bila temna, in črni oblaki so obetali nevihto. Začelo je bliskati, votli grom se je valil mogočno od gor do gor. Ulila se je ploha in je premočila Elijo do kože. Na samoti ni mogel vedriti, zato je priganjal konja z besedami in bičem.

Vranec se je vzpenjal in poskakoval. Kadar je posvetil blisk, je videl Elija, da je konj ves penast in divji, in je zaslutil nesrečo.

»Ako mi konj zdivja, me vrže iz koleslja, povozi in pohabi... Na sred ceste umrjem brez pokore... Satan bo imel veselje z mojo grešno dušo... Pogubljen bom na vekomaj, celo dolgo večnost ne zagledam Boga, celo dolgo večnost se pražim v peklu. Vse moje lepe misli o nebesih, vse moje mogočne želje, postati svetnik in spoznavalec, minejo brez resnice...«

Ognjeni blisk mu je vzel pogled; sledil mu je grom, strela je udarila nekje v bližini. Konj je padel na kolena, zopet poskočil in zdrčal sunkoma v temno noč. Elija je izgubil vajeti, toda duha ni izgubil. Nagnil se je na sprednji del koleslja, z levico se ga krepko oprijel, z desnico pa poskušal najti vajeti. V tistem hipu pa je rudo zadelo ob drevo, koleselj se stresel in Elija je strmoglavil pod kolesa. Konj se je siloma odtrgal in oddivjal brez koleslja naprej.

Ko se je Elija zavedel, je občutil na glavi in na roki silne bolečine. Poskušal je vstati, zdaj na to, zdaj na drugo stran se premakniti.

»Ne gre na nobeno stran, je pomislil, moram ostati tukaj... Bolečine so hude, pa preboleli jih bomo in živi tudi ostanemo... Bog me je opomnil, namignil mi je s prstom: Elija, čas je že!... Saj se ne obotavljam, ti veš, o Gospod! Pa pojdemo! Hvala in slava Ti, da me ni ubila Tvoja strela...«

Ploha je pojemala, le droben in ponižen dež se je sipal iz temnega neba. Včasi je privršel čez gozdove šumen veter, zazibal drevesa, da so zahreščala in zastokala. Tihi, ploščnati bliski so zdaj pa zdaj ožarili temno obzorje, in Elija je vsakokrat napel oči. Spoznal je, da se nahaja blizu doma, komaj par sto korakov od njega.

— Ljudje, oj, na pomoč, oj! je kričal iz polnih prs in je čakal.

Jeka je raznesla njegov glas po bližnjih holmih in je v daljavi umolknila.

Prišli so ljudje s svetilkami in ga obstopili. Elija je spoznal sosede in jih, čudeče se, ogovoril:

— Vzdignite me in me ponesite domu. Plačilo vam ne izostane . . . Čim ozdravim, začnem s pokoro. Vse poprodam, razdajem in odidem iz teh krajev . . . Ponesite me domu, hitro, hitro . . .

— Tudi brez plačila te ponesemo, se je oglasil visok in močan človek in naložil Elijo na pleča.

Elija je zastokal bolečin in žalostno mu je bilo pri srcu. Polotila se ga je velika utrujenost, oči so se mu zameglile.

Visok in močan človek se je pripognil pod težkim bremenom in je oprezno stopal po vlažni zemlji. Drugi so šli za njim s svetilkami in se šepetaje pogovarjali.

— Udaril ga je Bog, prešestnika in pijanca, se je skrivnostno nagnil sosed k sosedu.

Elija je to slišal in se je razjezil.

— Nič me ni udaril, kaj blebečeš, pokveka! Le s prstom mi je namignil, rekoč: Elija, ljubljenec moj, čas je že enkrat. In jaz poslušam glas Njegov in začnem s pokoro, čim ozdravim . . . Svetnik postanem, spoznavavec božji in ljubljenec Njegovega prestola. Velik bom med velikimi, vi pa ostanete majhni med majhnimi . . .

— Težek si, Elija, težji, ako se premičeš. Bodi miren, saj smo takoj doma.

Visok in močan človek si je popravil breme in je pospešil korake.

Doma so ga položili na postelj in se počasi razšli. Elijina postrežnica, suha in sključena starka, se je prestrašila in zavpila, ko ga je videla krvavega in pobitega.

— Po gospoda, hitro po gospoda, da ne umrje brez spovedi . . .

— Molči, ženska, ki ne veš, kaj govoriš! . . . Gospoda umirajočim in majhnim grešnikom, meni v vinsko žganje namočenih ovitkov . . .

In Elija je začel ukazovati:

— Ti, Janez, kaj stojiš in gledaš tako neumno? Pojdi in naprezi rjavca, vranec je ušel; pelji se v mesto po zdravnik. Le hitro! V eni uri da si tukaj; če ne, gorje ti! In ti, Micika, suči se v kuhinjo. Jajec na mehko mi skuhaj, vina en bokal, soparja mi pripravi na noge . . . Da se ogreje in okrepča tvoj gospodar! A ti, ženska, ti mi umij glavo in sleci me. Če me bo bolelo, vzemi nož in razreži obleko.

In predno so minile tri ure, je bilo vse gotovo. Zdravnik mu je naravnal zlomljeno desnico, povil jo, zavezal mu glavo. Elija je mirno zaspal. Kraj postelje je sedela njegova stara postrežnica in mu neprestano popravljala zglavje. Po velem licu so ji tekle debele solze. Vzdihovaje je molila gorečo molitev . . .

* * *

Štirinajst dni svoje boleznì je ležal Elija nepremično in gledal srepo v strop. Z nikomer ni govoril, le vino je pil in mislil svoje spokorne misli. Še zmirom je veroval, da ga je Bog le opomnil in ga ni hotel kaznovati. In zatogadelj je bil včasì posvetno vesel, prešerna radost je prevzela njegovo dušo. Iztegnil je levico proti oknu, kjer je stala na okenski polici steklenica vina. Napil se je vina, nagnil je glavo in se je zagledal skozi odprto okno na polja, na travnike, ki so se širili v bogatem zelenju tje do gozda. Nad gozdom je viselo zahajajoče solnce. Lastavice so krožile po sinjem zraku, trop belih golobov je letel v ravni črti v oddaljeno vas. Elija jih je zasledoval z očmi, v mislih pa je razpredal nove kupčijske načrte. Prešteval je svoje bogastvo, cenil svoje nepremičnine in pisal s prstom po zraku

ŠTUDIJSKA
KNJIŽNICA
V CELJU

tisočake svojega premoženja. In že je hotel, da stisne oči in užije trenotek sreče in zadovoljstva, ko se mu je vrinila težka misel: »Čemu vse to? Ali nisem sklenil, da se odrečem posvetnih reči in začnem delati pokoro? Izkušnjava me je zalotila nepripravljenega; nastavila je svoje mreže, da me odvrne od sklepa, ampak vlovil se nisem. Hvala Ti, o Gospod, ker nisi dopustil, da bi se pogubil hlapec Tvoj.«

Kmalu pa je začel dvomiti, da li ga je Bog hotel le opomniti in ne kaznovati s tisto nesrečo v gozdu. Najprej je zavrzel misel o opominu in je bil nekaj dni ves nesrečen in obupan. Slednjič se je po dolgem premišljevanju odločil za srednjo pot. »Sovraštvo je med menoj in Bogom, zakaj jaz sem grešnik, Bog pa je popoln in svet... Še ne zmeni se za mene, in neumen sem bil, ko sem mislil, da me je opominjal... Tisto v gozdu je bil le slučaj. Pijan sem bil, vihar je bil, bliskalo je in grmelo, pa se je splašil konj... Ni me Bog opominjal, ni me kaznoval...«

In zopet jo zrasel, velik in mogočen kljubovalec, ki se ne oslanja na nikogar, ki ne prosi milosti. Tak, kakor je bilo njegovo življenje. Od prve mladosti, kipeč in razuzdan, izpolnjujoč vsako strast, vsako željo svojega srca. A vse iz lastne moči, iz lastne volje, od nikogar odvisen, ne v mislih in ne v dejanju. Premišljujoč o Bogu in stvarstvu, o ljudeh in naravi, o namenu in ciljih svojega življenja, se mu je zdelo, da je vse zaradi njega in da bi ničesar ne bilo, ko bi ne živel on, Elija. Šel je v svojih mislih do skrajnih mej, povsod le videč samega sebe; le pri božanstvu se je ustavil. Kakor nihče pred njim, tudi on ni mogel razvozlati večne uganke, pomagal pa si je s svojo kupčijsko modrostjo. »Vse plačati, vse poravnati —.« Niso ga motile verske bajke, ampak poslužil se jih je in dal z njihovo pomočjo svojim mislim potrebno obliko. Kakor deroče vode, ki se uravnajo in umirijo v izkopani strugi. Zares, če ne bi je bilo, izkopale bi si jo same! In sčasoma bi nanosile peska in kamenja na svoje dno, bregovi bi oze-

leneli, obrasli se z vrbami in pritličnim grmičevjem ... In nihče ne bi vedel, da so to bile deroče vode, ki so šumele, razlite po nepreglednih ravneh ...

V takih trenutkih spokornega premišljevanja je pozabil Elija na svoje telesne bolečine, na vino, na kupčije; in celo v spanju ga niso zapustile spokorne misli. V sanjah je videl svojo smrt in na nebu mogočnega angelja z ogromno tehtnico v rokah. Skodelica njegovih 'grehov je bila lažja od one, v kateri se je svetila njegova pokora. In ko je angelj odtehtal njegovo življenje, so se odprla nebesa, svetniki so mu hiteli naproti. A Elija se ni zmenil za nikogar, velik in svetel je stopal k božjemu prestolu in podal Bogu svojo desnico: »Elija, spokornik in spoznavalec ...«

Štirinajst dni je ležal tako v boju s samim seboj, zdaj se karajoč, zdaj se uživajoč. Naposled se je umiril, ker mu ni bilo ničesar več nejasnega, negotovega. Sklenil je pokoro, čim ozdravi, in ni hotel več premišljevati o njej. Polastila se ga je neka utrudljiva topost, začel se je dolgočasiti. Izpregovoril je tupatam kako besedo, klical k sebi hlapce, zanimal se za delo na polju in za rast v vinogradih. Skušal je vstati in je bil nesrečen, ko se ni mogel premakniti.

In je poklical staro postrežnico k sebi, rekoč:

— Ženska, prinesi mi kako knjigo ... Življenje svetnikov, ali kaj takega ... Ne, prinesi mi sveto pismo!

Starka je dolgo premetavala knjige po polici. Slednjič je privlekla staro, v usnje vezano knjigo, jo odprla in zatrejala s svojimi starimi in nevednimi očmi.

— Ali je to?

Elija je nagnil glavo in pogledal.

— To je!

Ženica je stala nad posteljo in delala nad Elijo počasne križe, vesela, da se je izpreobrnil.

Elija se je razsrdil.

— Poberi se, ženska, je zavpil. Da se mi ne prikažeš tako hitro; nihče da se mi ne prikaže...

Elija je odprl sveto pismo, dedno last njegove hiše iz dobe reformacije, in je začel listati. Mojzesove knjige je našel dolgočasne in nerazumljive, le pri Kajnu in Abelu se je ustavil. Pazljivo je prečital celo poglavje in dejal sam pri sebi:

»Kaj je bil norec, Abel bedak! Kaj se gresta pričkat zaradi daritve Gospodu? ... To se vidi, kako neumni so bili nekdanj ljudje ...«

»In še pokore ni delal za svoj uboj ... Po svetu je šel in se celo oženil ... Njegov vnuk je bil dober kovač, ne, ni bil unuk ... Vrag ve, kaj mu je bil ... In toliko ljudstva je zaplodil Kajn ... kljub božjemu prokletstvu?«

In Elija je čital imena Kajnovih potomcev, stara židovska imena, čudeč se visoki starosti svetopisemskih junakov.

»Kljub božjemu prokletstvu ... taka starost ... Ubije brata in odide zaznamovan po svetu ... Zida mesto in živi spokorno, daleč od kraja, kjer se suši bratova kri ... Ali je mislil kedaj na pokoro?«

In Elija je zaprl knjigo, odložil jo na polico, zatisnil oči. Hipoma je začutil ves nesklad svojega življenja, vso njegovo težo v spominih. Od daljne solnčne zarje mladosti do strmega hriba je videl svojo življenjsko pot. V ravni črti je šla, izpretrgana z brezni in prepadi vse do strmega hriba, pred katerim je obstal. Z grozo se je oziral nazaj in je prevdarjal, da li bo še imel toliko moči in prelezal strmi hrib pokore. Videl se je majhnega in nemočnega, z grehi posutega starca s komaj še tlečimi očmi. Toda kakor hipoma je prišel strah in mehko omagovanje, tako se je hipoma zbudil njegov kljubovalni duh. Odprl je oči in se je povzdignil na postelji.

— »Kaj? ... Delal je Kajn pokoro, na tihem jo je delal, pa sveto pismo tega ne more vedeti ... Že zato jo

je delal, ker je bil močnejši od Abela . . . In ker hočem, jo bom delal tudi jaz! . . .»

Ko je toliko okreval, da je mogel brez bolečin hoditi semtertje, je sklical svoje sosede, pogostil jih obilno ter jim končno dejal:

— Moja domačija je na prodaj z vsem, kar leži in stoji. Odidem iz tega kraja, kličejo me važne dolžnosti . . . Ne povrnem se več . . . Zato prodajam . . . Cena je bratovska, ni previsoka. Ampak v enem tednu mora biti vse gotovo . . . Meni se mudi . . .

Strmeči sosedje so stisnili glave in v njihovih očeh je videl Elija lakomnost in pohlepnost.

Zasmejal se je na glas in rekel:

— Kdo kupi vinograde?

— Koliko hočeš, Elija?

— Koliko daš?

— Dvatisoč, Elija!

— Dobro, odštej denar, vinogradi so tvoji!

Udarila sta. Sosed je bil ves izven sebe vsled dobre kupčije.

— Kdo kupi polja, travnike, gozdove, domačijo?

— Jaz, jaz, jaz! so se oglašali vsi po vrsti, vstajajoč iz svojih sedežev.

Sosed, ki je kupil vinograde, se je tihotapsko približal Eliji in mu proseče zašepetal na uho:

— Elija, saj veš, od mladih nog sva prijatelja. Prodaj vse meni, najboljše, da pride tvoja domačija v ene roke, Kaj bi razkosaval?

— Molči in sedi, sosed, je ukazal Elija glasno. Zakaj bi ti vse imel, drugi ničesar?

In prodaval je dalje. Vsak je dobil svoj kos zemljišča, hišo in vinske kleti pa reven ali podjeten krčmar, — da si opomore, kakor je rekel Elija.

V enem tednu je bilo vse gotovo, popisano in plačano. Elija je hodil nemiren semtertje . . . Na dan odhoda

se je oblekel v praznično obleko, vtaknil debelo listnico z denarjem v notranji žep, vzел palico in sveto pismo ter stopil na dvorišče. Sklical je družino in ukazal hlapcu:

— Naprezi, Janez . . . Ali ne! Grem rajše peš, ne naprezaj! —

— Kam greste, Elija, gospodar? je vprašal žalostno kodravi hlapec.

— Ali se res ne povrnete več, Elija, gospodar, je zajecjlala v joku lepa dekla, ki je ljubila Elijo.

— Ne vrnem se več, je odgovoril Elija mrko.

Obdaroval jih je bogato in se je odpravil na pot. — Komaj je prišel sto korakov od hiše, je začul glasno klicanje. Ustavil se je in ozrl.

Njegova stara postrežnica mu je hitela naproti.

— Elija, počakaj, ne pojdi nikamor . . . Čaka te nesreča v tujem svetu. Elija, ljubljencek moj, ne pojdi nikamor . . . Glej, zibala sem te in stregla kakor svojega otroka . . . ne bi rada umrla brez tebe . . . Ostani, Elija, poslušaj me sladki moj, edini moj Elija . . .

Oklenila se je njegovih nog in se dušila v joku. Elija se je nalahko odtrgal in stopil dalje.

— Je že preskrbljeno za tebe, starka. In dobro je preskrbljeno, ne boj se . . .

Starka je občepela na sredi travnika in žalostno vekala, Elija pa je šel skozi vas, visok in mrk, ne odzdravljajoč vaščanom, ki so postajali ob ogljih.

III.

Najprej se je mislil Elija naseliti v puščavi, nekje v globokem gozdu, kjer ne bi videl živega človeka. Kmalu pa se je premislil in si je izbral tuje mesto, kjer je več ljudi in več izkušnjav. Da pokaže svojo moč nad življenjem in da bo njegova pokora večja in zaslužnejša . . .

Prišel je v mesto, utrujen in spehan, lačen in žejen, ter je stopil v prvo gostilnico. Ukazal je prinesiti jedi in pijače, vsega obilno, da se je čudil natakark, ki ga je stregel.

«Pij in jej, Elija, si je dejal, jutri začneš s pokoro. Še enkrat užij telo sladkosti tega sveta, predno se posušiš in pripraviš dušo za večnost...»

Drugo jutro ga je bolela glava, žalosten in zoprn sam sebi je taval po mestnih ulicah. Poiskal je mizarja in naročil pri njem klečalnik, mizico in trdo, enostavno posteljo.

— Klečalnik naj bo bodičast, male žebeljčke pribij od druge strani, je opominjal mizarja.

— Zakaj, gospod, bodičast klečalnik? Ali ne bi rajše mehkega, z žametom obloženega?

— Molči, ki ne veš, kaj je pokora, je odgovoril srdito Elija. —

V ozki ulici je najel malo, prizemno sobico in vanjo namestil svoje skromno pohištvo. Na mizo je postavil veliko razpelo, pred njega dvoje gorečih sveč, ki ju je zmiror nadomeščal z novima, da ni nikdar ugasnila »večna luč«. In je slekel svojo praznično obleko, ogrnil raskav plašč, pokleknil na bodeč klečalnik...

* * *

Potekla sta dva meseca, odkar je Elija s postom in molitvijo brisal velike grehe svojega življenja. Od jutra do mraka je klečal pred razpelom, povzdigoval svoje suhe, starikave roke ali pa jih zakopal v bogate kodre belih valujočih las in je globoko sklonjen nad mizo šepetal gorečo molitev spokornika. Njegova žalostna duša je tavalala po neizmernih prostorih večnosti in brezmejnega vsemira, kjer je rasla sinja svetloba veličastnega mira. Vedno višje se je vzpenjala k daljni luči, ker v njej je slutila Boga samega. A kadar se mu je zdelo, da se bliža k cilju svojega hrepenenja, se je luč umaknila in Elija je obupno zaklical:

— O moj Bog, zakaj se mi umičeš? ...

In tedaj se mu je zdelo, da čuje glas iz onih sinjih višav; glas grozeč in nespravljiv.

— Strl te bom grešnika, in tvoje oči ne zagledajo mojega obličja. Prokletstvo visi nad teboj, hujše kakor nad Kajnom! Zakaj drznil si se grešiti nad mojo milostjo, izkušavati mojo dobroto. Preveliki so tvoji grehi, Elija, s čim jih zamoreš izbrisati?

— S pokoro, s postom in molitvijo, o Gospod ... Ne zavrzi grešnika, ki se valja v prahu pred Teboj ...

— Veliki so tvoji grehi, Elija. Ali jih poznaš, ali jih premisliš? Bil si prešestnik, Elija! ...

— Da, prešestnik sem bil, o Gospod!

— Bil si pijanec in zapeljivec, Elija!

— Bil sem pijanec in zapeljivec, o Gospod! —

— Veš, tisto noč? ... Mlado, nedolžno dekle, angelj moj, je trepetalo pred teboj ... Kaj si napravil z njim, Elija? Ali je nisi pognal iz hiše, s srebrnjaki podkupil molčečnost njeno in se rogal njenim solzam, Elija?

— Res je, o Gospod, ne zavrzi me! ...

In Elija se je priklanjal, trkal se na prsi, vzdihoval in pogovarjal božjo jezo.

Zelo se je bil postaral v tem kratkem času. Obraz se mu je nagubal, lasje pobelili, brada se razrasla v divjih kuštrih in posivela. Iz sobe je prihajal le, kadar ga je prišla najhujša lakota, da nakupi kruha in si prinese vode. Ko je šel po ulici, so ljudje postajali, otroci se zbirali v gručah, norčevali se iz njega in se mu rogali. Elija se je nasmehnil in je pomislil na preroka in plešca Elizeja, katerega so preganjali otroci.

— Naj, bo vsaj moja starost zaslužnejša, moja pokora popolnejša, si je dejal Elija in je potrpežljivo prenašal vsako posmehovanje.

Spočetka je pričakoval, da se mu prikaže Bog ali angelj njegov in ga potrdi v njegovi pokori. Včasih se mu

je zazdelo, da čuje šum in da je soba svetlejša. V takih trenutkih je pridržal dih, sklonil glavo in gledal po strani. Hipoma ga je prevzel strah pred prikaznijo, in ko je minilo razpoloženje, je žalostno pokimal in se skoro razjokal.

— »Srce moje, zakaj se bojiš svojega Boga, zakaj trepečeš pred njim? O da, še niso izprani grehi tvojih želja, in božja milost še te ni obsenčila...«

Nekega večera je odprl okno in se je zagledal na ulico. Bilo je že mračno. Droben dež je pršel. Ljudje so hiteli urnih korakov, vsak proti svojemu domu. Zmirom jih je bilo manj, in ulica se je polagoma praznila. Le neka ženska je hodila počasi gorindol, in Elija je videl, kako zastavlja vsakega moškega. Razžalil se je v svojem srcu in že je hotel zapreti okno in poklekniti pred klečalnik k dolgi večerni molitvi. Ko pa je videl, da ženska ni več sama, je nehote ostal in se sklonil še bolj na ulico. Neblagoslovljeni par je izginil v nasprotni hiši. Zasvetilo se je dvoje prizemnih oken in spet ugasnilo... Elija je zaprl okno in začel korakati po sobi.

Pozno v noč je hodil gorindol, postajal in se zamislil, rual si lase in stiskal zobe.

Bled in slab je klečal drugega dne pred razpelom, s povešeno glavo in nemih ust... Skozi okno je prisijalo nekaj toplih, jesenskih žarkov, ljubko zaplesalo po njegovih belih kodrih in obsijalo zveličarjev obraz. Elija se je ozrl vanj in zdelo se mu je, kakor da šepčejo Njegova usta ono skrivno prošnjo: Oče, ako je mogoče... Zdelo se mu je, ali v njegovem srcu ni našel odmeva dozdevni ta glas, ni ga prenesel na Oljsko goro, kakor drugikrat; ni mu pričaral tiste bolestne noči, ko je plavala duša prorokova v obupu... Zakaj, Elija je zasledoval te solnčne žarke, ko so pojemajoč hiteli k solncu nazaj; zasledoval jih je in njegovo oko je obstalo na oknu sosede, ki jo je videl včeraj prvokrat.

Slonela je na oknu in gledala na ulico. Njen blede in otožni obraz je bil podoben koščku neba, ki ga je videl Elija nad seboj. Za temnimi oblaki solnce in le nekaj žarkov skozi prozorne razpokline . . . Elija je počasi vstal in tiho stopal proti oknu, boječ se, da ne bi šumni koraki izdali glasnih utripov njegovega srca. Ulica je bila ozka, z roko bi skoro dosegel drugo stran. Elija je razločno videl njene velike, temne oči, in tudi ona ga je opazila. Senca začudenja je preletela preko njenih lic, potem pa se je nasmejala in zapretila s prstom. Elija je omahnil na klečalnik in vzdihoval:

— »Izkušnjava je velika, o Gospod, ampak s Tvojo pomočjo jo premagam . . .«

V večernem mraku je čul njen zamolklo-tožni spev. Odprla je bila okna na stežaj in se napravljala pred zrcalom. Pela je tiho pred se, z rahlim pojemajočim glasom.

Oj dekle, kaj s' tak žalostno,
povešaš mi oči?
— Usahnil mi je rožmarin
in nagelj se suši . . .

Ko se je odpravila na ulico, je hotel Elija za njo. Stopil je k durim, tiho jih odprl. Tedaj pa je zacvrkotala pred razpelom pojemajoča sveča, in Elija se je strahoma obrnil.

Tega večera je prvič pozabil na sveči pred razpelom, na »večno luč«. V temi je legel na svojo trdo posteljo in se nemirno premetaval po njej. Premišljeval je o lepi grešnici in sklenil, da se preseli iz tega stanovanja. Potem je zopet mislil, da mu je sam Bog poslal izkušnjava in da mu velja vztrajati; še večji in Bogu bolj dopadljiv postane, ako jo premaga. In še dalje je mislil, da bi si pridobil velikih zaslug, ako bi jo odvrnil od njenega grešnega življenja. Njegovo srce se je oklenilo te misli z vso močjo, ker ga je bilo prevzelo hrepenenje. Tako mogočno je bilo to hrepe-

nenje, tako sladko in zapeljivo, da je Elija vstal in stopil na ulico.

Njena okna so bila temna, ulica pusta in prazna. Dva-krat jo je preletel, toda dekleta ni našel. A nazaj ni mogel več. Stare strasti so se bile zbudile, provalile na dan, in z vso silo zahtevale izpolnjenja. Elija je blodil brez misli po mestu, zdaj tekel in poskakoval, zdaj se zopet ustavil in jo iskal z izbuljenimi očmi.

— »Kje si, lepa Sulamit, da potolažiš moje srce? Prikaži se izza ogla, počasna in zapeljiva, tako lepo otožna. Da te vzdignem v svoje naročje, zazibljem te trudno v spanje; umijem te umazano, ogrejem premrzlo in povzdignem razžaljeno. O pridi, draga moja, zateci se v moje naročje!«

Svitalo je, ko se je vračal v svoje bivališče, pobit in klavern kakor pes. Utrujen je zaspal, in v globokih sanjah je našel mir in spravo. Videl je lestvo, visoko od zemlje do strmih nebes. Ozarjena je bila s svetimi žarki, in po njej so hodili, angelji, gorindol, po obeh straneh. In tisti, ki so prihajali od zgoraj, so nosili življenje, tisti, ki so lezli navzgor, so nosili smrt. Vedel je, tam gori je Bog, navrh lestve stoji in sprejema in sodi mrtve. A spodaj je satan, na njegovem tilniku počiva skrivnostna lestva, in satan sprejema žive s hudobnim nasmehom. Vedel je, tam gori je dobro, tu doli je zlo, in dobro prihaja od hudega. In zasenčil je z roko obraz, da ne oslepi pri pogledu na božje veličastvo. Zaman si ga je zasenčil, zakaj gori ni bilo ničesar, ne Boga, ne njegovega veličastva. In je vedel, da ni Boga in da je dobro nič, ki se začinja s koncem. In je pogledal doli pod svoje noge in videl satana in ga nagovoril, ker mu je bil sosed. A izginil je satan, ni ga bilo več. In je začutil veliko bol v svojem srcu, žalost je prevzela njegovo dušo. Zastokal je v spanju in šepetal nerazločne besede.

Ko se je prebudil, je zagledal pri svojih nogah belo, gologlavo žensko. Spoznal je lepo grešnico, ki jo je iskal celo noč. Pozabil je bil zapreti duri za seboj, in prišla je neovirana v njegovo izbo.

Elija se je začudil. Zatisnil je zopet oči in tiho rekel:

— Vedel sem, da prideš... Saj je moje hrepenenje po tebi veliko, začutila si ga in si prišla...

Deklica se je nasmehnila, ali se zopet zresnila in dejala:

— Smiliš se mi, starček... Gotovo nimaš kaj jesti, tako si suh in slab... Jaz vem, kaj je to... Prinesla sem ti mesa in vina...

Razgrnila je po postelji papirnat zavitek z mesom in kruhom in mu ponudila vina.

— Okrepčaj se, starček... Kako ti je ime, odkod si? Ali nimaš sina, hčerke, ki bi skrbeli za tebe? O, nikogar nimaš, ubogi starček...

Elija je poslušal njen sočutni glas in ni odgovarjal. Pokril si je z rokama lice in je tiho zaihtel.

A dekle je pristopilo k njemu, pogladilo ga po laseh in licu, tolažeč Elijo s sladkimi besedami.

Tedaj pa je Elija skočil po koncu. Hitel je h klečalniku, prevrnil ga in razzlomil. Svečnika z razpelom je vrgel ob tla in razbil mizo z železnimi pestmi. Močno posušen les je pokal in hrskal. Zdelo se je, da se boji Elijinih besnih oči, ne njegovih železnih rok. Deklica je strahoma in skoraj nezavedno zrla Elijo, ki je besnel in rohnel.

— Tako si poplačal mojo pokoro?... Mislil sem, da mi pošlješ svojega angelja v tolažbo, a poslal si mi tega grešnega črva... O, neumen jaz, da sem te iskal... Pa povrnila se je moja moč, in zopet bom grešil brez kesanja...

Ko se je malo umiril, je sedel kraj nje na posteljo, jo objel nalahno in začel:

— Ubožica, ti misliš, da sem jaz reven, da nimam kaj jesti! Stokrat ti poplačam tvojo usmiljenost . . . Naredim te za veliko gospo, za kraljico . . . Čuješ, razumeš me? — Kako ti je ime, povej, ubožica?

— Angela mi je ime, je odgovorila plaho deklica in se stisnila v njegovo naročje.

— Nič več ne boš pohajkovala po ulicah . . . Čuješ, jaz sem bogat, moja postaneš, ničesar ti ne bo manjkalo. Ali hočeš, povej, Angela?

— Hočem, je odgovorila in vprašala: Kako pa je vam ime?

— Elija . . . Najprej človek, potem norec in spokornik, zdaj zopet človek . . .

Že tisti dan se je pripravil Elija na novo življenje. Angela je bila vsa presenečena in ni mogla pojmiti toliko srečo.

IV.

V prosojnem večernem mraku je šetal Elija po bogato opremljeni sobi. Na rokah je držal Angelo, ki se mu je obesila okoli vratu in naslonila glavo na njegova prsa. Gledala mu je v obraz in ga izpraševala:

— Elija, kedaj bom tvoja žena?

Elija je postal ž njo in se dobrodušno nasmehnil:

— Čakaj malo! Da uredim vse in da zavedem trgovino. V nekoliko mescih bo vse gotovo, in srečna bova oba. Ali me kaj ljubiš Angela?

Smeh mu je izginil iz oči in usten, cel obraz se mu je zmračil. Vselej, kadar jo je vprašal za njeno ljubezen, se je sramoval pred samim seboj. Občutil je ponižanje, s katerim je bil razžalil svojo moč in svoj ponos, spominjajoč se prejšnjih časov, ko je ukazoval in ne prosil. »Ljubi me«, je zapovedal in ženske so ga ljubile. »Čakaj me«, jim je rekel mimogrede, in čakale so ga v sladkem trepetu hrepenenja, kadar je prišel. In ko mu je Angela odgovar-

jala, »ljubim te, Elija«, ni verjel, ampak jo je z bridkim nasmehom postavil na tla...

Angela se je začela dolgočasiti. Mirno in redno življenje je pognalo kri v njena bleda lica, njeni udje so postali polni in prožnejši. Kadar ni bilo Elije doma, se je zehajoč ogledovala pred zrcalom in govorila sama s seboj:

— »Ko bi šla taka-le na ulico! Zvečer; po noči na ples!... Ali bi noreli moški!...

Elija se je bala bolj, kakor ga je spoštovala. Najrajši ga je imela tedaj ko ji je prinesel dragoceno obleko, fine čeveljčke in lep klobuk. Skakala je krog njega in ga objemala.

— Elija, moj dobri starček... Kako sem ti hvaležna, kako te ljubim...

Elija pa je molčal, le redkokdaj se je nasmehnil. Le prve dni svojega znanja z Angelo je bil srečen, potem ga je začela mučiti ljubosumnost... Ob tihih nočeh jo je izpraševal vse natanko o njenem prejšnjem življenju, vse podrobnosti je hotel vedeti. Dokler se ga ni privadila, je odgovarjala pokorno in plaho, potem pa postajala nevoljna in hladna.

— Čemu ta vprašanja? je rekla, pustiva življenje, ki mi je tuje. Kar je bilo, se ne povrne več...

In tiho je pristavila:

— Saj te jaz tudi ne izprašujem, Elija! Kako si živel, kod si hodil, kje si zapravljal svojo mladost?... Kaj me to briga, a ti me pusti pri miru!...

Elija je vedel, da je zablodil v vrtinec, iz katerega mu ni več rešitve. Nameraval je začeti trgovino z vinom, oženiti se z Angelo. Včasih je celo zahrepenel po otrokih, ko pa je njo spoznal, se je razočaral. Bila je malomarna in hladna, od dne do dne bolj sitna in pusta. Odreči se je ni mogel, ker jo je ljubil, in da se ne bi poniževal, je molčal. V svojem tihem trpljenju se je spomnil včasih začete pokore, zamislil se je v tiste svetle dni, ko je klečal pred razpelom

na bodičastem klečalniku. In zagnusil se je sam sebi, zamahnil z roko in zamrmral v svojo sivo brado:

»Vse plačati, vse poravnati...«

Začel je zopet svoje staro življenje pohajkovanja in pijančevanja. Po več dni ga ni bilo domov, in kadar je prišel, je bil čuden in divji. Angela se ga je bala in začela premišljevati...

— »Prodajala sem se poprej, prodajam se zdaj! In kakšen razloček! Poprej sem bila sužnja po svoji volji, zdaj sem zaprta in privezana na pijanega starca...«

Solnčnega popoldneva je slonela na oknu in gledala na prostorno ulico. Med hitečimi ljudmi je zagledala kordratega mladeniča, ki je veselo gledal okoli in počasi stopical proti njenemu oknu. Opazil jo je bil in ni odvrnil očesa od nje. Ko je prišel pod njeno okno, je Angela nehote namignila z glavo, kakor včasih... Fant se je nasmejaj in stopil na hišni prag...

— A, nisi ti..., je zajecjal ko je vstopil, ozirajoč se po bogato opremljeni sobi. Angela je molčala in ga ni napodila...

* * *

Elija je odprl duri in je obstal na pragu. V poltemni sobi je komaj razločeval dve postavi na zofi.

— »Angela«, je zaklical s tresočim glasom.

Angela je bila mirna. Hotela je reči, da je fant njen sorodnik in da jo je prišel obiskat. Ali premislila si je in prezirno vprašala:

— Ali se čudiš, Elija?

— Ne, je odgovoril Elija in je sedel k mizi.

Povesil je glavo in jo zopet povzdignil. Fant je preplašen pobegnil.

— Ne čudim se, Angela... Kriv sem jaz, da te še nisem poročil, je rekel Elija obžalujoče.

Pričakovala je, da plane po njej in jo pretepe v svoji besnoti. Pričakovala je to, ker je hotela, da uporabi priliko in odide od njega. Ko ga je pa videla tako mirnega in mehkega, se ji je zopet zasmilil, da je zajokala.

— Elija, odpusti! . . . Nikoli več, nikoli več, je prosila. Elija je vstal in važno začel:

— Še te dni se poročiva in odideva od tod . . . Grem in nakupim potrebnih stvari za poroko . . . Vse uredim in pripravim najhitreje.

* * *

Bilo je že pozno po noči, ko je Elija vstal od svoje neveste in se tiho približal k durim. Oprezno je zasuknil ključ in ga spravil v žep. Nato je pristopil k njej in jo prebudil.

— Vstani in obleci se v svatovsko oblačilo . . . Da pričakava dan najinega združenja vesela in v praznični obleki . . . Vse je pripravljeno . . .

Nažgal je luč in se začel oblačiti. In ko je bil gotov, je pomagal njej, ki je malo nevoljna izpolnila njegovo željo. Oblekla se je v dragoceno tenčico in obula bele čeveljčke. Stala je pred zrcalom in si popravljala razpletene lase . . .

— Elija, na venec si pozabil . . . Na nevestin venec . . . Ali misliš, da ga nisem vredna?

Govorila je napol poredno, napol otožno. Eliji se je zdelo, da govori s tistim mehkim glasom, kakor onega jutra, ko je sedela na robu njegove postelje s kruhom in vinom. Pristopil je k omari in vzel iz nje povezano škatljico.

— Tu je tvoj venec, je rekel, tak, kakor sem ti ga bil obljubil. —

Podal ji je škatljico in ona jo je radovedno odprla. Ko je odvila papir, se ji je zasvetil nasproti zlat obroček, v obliki krone, posut z drobnimi biseri. Elija je izdal za njega zadnji denar.

— Elija, kaj si tako bogat? je kliknila veselo.

— Bogat . . . , je zamrmral Elija in se nasmehnil.

Sedla sta k mizi, jedla mrzlih jedil, ožarjena od pestrobavne svetilke, oba lepa, lepša v neskladnem nasprotju. On bel in krepak starec, ona mlada grešnica v prozorni tenčici in z razpuščenimi lasmi. Elija je natočil kozarca in rekel:

— Angela, daj si krono na glavo, da te vidim, svojo lepo nevesto . . .

Pokorno je vstala in šla k zrcalu. Bilo jo je strah pred Elijem, ker ni vedela, kaj pomeni ta nočna gostija. Po njegovem trdem in prisiljeno ljubeznjivem glasu je slutila, da je ne čaka nič dobrega. A vendar ga je vse ubogala in je pripenjala krono na glavo.

Zrcalo je viselo med oknoma, miza pa je stala ob strani. In tako ni videla, kako je Elija vsul v svoj in njen kozarec strupenega praška . . .

— Kako si lepa! je zaklical Elija, ko se je vrnila k mizi.

Plaha kakor jagnje je sedla kraj njega, boječ se njegovih nemirnih, motnih pogledov. Elija je povzdignil kozarec in rekel:

— Angela, ali si ljubila kedaj? . . . Ne mislim mene . . . , sploh, ali si ljubila koga?

Ni je začudilo njegovo vprašanje, ker ga ni stavil prvikrat. Odgovorila je tiho in iskreno:

— Ljubila sem, Elija! Še mlada in nedolžna sem ljubila fanta, lepega in tihega. Pa je umrl fant in jaz sem se izgubila . . .

— Nisi se izgubila, Angela, srečna si in vsi tvoji grehi so ti odpuščeni. Zato, ker si ljubila . . . Veruj mi, lepa moja . . .

Govoril je tiho, držeč kozarec v roki. Še je čakal in odlagal.

— Jaz pa nisem ljubil . . . Na stare dni me je našlo to sladko breme. Pa je prepozno . . .

Pogledal jo je še enkrat, živo in presunljivo, da jo je za-
bolelo v srcu. Hotela je govoriti, povedati nekaj veselega in
razposajenega, poskočiti in zaplesati s tem dobrim starčkom.
A to tiho, njej neznano veselje je bilo kakor ujeto in zastra-
ženo; beseda ji je zaostala na jeziku. Elija pa je zaklical:

— Pijva, Angela, na srečno najino združitev... Na
slovo pijva, predno odideva iz teh krajev na potovanje že-
nitovanjsko... Pijva, Angela, izpijva kozarca do dna...!

Ubogala je in je izpila. Elija pa ni izpil in je odmaknil
kozarec od ust. Hotel jo je gledati mrtvo. V njenih očeh
je bilo nekaj trudnega, v daljavo se umikajočega. In ko jih
je zaprla in istočasno omahnila na stol, jih je zopet odprla
in so bile mrtve; počasi so lezle trepalnice narazen. Elija
se je nagnil čez njo.

— Dobro je tako! je zašepetal gledajoč ji v obraz.
In za mene tudi! Ne more biti drugače... Bog me je za-
pustil, moč me ostavlja z vsakim dnevom... Dobro je tako;
vse poravnano, vse plačano!

Dolgo jo je še gledal, sklonjen čez njo, ki se mu je
zdela lepša in dražja v smrti kakor v življenju. Zlata krona
se ji je bila pomaknila na desno stran, črni razpuščeni
lasje so zavalovali, ko se je vzdignil od nje. Dan je že
gledal na okna s svojimi sivimi očmi, nepremično strmeč
in v svetlobi vedno večji. S hitro kretnjo je pograbil Elija
kozarec in ga nastavil na ustnice.

— Hm, Elija, kdo bi si bil mislil!... Namesto zlatega
voza in namesto ognjenih nebeških belcev in zmagoslavne
poti v nebo, je prišel konec in tema se približuje...
Življenje je upanje in sen! O lažnjiva spremljevalca moje
duše, zakaj sta me zapustila?... Hm, govorim, kot da bi
bilo v meni kesanje... Saj ga ni kesanja in dvomov ni
nobenih... Praznina je, ki me ubija...

In Elija je nagnil kozarec. Na to ga je objela tema in
v njej je izginila njegova zavest. Tako je umrl spokornik
in spoznavalec Elija...

Fantovska.

Od njenega okna — hajdi domov,
poljubov vročih pijan;
v cerkvi na holmu pa pravkar je zvon
pozdravljal mladi dan,

ki hitel čez gore je ves vesel
mladostne svoje moči . . .
V desnici vihtel je meč žareč
v trepet in grozo noči . . .

Na zemljo vprl je veliko oko,
zaljubljeno je pomežikal
in jo ogrnil v zlati plašč,
ter sladko se ji dobrikal . . .

V logu zbudil je ptičkov krog
in jih poklical k petju,
da mu zapojejo pesem sladko,
ko ležal bo z zemljo v objetju.

Veselja v duši in sreče poln
pogled sem vprl mu v zali obraz:
»Povej mi povej ti mladi dan,
kdo bolj je zaljubljen: ti — ali jaz?! . . .«

M. V. BREZOVNIK.

Gledal sem v oči . . .

Spisal **M. V. Brezovnik.**

a jesen me prime čudno hrepenenje, ki ga ne poznam pomladi in ne poleti in ki zamre z zimo: zagledam se v prazna, v svoji enoličnosti otožna polja in moj pogled se gubi daleč, daleč . . . Takrat pa pride hrepenenje; kakor vsako leto pride in me prime za roko: »Stopi z menoj — govorila bova . . .«

Vsako leto romam z njim v preteklost . . .

Otožna, jesenska noč. Čez nebo so se vlekli raztrgani, suhi oblaki in zdajnzdaj je pogledal izza njih čmerikavi mesec . . . V drevju pa se je lovil veter. A ni bil razposajen, kot je v spomladanskih nočeh mesca sušca, ko drvi z vso mladostno silo čez polja, vrtove, travnike in suši po zemlji razlite solze zimine . . . ne, ko se vlovi v gozd in z nezbrzdano močjo buta ob stoletna debela, da se mu zdajzdaj pomilovalno nasmehnejo in nagnejo težke krone, kakor bi hotela pogledati, kdo jim gladi debela v mrazu in vročini izsušena . . . Ni bil tak: slabotno je šepetal drevesom in okoli njih rastočim cvetkam in bilkam travinim, da se je pripravila na pot tam daleč nekje za hribi zima, da pride in zastrupi življenje . . . Otožno je šumelo ob tej povesti drevje in sklonile so onemogle cvetke in v bolesti je zašustela trava . . . Vsa ta bol se je počasi izgubljala globlje

v travniku in zamrla slednjič na golih, razoranih globah poljskih... Izza oblaka je pravkar pogledal mesec. Slišal in razumel je tužno povest: prišel je za oblak, ki ga je ravnokar nesla mimo usmiljena roka Veronikina, in obrisal onemogle solze in zakril obraz...

Sedla sva na klop in hrepenenje mi je sedlo na stran...

»Kaj želiš na jesen od mene...«

»Poznaš mojo navado — lepih trenutkov želim; naštej mi jih po vrsti, kar sem jih doživel in pri najlepšem se ustaviva!...«

»Tisto povest iz tvojih prvih dob, jo hočeš slišati? O Dori?...«

»Lepa je, vsako leto sva govorila o njej ob tem času. Lepo dušo je imel otrok — od takrat je nisem videl; bogvedi kako je z njo —«

»Gotovo dobro! Globoko čutečih dnš ne zamori svet...«

»Upajva!«

»In o Tinki — srboriti Tinki — boš gotovo poslušal?«

»Že zdavno so se križale najine poti. Dobra je bila in rad se je spominjam. A tudi temu je že dolgo...«

»Ljubil si Astro! Pred leti si v jesenskem času govoril le o njej. Kako je?...«

»Tvoje vprašanje je strupena sapa, ki mi je potegnila preko krvavečih ran. Ne morem slišati! Naprej!...«

»Ne morem! To je odlomek v tvojem življenju, ki ga ne smeš pustiti v nemar. Hvaležen bodi —«

»Ker me je učil — kajne? — kleti zvestobo in vdane besede. Ker mi je čez noč vzel vero v lepo in me učil kleti molitve nanj. Ker se je zaklelo takrat proti meni vse: sovraštvo z efijaltskim izdajstvom prijateljev, obrekljivost, laž in podlost! Naprej, nočem več slišati!...«

A hrepenenje je govorilo. Močnejše je bilo nego jaz.

»Hvaležen bodi, da se nisi pogubil v šopku vijolic, ker v njem je bila strupena kača. Slučaj le te je rešil. Ko bi takrat ne bil potegnil veter in razmaknil ponižno duhte-

čega šopka in ti pokazal v njem skritega sovražnika, ne bilo bi ti prišlo spoznanje — dasiravno si v njem krvavel in si bežal kot Kanj pred razočaranjem . . . Hosana poj in vriskaj!«

»Vriska? Nemogoče! Bolje je umreti v nespoznanju srečno, kot živeti v spoznanju, ki žge — žge . . .«

»Naiven si prijatelj! In zdravnika ne maraš!«

»Ubežim ti, če ne začneš kaj drugega!«

»O literaturi? —«

»Pusti to kritikom! V jesenski noči ni časa, da bi se lovila s pikami . . .«

»In vendar ne moreš povdariti dovolj jasno, da je tvoj narod —«

»Molči! Ne skruni mi najsvetejše!«

» . . . da je tvoj narod nehvaležen svojim umetnikom. Ker mu ne prinašajo starega v arhivih preperelega, se hudujejo nad njimi. Ker jih ne razumejo in ne zaslužijo, kriče, da so neprebavljivi . . .«

»Vremena Kranjcem bodo se zjasnila! Ne bodi suhoparen; naprej do lepšega!«

»Videl si nekaj oči, ki si mislil mnogokrat nanje in mnogokrat govoril o njih z menoj . . .«

»One temne, velike, izrazite oči? . . .«

»Tiste!«

»Govori, prosim, hitro govori!«

»Imam posestrimo, ki nama najine misli lahko uresniči. Pokličem na pomoč fantazijo? Hočeš? . . .«

»Prosim — hočem.«

Pred očmi mi je vstajala vedno jasneje tvoja podoba, Milica, in v trenutku si stala pred menoj — žarka in lepa, kot iztočna roža, ki je jesen zamoriti ne more . . .

»Klicalo me je nekaj — zbudila sem se — in me prijelo za roko. Tvoje hrepenenje je prišlo in me dovedlo do tebe. Zakaj, kdor ne izpolnjuje hrepenenja — je ubijalec! . . .«

»Vem, da si dobra . . .«

V globoke oči sem pogledal in moja duša je postala čista. Kakor bi se oprala v gorskem studencu, predno stopi skozi bajna vrata v raj ...

Za tvojimi očmi sem hrepenel, ker nisem še srečal ednakih v življenju ... Nalaže te smeh, ki se poraja okoli usten — moč imamo čez njega in mu lahko damo zaželjene oblike; ogoljufajo te z največjo lahkoto namišljene besede, spočete v laži za laž; omamijo te lahko objemi in vroči poljubi — zakaj tudi v hinavstvu zavre kri za naslado — a oči: oči so zrcalo duše, ki je odkrito in kaže resnico z železno konsekvenco. V njih si je dala narava spričevalo vsemogočnosti svoje, svoje neomajane sodbe o značaju. Zaglej se v oko in se poglobi vanj: v dušo gledaš do n j-skrivnejših koticov. In naj kroži okoli usten nedolžni smeh in naj molijo besede vdanost, naj prisegajo vzdih izpovedano — skozi oko vidiš v duši našemljeno ptico srako, polno pavovih peres, ki ti s preračunanimi gestami po mačje predrzno mežika in se ti posmehuje ...

Nagnila se je k meni; le za trenutek sem postal nezaupen — a ko sem pogledal njene oči, sem se sramoval svoje nezaupnosti.

Okoli je šepetalo velo listje ... tu pa tam je kateri zdrknil raz veje na tla in bolešno šepnil povest o smrti — a jaz se nisem zmenil za smrt — videl sem življenje v najlepši luči ...

Vedno bolj sem se vglabljal v njene oči in vedno jasneje sem videl v dušo. Niso še v njej divjali pogubni viharji spoznanja — vse je bilo čisto kot gorsko jezerce, preko katerega plove počasi v zvestobi labodji par ... pod njima pa se zrcali brezumni svod vsemirja s svojimi nešteti venci zvezd, velikih in malih, nemirnih in ledenohladnih — da se vidi, kakor bi plula laboda čez premer velikanske krogle, ali pa med dvema neboma, ki jih je zgrnila čez njiju nevidna, mogočna roka, da jih varuje nezgod ...

Ta sveti mir in nedotaknjena lepota me je pomirila vedno bolj in bolj. Nič več nisem hrepenel v daljavo. Oklenil sem se z vso močjo črnih, globokih očij, skozi katere sem gledal bajno krasoto . . .

Zopet si je potegnil mesec temen oblak preko zasolzenega lica. Vzdrznila se je.

»Nikar se ne boj! Zaljubljen starec žaluje za zemljo, ki jo je gledal celo leto v polnem krasu. Zaljubil se je v njo in sedaj se ločiti ne more . . . Cele noči se solzi.

»Čez polnoč že gre — iti moram . . .«

»Trenutek še naj gledam tvoje oko . . . Hvala! Ko te pokliče hrepenenje, prideš?«

»Pridem!«

In izginila je njena podoba v temno noč.

Ozrl sem se za hrepenenjem — a prostor na klopi je bil prazen. Bil sem srečen, dasi je šepetal veter povest o smrti, ki ima priti v deželo . . .

Zimski večer.

I.

Nič več ni veselo,
solnce je zašlo;
temna noč je prišla,
srce je bolno . . .

Čez poljane snežne
bela smrt hiti,
z bridko koso v rokah,
pride do vasi;

do vasice rodne,
kjer v večerni čas
dobrih src molitve
spremlja zvona glas . . .

Skozi okna gleda
nizkih, bornih koč
pa namesto mene
vidi zdravje, moč . . .

Pa odide dalje,
išče me zaman,
ker po tujih krajih
hodim jaz bolan.

II.

Ko bi znala starka,
dobra starka smrt,
da sem jaz obupan,
reven in potrj;

prišla bi po mene,
jaz bi se smehljal...
nagnil trudno glavo,
srce bi ji dal.

In v trenutku tistem
bi zagledal raj;
Peter bi odprl
vrata na stežaj.

S trona bi se vzdignil
sivi Jehova:
»No, kako je sinko,
kaj je novega?«

Kaj bi bilo, oče,
Oče in gospod!
Beden kakor zmirom
je človeški rod!

Kuje, koplje, misli,
pije, poje, ždi,
in pri tem se čudi,
da še konca ni...

Bodi tako dober
in preženi sen!
Razodeni misel
in odkrij namen! —

»Ne bo nič, nevera,
svet bo večno stal!
V svrho in začetek
sem mu sebe dal!«

A. NOVAČAN.

Češkoslovaška vzajemnost.

Spisal **dr. Anton Dolar.**

otovo nikdo ne dvomi, da so Madžari viteški narod od nog do glave, da so zaščitniki prave svobode in da je sveta resnica njihov pregovor: *Extra Hungariam non est vita et si est vita, non est ita*. O tem je bil pričan tudi znani angleški publicist Scotus Viator (Seton Watson), dokler je verjel pismenim in ustmenim zatrdilom madžarskih politikov. Da je pa pozneje (leta 1906), ko je na licu mesta na lastne oči motril madžarske razmere, prišel do nasprotnega mnenja, kaj morejo zato Madžari? Sam si je kriv, da je zgubil vero, čemu je šel brskat, kar ga nič ne briga! Svoje rezultate je obelodanil v angleški knjigi (*Narodnostne razmere na Ogrskem*), ki je l. 1908. izšla v Londonu in ki se v kratkem prestavi tudi na druge jezike.

Klasično opisuje, kaj se mu je na tem potovanju vse pripetilo. Hoteč ga informirati o narodnostnem vprašanju so mu njegovi madžarski prijatelji priporočali nekega profesorja, ki baje posebno študira to vprašanje. Ko se je ta učenjak lovil dolgo časa s splošnimi frazami, ga je Scotus Viator opozoril, da je ogrski narodnostni zakon z leta 1867. le na papirju in da se faktično ne izvaja. To se vam je postavil profesor in zahteval dokazov za to smelo trditev. Anglež mirno odgovori: Na Ogrskem ni niti ene slovaške ali ru-

sinske gimnazije, dasiravno narodnostni zakon to zahteva. Oho, je vzrojil madžarski učenjak, moj dragi gospod, tu se zelo motite, kajti takšne ali podobne zahteve narodnosti zakon z leta 1867. ne pozna. Anglež pa potegne iz žepa zakonik in citira § 17: Država ima dolžnost, da se Nemadžarom omogoči izobrazba v materinem jeziku tje do visokih šol. Profesor je vzel knjigo v roke, popravil si je očali, jih obrisal in bral pazljivo. Nato je hladno rekel: »Res, prosim, odpustite. Na to sem popolnoma pozabil«.

Do l. 1840. še ni bilo Magyarorszaga, temveč le mnogojezična Hungaria. Še le s tem letom se je začela madžarizacija in to s tako močjo, da ji zastonj iščemo para. L. 1867. se je sklenil narodnostni zakon, pod vplivom Deaka in Eötvösa, ki obsega 29 §. V 28. § se dajejo Nemadžarom nekatere četudi skromne pravice. Madžari pa poznajo le prvi §, kjer se pravi, da stanuje na Ogrskem jednoten političen narod, ki se imenuje magyar nemzet. Ta izraz pa pomeni tudi isto kar madž. narod. Vsi drugi ogrski narodi so samo »narodnosti«.

Po uradni statistiki l. 1900. je na Ogrskem 51⁰/₀ Madžarov, 49⁰/₀ Nemadžarov. Kako ta uradna polovica deli pravice, je razvidno n. pr. iz sledečega uradnega izkaza: izmed 3045 drž. ljudskih šol so madžarske vse, nemadžarska nobena. Po istem ključu so razdelili meščanske, obrtne šole, gimnazije in realke. Poprej so Slovaki, ki nas zanimajo v prvi vrsti, vsaj v zasebnih ljudskih šolah, ki so jih vzdrževali z ogromnimi žrtvami, saj so sami revni kakor cerkvene miši, svoje otroke vzgojevali v materinem jeziku, toda tudi temu so iznajdljivi Madžari znali postaviti skoro nepremagljive ovire. Koncem minulega leta je izdal naučni minister Apponyi zakon, ki ukazuje, da mora učenec po končanem 4. šolskem letu na privatnih nemadžarskih ljudskih šolah znati svoje misli umevno izraziti madžarsko in to ustmeno in pismeno. V šestem šolskem letu pa že mora znati pravilno govoriti tudi o abstraktnih pojmih. Namen

tega tiranskega zakona je prozoren. Na podlagi poročila madžarskega nadzornika lahko zakonitim potom odstranijo vsakega nepriljubljenega, to je, narodno delavnega slovaškega učitelja. To so tudi že storili.

Že iz teh podatkov si lahko predstavljamo, kakšne so druge razmere: šolstvo, uprava, sodnija, volilno, društveno, tiskovno pravo. Gorje narodom, ki ječijo v takšnih okovih, obsojeni so, ni jim pomagati.

Mi Slovenci smo že davno pustili ogrske Slovence, da polagoma utonejo v madžarskem morju.

Ne tako Čehi. Zanašajoč se na svojo trdo glavo, skušajo prodreti tudi ta zid. Z vso vnemo so se lotili Slovakov, saj so jim po krvi najbližji, obenem pa so Slovaki edini narod, ki lahko pomnoži češko pleme. Slovaški jezik, sami ga imenujejo slovenski, — predno so namreč prišli Madžari in se zagvozдили med južne in severne Slované, so se Slovenci in Slovaki medsebojno dotikali, odtod isto ime za sedaj različen jezik, slovaški jezik se smatra torej kot narečje češčine, dasiravno v mnogočem, kar je naravno, spominja na govorico panonskih Slovencev. Dolga stoletja jim je služila češčina kot pismeni jezik, pred dobrimi 50 leti pa so se ločili in pišejo svoje narečje. Pred 7 leti je umrl Hattala, ki je prvi napisal slovnico slovaškega jezika.

Glavni vzrok, da so se ločili od Čehov, ni bil ta, da bi prosto ljudstvo češčine dovolj ne umelo; hoteli so le domače narečje bolj gojiti, da bi z večjim uspehom zanesli omiko prav globoko v narod in ga vzbudili iz duševnega spanja. Podobni razlogi so bili tudi drugod merodajni, kjer se manjše skupine niso hotele priklopiti veliki ednoti, temveč so gojile »separatistične« težnje. Slovaška inteligenca, čuteč v sebi potrebo pisati knjige, pa tudi ni imela dovolj prilike, naučiti se pismene češčine in zato je raje pisala pošteno v narečju kakor v češčini na posmeh.

Razlika med obema narečjema ni posebno velika. To se razvidi že iz tega, da so češki redemptoristi lahko pri-

digovali v slovaških cerkvah in da na Dunaju Slovaki obiskujejo češke službe božje. Tudi preprosto ljudstvo razume češko knjigo, češčina se mu vidi popačena slovaščina. Slovaki nimajo mehkega ř, niti ě in pri čitanju češke knjige izgovarjajo le r in e.

Dasi so si ustvarili Slovaki svoj književni jezik, vzlíc temu se nahaja pri njih še sedaj precej ostankov češčine, posebno v cerkvi in šoli. Pri protestantih se še sedaj opravlja vsa služba božja v češčini, dve tretjini slovaških pastorjev pridiguje v češčini, cerkvene pesmi so češke, po šolah se podučuje češki katekizem. O pravilni češčini pri duhovnikih in učiteljih seveda ni govora, saj je to neka mešanica. Kje bi se je pa tudi naučili? Vendar se kaže v novejšem času posebno pri mlajši duhovščini prizadevanje, nadomestiti obredno češčino s slovaščino, za kar bo treba tudi sv. pismo prestaviti. Z uvedanjem narodnega jezika v bogoslužje si obetajo nekako prenovljenje in utrditev verskega življenja.

Skoraj popolnoma so izrinili češčino iz katoliških cerkev, le tuptam drži slovaška ženica v rokah češki molitvenik, cerkveno petje pa je slovaško, dasi je večji del pesmi preloženih iz češčine.

Dasi so se Slovaki ločili od Čehov, vendar jih ti še vedno smatrajo za bistven del svojega češkoslovankega naroda. Slovaki so jim trpeči bratje, katere rešiti se čutijo poklicane in dolžne. To jim nalaga narodna čast in odgovornost pred celim Slovanstvom. Božja in naravna pravica je na njih strani, a tudi na zgodovinsko pravico se lahko naslanjajo, saj so bili mnogo stoletij s Slovaki kulturno združeni. Madjari naj vedo, da Čehi Slovakov za nobeno ceno ne pustijo in da se od nikoga na svetu ne dajo ovirati v svoji ljubezni in dolžnosti do njih. Čehi videč težavni in nejednaki boj, ki ga bijejo Slovaki na Ogrskem, jim nudijo rešilno roko, jih bodrijo in podpirajo. Prepričani so, da brez njih pomoči omagajo, da so potem izgubljeni, nele zase temveč tudi za — Čehi. Kajti vedno še mislijo na

zopetno združitev Slovakov, dasi so v tej svoji želji silno previdni. S silo bi ne opravili ničesar, to bi le odbijalo in še bolj odtujevalo, dočim so z dobrim dosegli že mnogo lepih uspehov.

Čehom je delovanje v prid Slovakom iz mnogih vzrokov zelo otežkočeno. Poleg brezprimerne madjarske nestrpnosti ovira žalostno kulturno stanje vsak napredek. Povzdigniti narodovo omiko je obenem najboljše sredstvo za ohranitev narodnosti. Tukaj toraj treba zastaviti vse moči. Ká l a l, navdušeni glasnik češkoslovaške vzajemnosti, pravi: »Če se Slovaki povzdignejo kulturno, povrnejo se sami radi k češčini, če pa pade njih omika še globlje, izgine polagoma tudi slovaščina«.

Čehi so praktičen narod, ki se ne zadovoljuje z bobnečimi frazami, temveč ljubi rešilno dejanje. Vsako kulturno gibanje Slovakov ne le da pazno zasledujejo, temveč ga tudi izdatno podpirajo. Pomagajo jim gmotno pri ustanovitvi časopisov in izdajanju knjig, naročajo si slovaške liste, da lažje izhajajo, dajajo jim razne nasvete, ustanavljajo jim ljudske knjižnice.

Ker so Slovaki prešibki, da bi sami gojili znanstvo, pridejo jim tudi tu Čehi na pomoč. Dr. Lub. Niederle je izdal predlani Narodnopisno mapo ogrskih Slovakov, znamenito delo, ki je za Slovake neprecenljive važnosti. Profesor Pastrnek obdeluje njih dialektologijo, in Češka akademija znanosti razširi svoj delokrog tudi na Slovake.

Tudi slovstvo slovaško je še kaj siromašno. Sami pripoznajo, da bi jim ne zadostovalo za dva meseca. Zato segajo sami radi po češki knjigi. Češko kulturo med Slovake, to je geslo Čehov. Tisoč in tisoč knjig potuje na Slovaško, celi zaboji prečitanih časnikov, koledarjev in zabavnih čeških knjig gredo čez mejo in poučujejo, zavedajo, budijo.

A ne le mrtve črke širijo med zaostalimi brati češki duh, ta prihaja vanje tudi v živi obliki. Slovaški mladeniči

obiskujejo češke šole. Najdemo jih v Pragi na vseučilišču, kjer imajo svojo društvo »Detvan«, nahajamo jih tudi po srednjih, obrtnih, gospodarskih šolah. Sredi med češkim življenjem, v atmosferi nasičeni s krepkim narodnim duhom imajo odprte oči, dihajo vase krepilen zrak. In ko pridejo domu, imajo polne roke dela.

A tudi ostalim slojem treba vcepiti večjo odporno silo. Češki obrtniki vabijo k sebi slovaške vajence, da se pri njih izučé, in poleg obrtnega znanja donesejo tudi duševno blago domu. Slovaške deklice pohajajo gospodinjske šole na Češkem, a tudi delavcem, ki prihajajo leto za letom čez mejo, začenjajo Čehi obračati svojo pozornost. Po trdem delu med tednom pride nedelja, delavci se zberejo in češki rodoljubi jim dele dobre knjige in časopise. Leta 1908. je šlo 160 slovaških kmetov na razstavo v Prago.

To zanimanje in ljubezen do ubogih Slovakov so Čehi znali zanesti v najširše vrste. Osredotočeno je vse delovanje okoli Češkoslovenske Jednote v Pragi, ki po svojih mnogih podružnicah opravlja podrobno delo in širi idejo češko-slovaške vzajemnosti. Ob raznih prilikah se prirejajo na raznih krajih veselice, takozvani slovenski večeri, h katerim vabijo tudi omikane Slovake, ki užigajo s prepričevalno besedo srca navzočih. Navdušenje nato dobro izkoristijo, tu se ponujajo slovaške knjige v nakup, tam zopet se pobira v domoljubne namene. Pri takih prilikah se goji tudi medsebojno občevanje, ki ostane navadno tudi za poznejše življenje.

Spoznavajmo se med seboj! Tako kličejo razni slovanski narodi. Nič drugače Čehi z ozirom na Slovake. Uradnik si, imaš dopust ali počitnice, ne hodi drugam, pojdi na Slovaško, tam pod visoko Tatro bijejo bratska srca, tam spoznaš ljudi, njih križe in težave, a tudi njih radost. Ugajalo ti bo in drugo leto pojdeš zopet.

Tako je delal že omenjeni Karel Kálal, ki je že 16 let zaporedoma prebil svoje počitnice med Slovaki. Omilili so

se mu, v navdušenih člankih in govorih, polnih praktičnih nasvetov, še bolj pa na tihem deluje neumorno za njihov prid.

Razun potovanja služi medsebojnemu seznavanju obeh plemen tudi redno poročanje v časopisih, ki se vedno bolj zavedajo te svoje naloge. Poskušali so tudi z listom, ki je bil izključno posvečen vzajemnosti, članki so bili deloma češki, deloma slovaški, toda ni se mogel dolgo držati, tla še niso dovolj pripravljena.

Na novo polje je opozoril Kálal. V pozivu na češke pisatelje in umetnike jim priporoča, naj obračajo svoje oči na Slovaško, kjer najdejo obilo zanimivega in hvaležnega gradiva za svojo umetniško ustvarjanje. Sam jim namigava to in ono. S tem bi obogatili in prenovili češko slovstvo in umetnost, obenem pa vršili presnavljanje jedne kulture v drugo. »Promíchat celý kulturní život a potom v jedno srústi«, to mu je cilj. Torej nikakoršno brezpogojno odpovedanje na edni strani. Slovakom kliče: »Počešćite se!« a istočasno svojim rojakom: »Poslovašćite se!« Umetniki in pisatelji naj potegnejo z edne in druge strani one idealne vezi, ki naj pripravljajo spojitev obeh bratskih plemen.

Še v zadnjem času je slavni Rieger, ki se je za to vprašanje zelo zanimal, naročal Kálalu, naj sklíče slovaške in češke pisatelje na skupno posvetovanje, kako bi se dalo urediti delovanje v naznačeni smeri.

Iz vsega vidimo, kako široko so si Čehi začrtali svoj delokrog, kako resno stremijo za svojim ciljem.

Preostaja nam še odgovoriti na vprašanje: Kakšen odmev je vse to prizadevanje našlo pri Slovakah?

Da ne gre vse v gladkem tiru, si pač lahko mislimo. Preveč je razmer, ki neugodno vplivajo na to gibanje.

Predvsem vladna politika, ki hoče zatreti vse, kar ni madjarskega, češ da nasprotuje ogrski državni ideji.

Nedavno se je ustanovila delniška družba, s češkim in slovaškim kapitalom naj bi se zgradila tovarna za celu-

lozo, nad eden milijon kron je bilo že nabranih, zgradba je že stala, vse je bilo v redu, le začeti je bilo treba, a zdaj pride vlada s svojo prepovedjo. Vsi protesti in prošnje so bile zastonj. Tovarna se je morala prodati madjarski banki v Pešti, potem pa je takoj delovala.

Glede šolstva so Slovaki še le pravi reveži. V srednjih šolah se slovaščina niti kot stranski predmet ne poučuje in ko so zbirali doneske za zasebno srednjo šolo, jim je bilo prepovedano, premoženje »Slovaške Matice« je vlada konfiscirala, državne ljudske šole so madžarske in v konfesijskih zasebnih šolah se mora od lani poučevati po 20 in več ur na teden v madjarščini. Sedaj vsiljujejo madjarščino tudi že v slovaške protestantske cerkve.

Velika zapreka so nadalje renegatje, katerih imajo Slovaki obilo. Tudi tu velja pregovor: Poturica je slabši kakor Turek. Svoje rojake ovajati je njih nelepi posel. Vsako narodno gibanje, posebno če sumijo češki upliv, se razkriči kot panslavizem. In slovaški pisatelji pišejo svoje romane po ječah.

V Pešti izhajajo z vladno podporo Slovenské Noviny, dnevnik, ki ima širiti med Slovaki madjarski duh, razun tega izvršuje tednik »Panska Zastava« (za 2 K) nalogo našega »Štajerca«.

Koncem leta 1902. je izdal neki dr. Samuel Czambel, rodom Slovak, madjarski pisano knjižico: Češkoslovska narodna ednotnost, njena preteklost, sedanost in bodočnost, v kateri iz navidezno stvarnih razlogov odločno svari Slovake pred Čehi, dokazujoč, da Slovaki niso niti sorodno pleme s Čehi, temveč da so del Jugoslovanov, da torej Čehi nimajo nobene pravice vsiljevati se Slovakom, da se mora slovaščina očistiti čeških primesij, končno da je za uboge Slovake najprimernejša zaščitnica — ogrska vlada. Iste misli je izrazil nato tudi v slovaški brošuri, toda narodni listi so to kot izdajstvo odločno zavrnil.

Pa tudi izmed zavednih Slovakov jih je mnogo, ki odklanjajo rešilno roko Čehov. In ko se je Salva odkrito potegnil za češkoslovansko vzajemnost, so mu nekateri zelo zamerili, slišala se je od nekod celo beseda izdajstvo.

In vendar so slovstveno takorekoč navezani na Čehe. Slovaške knjige se tiskajo v okoli 600, nekatere celo le v 300 izvodih, in še ti se le s težavo razprodajo. Najboljšega njih pesnika, Hviezdoslava, ki je nedavno slavil svojo 60 letnico, se je v nekaj letih prodalo komaj sto izvodov. To govori dovolj jasno! Iz tega izvira pa še druga neugodnost. Ker so češke knjige neprimerno boljše in ceneje, si jih slovaški založniki-pisatelji večkrat niti priporočati ne upajo, boječ se, da bi prosto ljudstvo ne seglo raje po češki knjigi.

Nadalje ne smemo pozabiti, da tam, kjer je veliko revščine, niso pripravna tla za muze. In te je na Slovaškem žal še preveč. Ljudstvo kar trumoma sili v Ameriko, tako da že število delavnih močij primanjkuje. Veliko uboštvo in obupne razmere so rodile v njih značaju tisto malodušnost in preveliko pohlevnost, ki tako zelo ovira vsak krepkejši polet. V svoj neznosni položaj so se že tako vživali, da pričakujejo pomoči le od Boga in od kakšne splošne evropske katastrofe. Radi se smatrajo, posebno starejša generacija, kot narodne mučenike, in zelo zamerijo vsakemu, ki bi hotel kakšno krivdo najti tudi na njih samih. Tako imajo tudi med seboj svoje notranje boje, ki se še poostrijo vsled različnega verskega prepričanja. In ko je Kálal izdal knjigo »Na krásném Slovensku«, od katere si je toliko obetal, jo je neki slovaški list ne le hladno sprejel, temveč zelo obsodil. Lahko si mislimo, kako je to dobrega Kálala potrló!

Toda dovolj teh temnih strani!

Velika večina narodnih Slovakov, posebno mladina okoli Hlasa je prepričana, da je nujno potrebno gojiti češko-slovaško vzajemnost. O končnem cilju so mnenja seveda različna. Opustiti začeto kulturno delo ter se vrniti k češčini,

k temu koraku se ne morejo odločiti, dasi so tudi to že nekteri Slovaki nasvetovali, toda — brezimno ali psevdonimno.

Vzlic temu dosega češki živelj in upliv vedno več veljave, razumništvo, kakor tudi prosto ljudstvo rado čita češke knjige, kojih jezik se mu zdi vedno bolj domač, in v mnogih slovaških posebno protestantskih listih nahajamo včasih ali pa redno češke članke. Med pisatelji je češčini najbolj naklonjen Karel Salva, ki je l. 1899 ustanovil »Slovenské Listy«, kjer nahajamo češko-slovansko vzajemnost že v programu lista. Žal, da je kmalu nehal izhajati. V zadnjem času posebno denarni zavodi s češko pomočjo krasno uspevajo.

Takšne so sedanje razmere. Slovenec, zasledujoč to zanimivo vprašanje, najde nehote marsikaj poučnega za naše domače razmere.

Stara pesem.

Ti si tako sladka
kot prvi honorar,
ki pesniku nakloni
ga blag urednik v dar.

Ti si tako lepa
kot bela lilija,
ki je prijetna srcu,
očesu milija ...

Sem lilijo utrgal
in honorar zapil,
pa srca nisem našel —
sem pesem naredil.

ZVONKO.

Učiteljici.

Spisal **Anton Novačan.**

rišla je iz sprehoda, utrujena in zlovoljna, da se je čudila njena okrogla gospodinja, ko jo je srečala v veži.

— Kaj pa vam je, gospodična Zora?

— Ah, nič! —

— Bleda ste in s'aba, lezite v posteljo, skuham vam čaja! Ali hočete?

— Ne, hvala!

Hotela je oditi v sobo, a gospodinja jo je zadržala v vratih.

— Gospodična Ana vas je iskala. Rekla je, da bi rada govorila z vami in da pride zvečer zopet.

— Dobro, pripeljite jo, kadar pride.

Zaprla je duri za seboj in odložila pred zrcalom klobuk. Popravila si je lase in z otožnim nasmehom vzdihnila:

— Nič nisem lepa, zato me ne mara!

Obljubila sta si, da se snideta ob šestih popoldne na Lončarjevem mostu. Ves razvnet in kipeč ji je naročeval, da mora sigurno priti, da gre za važne reči. Že ob petih je šla od doma. Po zelenih travnikih jo je peljala steza, vso srečno v pričakovanju, da izve nekaj novega. Ni pre-mišljevala, kaj bi pač utegnilo biti, le vesela je bila, kakor drobno jagnje, ki razposajeno skače po travniku, pa se zmirom vrača k svoji materi, stari resni ovci, ki le od časa

do časa povzdigne glavo in pogleda za svojim belim neubogljivcem. Pride, je šepetala Zora, ko je z rdečim solčnikom brskala med zelenimi biljkami. Pride in me objame s svojimi močnimi rokami in pogleda v obraz s plašnimi očmi. Tam ob potoku, pod staro, votlo vrbo mu bom sedela na kolenih in ga držala okoli vratu, on pa me bo poljubljal na usta, na lica, na čelo. In še na oči me poljubi rekoč: Na te tvoje lepe modre oči! Solnce bo gledalo na naju, lepo večerno solnce, in ko začne lesti za goro, ostaneva v tihem somraku in odideva roko v roki po mehki stezi. Nič ne govoriva, le srečna sva oba in v nemi radosti poslušava tajinstveni potoka loskot. Z veselim skokom se je zagnala po travniku, kjer je uzrla makov cvet, ki ga je hlastno utrgala. Postala je in ga je skrbno namestila sred šopka poljskih cvetov, rdeči mak med deteljne cvete in modre spominčice. Tako je bila dobra in blaga, da se je izognila mravlji, ki je trudoma vlekla drobtinico. Da ne potepčem ubožice, je dejala, zakaj bi ona umrla? In je srečavala delavce, ki so šli na nočni robot v tovarne, dva po dva, v gručah ali posamez, je pogledala vsakemu dobrodušno v oči in se je zdrznila, ko ni našla v njih odmeva svojih čustev. Molče so šli delavci in na njih trdih obrazih so se lovili solčni žarki, sipajoč se skozi vejevje obpotočnih vrb. Ubogi trpini so in lačni morda tudi, si je mislila, pa so se ji smilili. Ko bi jim mogla pomagati, da bi bili srečni in zadovoljni! Za hip se je žalostila, ko si je zamislila revne kočje, kjer kričijo otroci v oblasti umazane kraljice bede. Ali zopet se je vrnila, kot belo jagnje k materi, k sladki misli, da pride on. Pospešila je korake. Že je bila na mostu in se ozirala v smer, odkoder bo prišel ljubi njen. Naslonila se je na ograjo, zrla čas v potok, čas zopet povzdignila glavo, proti gaju upirajoč svoje dolge poglede. V bližnji tovarni je zatulilo s hropečim, rdečkastim glasom šest, nato pa so se vsuli iz nje delavci in se razkropili na vse strani. Proti mostu je pridrdral kmečki voz, dva iskra

vrana konja sta bočila vratova in ropotoma švignila mimo. Komaj se je ognila in ko je prestrašena vzdignila solčnik, se je nasmejajal voznik, visoko stoječ na vozu, dolge vajeti v rokah. Zasmejal se je krepko in na oni strani mosta zaklical s polnim, svetlim glasom: Ti-i-i-ho-o-od! Kako močen fant, je pomislila Zora in s prijetnim občutkom zrla v potok. Motrila je ribe, zlate ribice, ki so leno pohajkovale pod gladko vodno gladino in koj prestrašene zbežale, ko si je črna lastavica okopala svojo urno perot. Tako je bilo v njenem srcu, solnčno svetlo in lepo, misli so ji sladko pohajkovale kakor ribice v mirni vodici. Pa je prišla nenadoma temna slutnja, da ne pride ljubi njen, ker tako dolgo mudi. Pogledala je proti solncu, zasenčila si z dlanjo obraz, a tam od svetlega gaja se ni bližal nihče. Ko bi se ob zelenem robu, na brvi čez jarek, pokazal kak človek, bi ji bilo lažje in dolžila bi svoje oči, da slabo vidijo. Pa nikogar ni bilo, pot od belkaste brvice je bila prazna in pusta.

Domov je prišla brez šopka. Izgubila ga je bila nazajgrede. In bila je žalostna, ker ni videla ljubega, ki bi ji imel povedati nekaj važnega. Zora je bila nedolžna in prvič zaljubljena. Njen fant je bil vihrav študent in čisto nič trepetajoče idealen, ker ji je takoj pri prvem svidenju izljubil cel obrazek. Vedela je, da jo ljubi, toda bala se ga je, kadar je molčal. Njegovi vprti pogledi so govorili jasneje kot njegove nagle besede. A vendar jih ni razumela. Le včasih se ji je zdelo, da jih razume in tedaj se ga je bala. V samostanu so jo bili vzgojili, naučili jo bogoljubnih del, a za življenje so ji rekli, da je nevarno. Pobožnost da lahko očuva človeka pred zmotami. Zato je bila pobožna. Vsak mesec je opravljala pobožne verske dolžnosti, sprva se spovedovala po desetih božjih zapovedih kar poprek, ne da bi kaj mislila. Sčasoma pa se je začela zanimati za vprašanja spovednika in se je jela jeziti nad mladim kaplanom, ki ji je prizanašal skoro celo šesto zapoved. Presečila se je k bradatemu kapucinu. Ko je pokleknila v njegovo

spovednico, je drhtela v svetem strahu pred bradatim možem. Na njegova vroča, tajinstvena vprašanja je vsakokrat molčala. Le enkrat je odgovorila, ne, gospod! Potem pa jo je nekoč vprašal, naglo in nepričakovano, ako zalezuje skušnjavec njeno posteljco. Govoril je s tresočim glasom, da se ga je prestrašila in utekla od spovednice. In zvečer t'stega dne ni mogla zaspati. Ležala je vznak in gledala v temni strop. Bele iskre vroče domišljije so plesale pred njenimi očmi in storile moški obraz, obraz bradatega kapucina, ki ji pa ni ugajal. Sklenila je roke na prsih, pritisnila jih močno k sebi in vzdihovala. Pa je vstala in prižgala svečo in pred zrcalom ogledovala svoje polne, bele roke. In naenkrat je postala otožna, njej se je zdelo, da je neskončno žalostna in nesrečna. Pa je pokleknila pred podobo Marije Pomočnice, povzdignila svoje roke in molila iskreno molitev. A ta molitev je bila polna erotike, vse goreče hrepenenje je izlila vanjo. Ob jutranji zarji je še klečala pred Marijo, jokala in ji tožila svojo nesrečo. Dokler je ni spečo našlo mlado solnce in se čudilo lepoti njenega telesa...

Svojega fanta je ljubila bolj kot Marijo in ko ga je spoznala, ni hodila več k izpovedi. V prijetnih urah sladkega premišljevanja, se je včasih našla ob meji, čez katero je strahoma zrla v neizvestno bodočnost. To je bil omamljivi strah cvetke, ki razvija svoje krase do odločene ji popolnosti in potem vene, usahne. To je bil začetek poti navzdol, ko začenjajo mlade moči razjedati same sebe v vročem hrepenenju in plamtečih strasteh, pot navzdol do smrti. Človek je kakor oblaki, ki jih je izpuhtelo morje. Vzdigujejo se, vedno večji in temnejši proti solncu, hitijo hrepeneči za njim in se v viharjih uničijo. Vse zaradi lepote, zavoljo uživanja. Ljubezen je največja radost, človeku dana na uživanje, na pot do lepote. Tudi trpljenje je lepo, žalost sladka, edino čas je zopern. In Zora se je jezila na svoje čakanje in si je rekla, da bi bilo lepše, če bi bila presanjala celo popoldne doma, tukaj na zofi. Tako lepo bi izteg-

nila svoje nožice in misliła na svojega fanta. Proti večeru pa bi vstala in zalivala rože. Zapela bi pesem o rožmarinu, in tiho bi prišel večerni mrak. Breskev pod oknom bi zatresla z listjem, nagnila bi se k njej in gledala skozi vejevje v polno luno, ki bi priplula izza hribov. In potem bi legla k počitku s sladkim občutkom v srcu in bi čakala, da pride v sanjah njen ljubi fant. Pa ne bi vedela, kedaj je zaspala in bi se čudila belemu dnevu, ki prežene vse lepe nočne sanje.

Vstala je in prižgala svetilko. Hotela je študentu napisati pismo, da ga nič ne mara, ker ni danes prišel. Pa je napisala: Ljubi moj! in raztrgala pismo. »Tako mu ne smem pisati, če ga ne maram več. Raje počakam, da pride sam, in bogve, kaj mi ima povedati!« Radovednost jo je zapeljala do čudnih misli, da je zardela in se zasramovala: »Ti moj hudobni fant!«

Razveselila se je, ko je prišla prijateljica Ana, ki ji je vsa objokana planila okrog vratu in bolno zavekala:

— Joj, Zora, kako sem nesrečna! Tolaži me, pomagaj mi revici!

— Kaj pa se je zgodilo? je vprašala Zora in pogledala Ani v objokane oči.

— Ko bi ti vedela! Prišel je! Na ulici me je srečal in po kratkem pozdravu odšel. Kar naravnost v gostilno je šel s tovariši. Zdaj že popivajo, že pojejo. Prejle v mraku sem šla še enkrat mimo tiste gostilne. Skoz oknino špranjo sem ga videla! Široko sedi pri mizi in nič ne govori. Grdo gleda in razkuštrane lase ima. O, jaz se bojim zanj, da bi se mu ne pripetilo kaj hudega!

Sedla je na zofo, zakrila z rokami obraz in zajokala. Debele solze so ji tekle med prsti, drsale ji po drobnih ročicah, obstale kot radovedne in se spuščale, kakor prestrašene, druga za drugo hitro na tla. Zora je stala kraj nje in ni vedela, kako bi tolažila prijateljico. Spomnila se je svojega fanta, in misel, da bi je on ne pogledal več, je

razdražila njen ponos. In še le zdaj je vedela, kako poniževalno je bilo njeno čakanje na mostu. Raztogotila se je na svojega fanta, stopila k odprtemu oknu in utrgala prvo cvetlico, ki ji je prišla pod roko. Jezno jo je zmečkala, vrgla jo skozi okno v večerni mrak...

— Pa ga vendar toli ljubim, on ve, da ga ljubim! je tožila Ana in zaihtela vnovič.

»Tudi ona ljubi«, je pomislila Zora. »Pa kako more tolikanj žalovati, če je ni enkrat pogledal, kako se more bati zanj, če sedi v gostilni? Saj se mu ne more pripetiti nič hudega! In če se mu kaj pripeti, prav mu bilo, zakaj pa je tako hudoben, da žali dekleta!« Odkrila je te svoje pomisleke Ani, ki si je neutolažena brisala solze in obupovala na zofi.

— Kaj ti veš, Zora, kako ga ljubim! Kaj ti veš, kaj je ljubezen! je odgovorila Ana v joku.

Zora pa si je rekla, da ve, kaj je to ljubezen in prijetno ji je bilo, da ima pred prijateljico svoje skrivnosti.

— Če si govorila le nekolikokrat ž njim in sta se parkrat poljubila, to še ni ljubezen. Kadar ti odkrije vse svoje skrivnosti, da ga poznaš v dušo, da ga ljubiš tembolj, kadar se ti smili vsled svojih napak in zmot, tedaj, draga moja, se ti vkorenini v srcu prava ljubezen, da trepečeš vsak trenutek zanj in da bi ga hotela imeti zmirom kraj sebe. —

In neprošena je nadaljevala, odkrivajoč vse svoje srčne skrivnosti, sama uživajoč v svojem odkritosrčnem pripovedovanju.

— Veš, bilo je enkrat po šoli. Lep solnčni dan, vroč poletni dan. Vse veselo in svetlo je bilo okrog, vse zeleno, mlado, nežno. Šla sem na sprehod po travnikih do Lončarjevega mosta, kjer sva si obljubila, da se snideva. Naročil mi je, da naj sigurno pridem, ker mi ima povedati nekaj važnega. Zato sem ga nestrpnost pričakovala, a on ni prišel. Jezila sem se nanj in žalovala ves večer. Slonela sem na

oknu in si mislila, da bo vsega konec. Naenkrat pa pride on in šepetajoče zakliče: Ana. Prestrašila sem se ga in razveselila ob enem. Prosil me je, da naj ga pustim v sobo, da je truden, da bi rad sedel . . .

— In ti si ga spustila? je vprašala hlastno Zora, ki je zardevala togote in radovednosti.

— Seveda sem ga pustila! Saj ga ljubim vendar, ne? In ko sem mu odprla duri, me je ves hvaležen poljubljaj, božal me po laseh in mi pravil, kako me ljubi! Toliko je govoril, da sem pozabila ošteti ga, ker ni prišel, vprašati ga za tisto važno reč, ki mi jo ima povedati.

— In je ostal dolgo pri tebi? je vprašala zopet Zora, vsa žalostna in razočarana.

— Dolgo! — Skuhala sem mu čaja. Tako lep je bil tisti večer! Oba sva jokala, smejala se, govorila veliko in ko je odšel, sem bila vsa nesrečna. Celo noč sem prejkala in sklenila drugo jutro iti k spovedi.

— Ali si šla?

— Ne! — Od tistega večera ne grem več k izpovedi. Od tistega večera ga ljubim vedno bolj, bojim se zanj. Zato mi je danes težko, ker me ni pogledal in sedi v gostilni, kakor da bi ne bil ljubi moj.

Zajokala je vnovič in položila glavo na zofino blazino. Lasje so se ji bili razpustili; dve dolgi kiti sta leno zdrknili k tlom.

Zora je zrla na prijateljico, dvomi so ji rezali srce. Pristopila je k Ani in vprašala:

— Kako pa je ime temu tvojemu fantu?

— Albert mu je ime! je odgovorila Ana in počasi vstala.

Zora se je razveselila. Skočila je k prijateljici in jo začela objemati.

— Pojdi hitro k njemu, poišči ga kjerkoli, zakaj on te ljubi, kakor ti njega! Še bolj te ljubi, zvest ti je, edino

tvoj je! Če enkrat malo temno gleda, to nič ne pomeni, fantje imajo čudne navade. Le pojdi, oj le poišči ga! —

— Ali res? se je začudila Ana in blažen nasmeh ji je zaigral krog usten. — Kako pa ti veš, da je tako?

— Mora tako biti! je dejala Zora. Veselje jo je razburilo, da je skakala kot ptičica po sobi.

— Mora tako biti! je kliknila Ana in si napravljala klobuk.

Zora ji je posvetila do hišnih vrat in se hitro vrnila. Privila je svetilko, da je nastal v sobi prijeten somrak. Nato pa je ogrnila mehki šal in se naslonila na okno. Breskev pod njim je stala mirno in resno kakor čuvaj njene dekliške sobe. Ujela je dvoje njenih šibkih vej, pritegnila jih k sebi in trgala list za listom. Šepetala je tihe nerazločne besede pred se, in ko je spustila vejo, se je cela breskev zazibala svareče . . . Zori je postalo tesno pri srcu, bala se je nečesa. Že je hotela zapreti okno in iti v posteljo. »Kar zaprla ga bom in odidem spat! Čemu še slonim, čemu še bedim?« Pa ni mogla od okna proč, kakor priklenjena je bila. Stegnila je zopet roko po breskvi, ujela list samô. Listek pa se je utrgal in breskev se je zazibala z nova . . . Ni se takoj umirila, kakor v vetru se je majala in tresla, a vetra ni bilo. Topla, temna noč je segala vse tja do hribov; njih daljni, mehki obrisi so ležali mirno, visoko med nebom in zemljo. Zora jih je gledala in se igrala z lističem. Sladko strah jo je bilo. In ni vedela, da je to nezavedni strah cvetke, ki je razvila vse svoje krase do odmerjene ji popolnosti. Da se začčenja pot navzdol, kadar razjedajo mlade moči same sebe v plamtečih strasteh in v nemirno tlečem hrepenenju. Ni vedela tega, in zato je ni iznenadil boječi glas njenega fanta pod oknom.

— Zora, ali še ne spiš?

— Ne, ljubček moj!

— Smem k tebi! Truden sem, rad bi sedel . . .

— Smeš, ljubček moj!

Mehanično je zaprla okno in šla odpirat svojemu fantu. Poljubil ji je roko, usta in oči. Opravičeval se je zavoljo popoldneva.

— Ne zameri, draga, nisem mogel priti. Prijatelj Albert je prišel! Ženi se, pa smo sedli v gostilno, da odpravimo slovo.

— Ženi se, s kom?

— Z učiteljico, gospodično Ano! Že dve leti se imata rada! On pravi, da jemlje iz doslednosti križ na svoje rame. Zakaj križ? se je nasmejala Zora.

— Tudi jaz ga ne razumem, je rekel odkritosrčno njen dobri fant.

In sta sedla na zofo, prijazno se pogovarjajoč, oba v sladkih zadregah in umikajočih pogledov. Kot dva goloba sta se dobrikala drug drugemu, zdaj se smejala, zdaj se jokala, oba veliko srečna, dokler ni prišel beli dan.

Familija.

Oče okrogel, mati je mala,
šepast je sin — kreten;
hčerka — nerodno tesana skala, —
grbast je ženin njen.

Oče s cigaro uljudno diha,
z ženinom krega se hči.

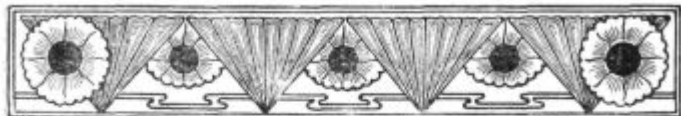
Mati debela, racà, sopiha,
sinček za njo -u-u- kriči.

Grejo po beli, samotni cesti,
v meglah za njimi gre prah.

Ženin ponuja roko nevesti:

»Saj te jaz ljubim, ah... ah...!«

A. NOVAČAN.

Tsss! . . .

Spisal **A. P. Čehov**, poslovenil **A. V.**

Ivan Jegorovič Krasnuhin, časniški sotrudnik srednje vrste, vračal se je domov pozno po noči, z nagubanim čelom, resnim obrazom in globoko zamišljen. Izgledal je tako, kakor da čaka na preiskavo ali da misli na samomor. V svoji sobi hodi nekoliko časa sem ter tje, potem se ustavi in začne govoriti v tonu Laerta, ko se je pripravljaj, da maščuje svojo sestro:

»Ves ubit, izmučenega duha, v srcu moreča žalost, naj izvolim sedaj sestri in pisati! To naj je življenje?! Čudim se, da še nikdo ni opisal onega mučnega razpoloženja, v katerem se nahaja pisatelj, kadar mora v žalosti zabavati ljudstvo, ali kadar mora vesel na povelje prelivati solze! Jaz moram biti šaljiv, ravnodušen, hladen, ostroumen, če, no pomislite, če me tlači skrb, če sem bolan, če mi umira dete, če je žena na porodu!«

Govoril je to s stisnjenimi pestmi in oči obračajoč . . . Potem je šel v spalnico in začel buditi ženo.

»Nadja«, pravi ji, »pisati moram . . . Prosim te, skrbi, da me nikdo ne moti. Ne morem pisati, če jočejo otroci, če kdo smrči . . . Pripravi mi tudi čaj in . . . zrezek, ali kaj takega . . . Ti veš, brez čaja ne morem pisati. Čaj — to je edino, kar me pri delu pokrepča.«

Vrnivši se v svojo sobo, sleče si suktnjo, telovnik in čevlje. Slačil se je počasi in je potem sedel za pisalno mizo; njegov obraz pa je dobil izraz užaljene nedolžnosti.

Na mizi ni bilo ničesar slučajnega, vsakdanjega in vse, vsaka najmanjša malenkost, je imelo na sebi značaj premišljenosti in strogega programa. Tu so bili kipi in slike velikih, slavnih pisateljev, tam cel kup rokopisov, dalje zvezek Bjelinskega s preganjeno stranjo, tam je kost od zafilnika namesto pepelnjaka in tu zopet list časnika, ne-skrbno zložen, a vendar tako, da se je takoj videlo mesto, ki je bilo podčrtano z modrim svinčnikom in z veliko napisano opazko na robu: »podlo!« Tudi se vidi tukaj desetina sveže ošpičenih svinčnikov in držal z novimi peresi, očitvidno pripravljenih za to, da se ne prekine niti za trenutek svobodno ustvarjajoči polet, če se slučajno zlomi pero.

Krasnuhin se vrže na naslonjač stola, zatisne oči ter se poglobi v razmišljanje svoje teme. Slišal je, kako je žena stopicala z nočnimi copatami in cepila treske za samovar. Gotovo se še ni popolnoma zdramila, kar se je dalo sklepati iz tega, da so ji pokrov samovara in nož in delo padli iz roke. Kmalu se je zaslišalo prasketanje samovara in praženje mesa. Žena je naprej cepila treske in ropotala okoli peči s pokrovi, zaslonkami in vratmi. Naenkrat se Krasnuhin strese, odpre prestrašeno oči in začne duhati po zraku.

»Bože moj, ogljikov plin!« — zastoče z obrazom, od skrbij nagubanim. »Ogljikov plin! Ta nesrečna ženska je sklenila, da me zastrupi! No, recite mi, za Boga, mi je li mogoče pisati pri takih okolščinah?«

Pohitel je v kuhinjo in izlil tam v dramatičnem javkanju svojo jezo. Ko mu je malo pozneje prinesla žena previdno po prstih stopajoč čašo čaja, sedel je zopet, kakor poprej v naslonjaču z zaprtimi očmi, zatopljen v svojo temo. Ni se ganil, samo lahno je bobničkal s prsti po čelu ter se delal, kakor da ne opazi ženine navzočnosti... Na

njegovem licu pa se je čital, kakor poprej, izraz užaljene nedolžnosti.

Kakor dekle, ki je dobilo v dar drago pahljačo, tako tudi on, predno napiše naslov, dolgo koketuje sam pred seboj, gleda se in se klanja... Stiska si čelo, zdaj krči in križa noge pod stolom, gotovo vsled bolesti, zdaj utrujen mežika, kakor maček na divanu... Slednjič vendar s posebno gesto stegne roko do črnilnika in napiše s takim izrazom naslov, kakor da podpiše smrtno obsodbo...

»Mama, daj vode!« zasliši se sinov glas.

»Tsss!« govori mati. »Papa piše! Tsss...«

Papa piše brzo, brzo, ne da bi kaj prečrtal in brez prestavka, komaj da si vzame čas za obračanje strani. Kipi in portreti znamenitih pisateljev gledajo na njegovo hitro begajoče pero, ne ganejo se in, zdi se, pravijo: »E, brat, kak mojster si postal!«

»Tsss!« škriplje pero.

»Tsss!« vzdihajo pisatelji, kadar se strese skupaj z njimi miza vsled sunka s kolenom.

Naenkrat se Krasnuhin zravna, odloži pero in prisluškuje... Sliši enakomeren, monoton šepet. Ah, v sosednji sobi stanuje Foma Nikolajevič in moli.

»Poslušajte!« vzroji Krasnuhin. »Ne bi li izvolili bolj potihoma moliti? Motite me, da mi ni mogoče pisati!«

»Prosim, odpuščanja...«, odgovori boječe Foma Nikolajevič.

»Tsss!«

Ko je napisal že pet strani, se Krasnuhin nasloni malo nazaj ter pogleda na uro.

»Bože, že tri!« vzdahne. »Drugi ljudje spé, a jaz... jaz edini moram delati!«

Utrujen nagne glavo naprej ter gre v spalnico buditi svojo ženo govoreč ji s temnim glasom:

»Nadja, daj mi še čaja! Oslabel sem!«

Pisal je še do četrte ure in rad bi še pisal do šestih, ako ne bi še bil naloge skončal. Koketovanje in klanjanje pred samim seboj, pred neživimi predmeti, ki so daleč od neskromno opazujočega očesa, despotizem in tiranija nad malim mravljiščem, ki je prišlo slučajno njemu v pest, to sta sol in med njegovega bitja. In kak je ta despot sedaj doma, kar nič ni podoben onemu malemu, ponižnemu, redkobesednemu, ne darovitemu človeku, ki smo ga navajeni videti v redakcijah!

»Tako sem utrujen, da komaj čakam, da zaspim« govoril je, ko je legal spat. »Naše delo, to prokletu, nehvaležno, prisiljeno delo, utruji duha še bolj, kakor telo. Vzeti bi moral bromovega kalija ... Oh, Bog ve, da bi pustil jaz to delo, če ne bi imel obitelji ... Pisati po ukazu! To je grozno!«

Spal je do dvanajstih, ali do časa poldneva, spal je trdno in zdravo ... Ah, kako bi še le spal, če bi se mu sanjalo, kako se postavlja, ker je postal znamenit pisatelj, urednik ali vsaj izdajatelj.

»Vso noč je pisal!« šepetala žena in kaže plašno lice. — »Tsss!«

Nikdo ne sme niti govoriti, niti hoditi, niti trkati. Sveto je njegovo spanje, kdor ga moti, mora to drago poplačati!

»Tsss!« sliši se po celem stanovanju. »Tsss!«

Nezvesta Ana.

C. Golar.

I.

Lepa Ana je imela sladka usta kakor dve rdeči jagodi in žametni so bili pogledi njenih plavih oči. In ker so bili njeni lasje kostanjevi, se je že koncem aprila Matija zaljubil vanjo ter je bila dolge mesece njegov iskreno zaželjeni in najdražji ideal. Ali v trenutku, ko je sklenil svojega srca kraljico peljati v svoj dom in ji s cvetjem nastlati posteljo in jo s petjem zazibati v zlate sanje, je prišel njegov zavratni prijatelj Martin in mu jo odpeljal. Brez cimbal in rogov je bila stvar naslednja:

Matija je očedil in osnažil svojo hišo ter rekel v svojem srcu:

»Oženil se bom. Na vsem svetu in na vsej široki zemlji pa ni lepšega dekleta za moje oči, kakor je Zormanova Ana. Sklical bom svate, in tri dni bomo ženitovali.«

Tako je dejal in se napotil k svojemu prijatelju Martinu. Ni pa vedel, da ima zavratnega prijatelja, ki mu zavida srečo in lepo ljubico. Da mu dopove, zakaj je prišel v vas in kaj muči njegovo mlado dušo, je povzel tako-le:

»Ti sprevidiš, kako stoji vsa stvar, in —«

»Prosim, o kateri stvari govoriš, ljubi mož«, ga je prekinil Martin, ki je imel — mimogrede omenjeno — z dišečo ambro maziljene lase in pretkane, sive oči ter ni bil velik,

Svatje

STANOVNA
KUPNA
V GELJU

rajši bolj majhne postave, »o kateri stvari govoriš, razloži mi najprej to, ljubi moj.«

Natočil je dva kozarčka prastare, pristne slivovke, žgane iz srbskih sliv — mimogrede omenjeno — in ponudil Matiji prostor na divanu. Trčila sta in pila. Prijazno in nedolžno krinko si je potegnil Martin čez obraz in naslonil brado v pest.

»Govori, tvoj hlapec posluša!«

»Vseeno ti bo najbrže nekoliko vsaj znano, da se imava z Ano zelo, ali če ne zelo, precej, ali vsaj malo rada.«

»S katero Ano, prosim, s katero Ano, še to mi razloži, lepo prosim!«

»No, z Zormanovo Ano, s tisto, ki ima žamet v očeh in kostanjeve lase.«

»Aha, aha, s tisto«, je potrdil Martin uslužno in s prikrito jezo in zavistjo. »Zdi se mi celo, da ne bo čisto brez cvenka. Čestitam ti!« je glasno omenil, a na tihem je mislil: »Ne boš kaše pihal! Te že ne!«

»Mogoče je sicer, da je moja ljubezen do nje večja, kakor njena do mene, ali to je navsezadnje brez velikega pomena. Ko jo zasnobim in zakonsko poljubim, potem, bratec Martin, je zmaga naša.«

»Vraga«, je vzkliknil strupeno bratec Martin in si mislil: »Ana te ne mara, dobro da vem, in zato zmaga visi v zraku. Dobro da vem.«

»V resnici se je že zgodilo, da sem namestu poljuba prejel od nje cvetoč in goreč pozdrav na lica —.«

»To se pravi«, se je zakrohotal Martin, zakaj veselje je pelo v njegovem srcu, »počila te je! Skupil si jo.«

»I seveda, ali od njene bele, mehke ročice. Ali to se pozabi in kaj se vse ne pripeti na svetu! Kaj se vse ne pripeti! Ljubezen med nama je — gotovo si sprevidel — velika, in zato sem sklenil, da jo vzamem. In tebe sem izvolil za svojega svata.«

»To si dobro storil! Resnica, brat Matija, imenitno! Pijva!«

Ko sta izpila, je nadaljeval Matija:

»Pojdi k njej, kakor si, in jo poišči na njenem domu! Kadar jo najdeš, se ji pokloni in reci: Vaš ljubi vernik Matija, ki vas obožuje, me je poslal, da vam naznanim: Pospravil je svojo hišo in srce, in zdaj je oboje vredno in dostojno sprejeti vas pod streho. Matija vas ljubi neizmerno in praša: Ali hočete, krasna Ana, biti njegova nevesta? Ali ga hočete imeti za svojega kralja in sužnja?«

In Matija je končal in bil je tako ginjen, da so se bleščale rosno njegove oči. Ko pa zagleda Martin prijateljevo radost in togo, se tudi njegove oči zalijejo in objela sta se v solzah.

»Ljubi Matija, zate storim vse, kar poželi tvoje srce«, je dejal Martin s tresočim glasom.

»Hvala ti tisočkrat! V resnici, zdaj mi je jasno, da si moj pravi, moj verni prijatelj.«

Skupaj sta zapustila Martinovo stanovanje in tam ob bohotnih in cvetočih koprivah, ki so rastle za Zormanovim plotom, sta se ločila, ko sta si prej še enkrat prisegla večno zvestobo.

Martin je prišel do doma lepe Ane in potrkal na okence. Zaslišal se je srebrn glasek:

»Kdo pa je? Če prihajaš v svate, so peroti tvoje zlate, če pa nosiš črno ptico, beži, beži za gorico!«

Martin je ostrmel in se zadivil, ker glas lepe Ane je zvenel kot šmarne petice. Odgovoril je:

»Samo srečo imam zate in prihajam k tebi v svate.«

Nato pa je Ana pogledala skozi okno. Še bolj se je zavzel in zadivil se je do visokih nebes, ker je bila v resnici jako lepa. Saj je bila celo kneginja Janeza Cesarja komaj za las lepša, o kraljičnih pa niti govora ni. Taka je bila, kot bi rožice dihala, taka je bila, kot bi zarjo večerjala.

Martin se je ves zmedel in pri tisti priči se je zaljubil vanjo. Hipoma je bil ves v ognju, srce mu je plamtelo, kakor kres v Šentjanževi noči, oči so se iskrile, lica so gorela in rdeča so mu bila celo ušesa. Do zemlje se je priklonil lepi devici Ani in ji začel besediti. Začel ji je govoriti zapeljive besede in na mestu je izdal Matijo, svojega zaupljivega prijatelja. Gotovo je, da bi zvesti zaljubljenec nevtogoma skoprnel od bridkosti, ako bi čul zavratno govorico svojega zavidnika.

Takole pa je govoril Martin sladko se smehljajoči Ani:

»O presrčkana devica, snežna, rožna golobica!« Ob tem uvodu je povabila prelepa deklica sramežljivo svoje oči, Martin pa, ki se je naučil od Matije lepih besed, je pokleknil:

»Iz vsega srca vzdihujem k tebi in te vprašam, preljuba moja zvezdica, ali bi hotela mene, Martina, za svojega ženina? Na solncu klečim in molim tvojo lepoto, ker te ljubim od globoke vode pozlačene do visoke gore ozarjene in te snubim za svojo pastirico in cesarico.«

Priklonil se je in čakal odgovora, ali Ana je pohitela k njemu in ga povzdignila k sebi:

»O, gospod Martin, kolika čast! Sicer sem se obljubila že Matiji, pa to nič ne de. Sedaj ljubim samo tebe, ki nisi tako žalosten in dolgočasen kakor Matija, temveč seješ rožice in imaš črne lase. Ti boš moj ženin, ki imaš lepo službico, ne pa Matija, ki je pesnik.«

Dejala in sklenila je Ana, in tako je ostalo. Martin se je vrnil domov po drugem potu, da se izogne Matiji, ki se je do večera skrival za koprivami in zlagal pesmice.

Martin se je oženil z lepo Ano in je povabil na svatbo celo Boštjana Hudajužno, samo Matije ni povabil. Goljufani prijatelj je bil ranjen v dno bolnega srca, a prelil ni niti ene solze. Široko si je zavihal klobuk in s pestjo trikrat zažugal. Potem se je zaklel in zaprisegel strašno maščevanje.

Kako pa se je to zgodilo in steklo, izve blagohotni bralec iz naslednjega poglavja. Povem pa že naprej, da se zgode zelo čudne stvari.

II.

Od tedaj so pretekli meseci in leta in mnogo se je izpremenilo na svetu. Mladina je pognala starino v grob, lepe šege so izmrle in mlada in zala dekleta so jemala bogate starce za može. Potemtakem ni čuda, da se Matija ni oženil.

Prisegel je večno devištvo, sovraštvo deklicam in devicam, zaklel se je na strašno maščevanje Martinu-verolomniku in Ani-verolomnici, zaobljubil se je, da bo trdno držal na Noetov evangelij. Vsak večer je spravil pod streho nekaj bokalov vinske kaplje.

Vkljub vsemu ni pozabil, kaj je dolžan zavidnemu prijatelju Martinu, ki ga je — resnici na ljubo povedano — povabil vsako leto najmanj enkrat za krstnega botra. Matija se seveda še zmenil ni za taka vabila.

Na svojo veliko žalost pa moram povedati, da se je zavrženi ljubimec Matija v zadnjem času hudo pociganil. Potepal in potikal se je po ljubljanskih gostilnah, popival ter objemal Tončke in Marjanice. Zjutraj pa se je navadno zbudil na ljubljanskem polju. Škrjančki so mu žvrgoleli veselo in prelepo jutranjico. Zarja je tekla in se prelivala iz zlatega jutranjega morja in mak se je košatil zraven njega in se pripravljal na veselo svatbico.

Zgodilo se je neke jeseni, prav okoli svetega Martina, da sta se po sreči ali nesreči sešla nekdanja prijatelja. Matija je bil rdeč in vesel, Martin suh in betežen.

In prvi je izustil veselo besedo:

»Pozdravljen, klaverni ptiček moj! Kako ti poje srce, ali greš na raj, ali prihajaš z rajanja?«

Drugi pa je žalostno zmajal z glavo in odgovoril:

»Kaj se ti mara, dragi Matija! Svoboden si kot sokol pod solncem in danes ali jutri slaven, in v ustih vseh bo tvoje ime. Jaz pa sem suženj ženske.«

»Kaj govoriš, prekrasni prijatelj moj! Zakaj tožiš, mesto da bi vriskal in popeval! Saj si vendar vzel mojo nekdanjo lepo ljubico, Ano, za sladko ženko! O, Martin, kaj govoriš!« Smejal se je na tihem Matija in si mislil: »Hvala ti, o gospod, da si mi dal dočakati to uro!«

Martin je tužno povetil glavo in razkladal svoje bolečine:

»Srečen si, Matija! V istini, tvoja nekdanja sladka ljubica Ana je moja grenka žena. Ne morem reči, da ni bila lepa, a zdaj bi dal vso njeno lepoto za eno veselo noč.«

»Ovbe, česa ne poveš!«

»Blagor ti, o Matija, ker nisi šel pod jarem.«

Bridko je tožil Martin, a Matija ni imel usmiljenja ž njim. Še celo vesel je bil njegovih nadlog in je rekel:

»O, Martin, Martin, ti nisi skala! Kot ženska tožiš in kot neprijatelj si me izdal v starih mladih časih. Ali še veš? Za koprivami sem te čakal. Ti pa si mamil mojo Ano. A vsak greh se kaznuje na svetu.«

»Ne spominjaj me«, je dejal Martin. »Huda in težka je pokora. Jutri je moj god, a ni denarja, da bi se malo pokratkočasil. Šest odprtih kljunčkov imam doma.«

»S teboj grem, da vidim, ako se tu ne da pomagati.«

O, kako prijetno in prijazno je Matija razustil te besede, v srcu pa si je mislil: »Moja ura je prišla! Ura maščevanja! Kako dolgo sem hrepenel strastno po njej in zdaj se mi ponuja.«

In snoval in koval je načrte, kako bi se osvetil, da bi zavratnika bolelo čim huje. Mislil je: »Ako zavdam njegovim otrokom, mu bo to samo prav hodilo. Nekaj časa bo seveda navidez povešal glavo, a potem bo rajal in pel. Ali mu ne bi zapeljal Ane? Nak,« je sklenil. »Ako izve, mi naprti

lahko njo in otroke na pleča. O, se bo že našlo kaj primernega.«

Končal je tek svojih misli in korakal z Martinom. Gledal je zelo ponižno in vodil prijatelja na svoji desnici.

Na njegovem domu je imel Matija kaj gledati. Nekdanja njegova ljubica, lepa Ana, je sedela sredi sobe, in okoli nje štirje malički drug manjši od drugega. »Kot orglje svete Cecilije«, je mislil Matija. Peti je ležal v zibki, šestega je držala na srcu.

Vse to je videl Matija, ali njegovo neusmiljeno srce je ostalo trdo in zakrknjeno in predel je dalje svoj črni načrt.

»O, gospod Matija«, ga je sladko poklicala Ana.

»Kaka čast, da nas vendar enkrat posetite! Tako slaven pesnik! Skoro se mi blešči pred vašo glorio.«

Matija je hotel odgovoriti, nasmehljaj se je, ali v tem trenutku se je moral skloniti, zakaj vsi štirje malički so se stisnili okoli njegovih nog. Dva sta mu zaprla pot in izhod iz nevarnega položaja, dva sta se mu zapodila v kolena. In skoro bi bil zagromel na tla. Skušal si je ohraniti nadvlado in ravnovesje ali vseeno je moral poklekniti sredi izbe. Malički pa so se smejali in Ana se je smejala. A Matijeva jeza je rasla, njegov srd je kipel kot zločest hudournik.

»O, le počakajte, fantički, ni še vseh dni konec.«

Otresel se je malih in stopil pokonci, Ana pa je rekla z ljubkim glasom:

»Sedite, gospod Matija, sedite, da nam spanja ne odnesete!«

In ponudila mu je stol.

»Ah, gospod Matija, kako lepi časi so bili nekoč! Ali se še kaj spominjate?«

Matija je bil v zadregi in še zmirom je stal sredi sobe ter nejevoljno gledal okoli.

»Bi že, ali mudi se mi, čez glavo dela —«

»Seveda, seveda! Pesniki ne utegnejo! Vsaj malo sedite, da nam ne odnesete spanja!«

In tisti trenotek je prešinilo kot blisk Matijo. Osveta! Maščevanje! Nič ne bo sedel, spanje bo odnesel Ani in otrokom. To bo maščevanje, strašno maščevanje.

Nič ni hotel slišati in se je prav sladko prilizoval malim.

»Sedite vendar, gospod Matija, že tako neradi spe naši otročički. Tale bučman se je vrgel čisto po očki, vse noči bi prečul.« In Ana je objela rdečeličnega fantička.

Nič ni hotel slišati Matija, le igral se je z otroci:

»Ali je Peter doma?« je vprašal debeluhastega Martinčka in ga prijel za nos. Peter je bil doma, to je Matija spoznal na roki.

»Kako je pa tebi ime?« je ustavil drugega.

»Jaz sem pobič«, je odgovoril malik.

»Ali me imaš kaj rad?«

»Nič«, je dejal pobič in se skril za majko.

Maruško je vprašal, ali ima rajša črnjice ali belice. Potem je vprašal Pavelčka: »Mož, ali greva češnje brat?« In nazadnje je vprašal rdečo, majhno punčko, ki ji je bilo ime Jagoda: »Ali si videla smrt?«

In naprej in naprej se je smejal, a sedel ni. O, kako sladko je maščevanje!

Priklonil se je, ljubeznjivo se nasmehnil in se poslovil. Že na pragu je začutil, da je njegova suknja zelo napeta.

»Ha, ha! Spanje sem jim odnesel! Martinčku, Maruši, Jagodi in pobiču. Ha-ha! In vsem, vsem!«

O, sladko je maščevanje! Matija je šel in se tipal. Debel in širok je bil njegov žep, napet kot mehur in poln je bil spanja.

Krenil jo je v gostilno, s smehom in radostjo. O sladko je maščevanje!

Dolgo ni ostal pri sladkem angelu, ki je točil vino in bil danes kratkočasen nad vse mere in krasen čez vse

meje. Ko se je storil večer, ga ni več strpelo v gostilni. Odpravil se je na Martinov dom, da vidi Ano in tiste preklicane maličke, katerim je odnesel spanje.

V resnici, kakor da je stopil v panj: Vriš in piš in burja. Dva sta se smejala, dva jokala, dva kričala. Gospa Ana si je tiščala ušesi, Martin je hodil ves zmešan okrog.

»Ali vam nisem rekla«, ga je ljubeznjivo pokarala Ana, »da sedite. Sedaj pa nočejo spati.«

Matija se je opravičeval, majal z glavo in zvito besedil:

»O, gospa častita, žal mi je, v resnici mi je žal, zelo mi je žal. Prav nocoj, sem mislil, pojdemo v gostilno, ker je jutri god svetega Martina. Malo bi pili in se veselili.«

Lepo in z usmiljenim glasom je govoril in se smejal pod debelo suknjo. Silno dobro se mi je zdelo. O sladkost, o maščevanje!

Ana ni mogla od doma, pač pa je šel Martin. Zavila sta jo — i kam? V gostilno.

Kako je bilo vseh Matiji, da se je tako imenitno maščeval. Od veselja je sklenil, da se nocojšno noč ob tej slavni priliki odpove večnemu devištvu. Zopet bo ljubil pastirice in kraljične.

V tisti beli ljubljanski izbici sta se prijatelja Matija in Martin namestila okoli mize in naročila vina. Pila sta in Matija je poklical k sebi deklici Micko in Polonico. Eno je posadil na svojo levico, drugo na svojo desnico. Vsem je natočil in objel ljubi deklici, noge pa je stegnil pod mizo in jih svojemu prijatelju Martinu položil na kolena. Krohotal se je zelo prešerno in bil razposajen na vso moč.

Ko pa se je tako raztegoval na stolu in objemal deklici, poljubil zdaj Micki rdečo rožo njenih usten, zdaj Polonici rožno rdečico njenih lic, se je njegov polni žep razpočil, spanje je planilo iz suknje in se zaprašilo Matiji v oči. In tisti trenutek je spustil kozarec, ki ga je prav nesel z levico k ustnom, in njegova desnica, ki je objemala

Polonico, je omahnila kakor mrtva. Oči so se mu zaprle, in Matija je zaspal, in spi še danes, ako ga ni kdo zbudil.

Zakaj tudi preneusmiljeno maščevanje nad verolomno ljubico se maščuje na svetu.

Satanas.

Negoden še otrok sem rad te zrl
na steni med svetniki rojstne koče,
ko z mrakom si priplul in svoje žgoče
oči z vabečim smehom v me uprl.

Od takrat, satanas, prijatelj vrl,
sva skupaj bojevala boje vroče
in skupaj sva sejala seme zloče,
dokler da nama Bog je krila strl.

Zdaj moja duša pusto je domovje
blodečih misli — brez moči bogastvo,
telo si išče varnega kotička.

Trpel si tudi ti. Polomljeno rogovje,
raztrgan plašč, osuto veličastvo
podoba je slovenskega hudička.

ANTON NOVAČAN.

Ljubezen in vino.

Milan Pugelj.

I.

e ko je stopil v krčmo sosed Jošt, se ni zdelo mlademu učitelju Alojziju Prevcu vse v redu. Jošt je namreč važno hodil po izbi, mel roke in vanje hukal, kakor je to delal vselej, kadar mu je prišla do ušes kaka novica, pa naj bo v deželi zima ali leto.

Prevec je sedel ob steni blizu zelene in stirioglate peči, ob peči sami je sedela domača hčerka Cilka, ob steni nasproti vhodu je slonel in kadil oštir Kajnar, Jošt pa je važno korakal po zamazanem podu in se pomenljivo oglasil: »Jurmanov je prišel!«

»Ha-ha!« se je zakrohotal krčmar, umaknil pipo iz ust in pljunil pod mizo. »Bo pa Jurman spet klel, ko bo treba prazniti mošnjico.«

»Ni nič!« — je zmajal Jošt nekam hudomušno svojo sivo in podolgovato glavo. »Kaplan je povedal, gospod Matija. Ni nič izštudiral!«

»Star jurist!« — je posegel v besede učitelj Prevec s takim naglasom, da se je videlo, kako pozna on take in enake razmere bolje od neukih vaščanov. »Star jurist! Takih

je po svetu kakor glist po dežju! Bajte jim pravijo ljudje, »stare bajte.«

Oštir se je zasmeljal in z ustmi pri tem nekako prsknil, kakor bi se mu ustnice šele tisti večer razparale in razdelile druga od druge. Tudi Jošt je bil z izrazom zadovoljen, samo Cilka se ni nasmehnila. Sedela je tik peči, tiščala zravnno hrbet ob toplo in zeleno lončevino, pa napravila tak obraz, kakor bi bila nejevoljna. »On ima vse srednje šole in tudi maturo!« — je rekla tako, kakor bi učitelja spričo jurista pomilovala. »Učitelj je pač »učitelj«, ono tam pa inteligenčen gospod.«

Ko je Jošt popil čašico žganja in odšel z očetom krčmarjem v vežo, sta mlada dva človeka molčala. Izpod stropa je enakomerno gorela priprosta petrolejka, ob vratih je tiktakala starinska ura in po tleh so ležale dolge, črne in oglate sence. Učitelj se je čutil nenadoma prizadetega in je rdel v lica kakor užaljena mladenka. Cilka je to videla od strani, najprej se je nasmehnila, takoj nato pa zazdehala tako dolgočasno in široko, da so ji stopile na mestu solze v oči.

»Ti si Lojzek!« — je rekla. »Resničen Lojzek. Ko sem te spoznala pri teti v mestu, si se mi zdel pametnejši, zdaj si se pa tako čudno pomladil!«

»Žalila si me!« je rekel on. »Vedno zbadaš!« In ta »zbadaš« je izgovoril prav umljivo nesrečno.

»Kje?« se je začudila. »Ko si še študiral in stanoval pri teti v mestu, nisi bil nikoli tak. Vsak dan si mlajši!«

»Ono!« jo je spomnil Prevec. »Ono, da je Jurman dovršil srednje šole, da ima maturo! Ali ne?«

»Saj je res!« — je pritrdila Cilka. »Napravil je gimnazijo, položil maturo in zdaj je jurist. No, Lojzek, to se pa vendar malo loči: preparandija in gimnazija, učiteljski suplent in jurist.«

Oštir in Jošt sta se vrnila in tudi novodošli mladi Jurman je kmalu pritisnil na kljuko. Oblečen je bil gosposko,

govoril je pa tako domače, kakor bi še ne bil nikoli zapustil rodne vasi.

»Bog daj, oče Kajnar, Bog daj Joštovi, dober večer, gospodična Cilka!« — je prijazno in spretno pozdravljal, pa hitel od enega do drugega. Tudi učitelju se je predstavil, sedel brez vprašanja k Cilki in se pričel z njo šaliti. »Vina dajte, oče Kajnar!« — je naročal. »Kakor bi prišel z vasi na Dunaj, pa ne narobe — tako se mi zdi. Saprament, saprament! Kakšna frizura, kakšni uhani, no, tebe se je pa prišlo mesto kakor ptič limanice!«

»No, no, take primere!« — je opozorila Cilka in jurist je pogumno zavračal. »Poglej jo, poglej! Že nedolžna primera ni več zanjo! Kdo jo je pa razvadil?« — Okoli sebe je pogledal, kakor bi koga iskal, in se takoj obrnil do Prevca: »Ali ste vi tisti nesrečni človek, ki je našo veselo Cilko razvadil?«

Učitelj je rekel, da ni, ali zgovornost, nenaden naval besedi, ga je vznemirjal. Ta človek, ta jurist govori naglo, kakor bi stresal orehe iz vreče, a on misli mirno in udobno. Kako bi ga dohajal?

»Ta gospod« — je dejala Cilka juristu — »je stanoval pri moji teti v mestu. Gospod je obiskaval preparandijo, jaz pa trgovski tečaj. Zdaj sva se našla tukaj, prijatelja sva!«

»Aa?« — se je začudil Jurman. »Prijatelja sta, pa tukajle sta se našla?! Prav lepo, tole mene veseli, tole! Samo nekaj bi vaju prosil. Dajta, bodita dobra, pa meni razjasnita svojo skrivnost. Jaz sem dosti sveta preromal, dosti ljudi spoznal, vedno sem videl, da sta si bila dva moška prijatelja, dve ženski prijateljici, ali mlad fant in mlado dekle, kadar sta taka dva hodila skupna pota, pa se po malem strinjala v mislih, takrat sta se imela vselej rada. Kakšna izjema je torej pri vama?«

Cilka se je smejala in pozvala učitelja, naj bi on odgovarjal. Ta je pričel z nekakšnim suhim smehljajem na mladem obrazu, v rokah je vrtel kozarec in si ga prevrnil

nazadnje v naročje. Spočetka se je zdelo, kakor bi hotel nekaj dokazovati, končal pa je s »posebnostmi posameznih ljudi.«

»Jaz« — je nagajal jurist — »svojega prijatelja lahko objamem. Ali ti tudi, Cilka?«

Dekle se je smejalo, uprlo komolce ob mizo in skrilo obraz v dlaneh.

»Navada je, da se prijatelji in prijateljice poljubujejo — se je zanimal Jurman dalje. »Ali se vidva tudi?«

»Oh« — se je odzval mladi učitelj z vedno enakim suhim smehom. »To so intimnosti!«

»Aa!« — je hudomušil jurist. »Takele stvari, Cilka, intimnosti javlja ta gospod, lepo se imaš, prav prijetno se ti godi.«

»Saj ni res!« — je oporekala. »Lojze govori in nič ne misli.« Jurman pa se ni dal utolažiti in takoj se je obrnil do očeta Kajnarja, ki se je razgovarjal pri drugi mizi s sosedom Joštom: »Oče Kajnarjev, vedno sem mislil, prepričan sem bil, prisegel bi bil, da mi jo boste prihranili!«

»I« — je jecnil oštir — »koga pa?«

»Cilko!« — je pojasnil jurist. »Katero pa, če ne Cilko.«

»Tisto bi vam pa takoj dal!« je zavil oštir dobrovoljno v svojem dialektu. »Saj tako ni več za naše delo! Kar dokažite mi, da se bosta lahko preživela, pa bo barantija v kraju!«

»Kaj pa še! Kako boste barantali, če pa je ona že zbarantala!«

»Ni hudir!« — se je za kratek čas začudil oštir, pa govoril z Joštom dalje.

Učitelj se je vedno enakomerno suho smehljajal, ušesa je imel rdeča kakor mak, vroče mu je postalo in čelo se mu je svetilo. Ni mogel še dobro razbrati v svojih mislih položaja, kjer se je nahajal, ali zavedal se je notranje neugodnosti in nezadovoljnosti, kakor nikoli prej. kar je bival v tisti vasi.

Odšel je v vežo, čakal je zunaj, da pride za njim Cilka, kakor se je to marsikdaj pripetilo. Ali samo njen smeh je zvenel do njega, samo objestni krohot vaškega v'sokošolca in ob koncu njegova mestna popevka.

Tisti večer ni odšel gostu primerno, ampak izgubil se je v temi zimskega večera proti svojemu stanovanju. V topli in nizki sobi postarne hiše, ki se je tiščala župnišča, je dolgo ležal oblečen na postelji, premišljal in premišljal, pa kakor je mislil, mu je bilo težje in neugodnejše.

Vstal je, odšel iz sobe in potrkal na vrata mladega organista Kovača. Tam je pripovedoval, kako je prišel Jurmanov jurist, kako besediči, kako se košati in da ga Cilka rada posluša.

»Ako ga posluša —?« — je vprašal Kovač, vstal izza mize, kjer je prepisaval prej note, in se čudil. »No, če ga posluša —?! Kaj si bo z voskom zalila ušesa?! Glej ga patriarha!«

»Vidiš« — je pridejal učitelj — »ali midva, jaz in Cilka, sva se sporazumela! To je nekaj drugega!«

»Sporazumita se — prava reč!« — pravi Kovač. »Zaradi tega ima človek še vse eno sluh in vid! Še vseeno sliši, če mu tudi pripoveduje kdo drugi, ki ni z njim sporazumljen!«

»Ali ona« — zavrača učitelj tuje misli — »ona ne dela prav. Spremenila se je!«

»Spremenila se je!« — pritrди Prevec. »Tako je!«

»Od kdaj?« — se zanima Kovač.

»Od danes!« — pojasnjuje učitelj. »Od tistega trenutka, ko je rekel Jošt: Mladi Jurman je prišel! Od teh besed naprej je drugačna!«

»Beži, beži!« — ne verjame organist in učitelj mu ne more dopovedati. Ali on čuti globoko v sebi, in ko pride dolga zimska noč, ne more zaspati. Počasi gredo po možganih misli, druga se vali za drugo kakor težki kameni. Spomin pride na letno gozdno samoto, na petje ptičev in

na Cilkin poljub. Lastni davni glas priplava v spominih, lastne besede: »Večno te bom ljubil —« In nenadome umrje stavek v sladkem in vročem Cilkinem poljubu. Njene roke se oklepajo vrata, njene male mehke dlani tišče zadaj glavo. Blaženo je vse, sveto, sveto! Ali to je bilo, to, kar se godi, ni veselje. Zavest sreče je kot ptica, ki je padla v deročo reko: kadar ji prepoji voda krila, takrat utone. Kdo jo bo rešil?

II.

Mladi učitelj Alojzij Prevec je peljal na Novega leta dan po maši organista Kovača v svojo sobo, ga posadil tam na star župnijski stol, pa mu izjavil to-le: »Maščeval se bom! Kakor mi Bog pomagaj!«

Organist, ki je videl svojega druga goreti v obraz, divje gledati, pridušeno govoriti in se zaklinjati, se je jako začudil. Nikoli še, kar sta se poznala, ni napadla učitelja prava jeza. On sploh ni poznal nikakšnih ekstremov, njegova čuvstva so bila vedno povprečna. Nikdar se ni čez mejo razveselil, nikdar čez mejo razburil. Ali zdaj, poglej človek, žari v lica, oči se mu svetijo kakor jastrebu, ustnice mu trepetajo, sploh Alojzij Prevec se svečano zaklinja.

»Glej ga hudimana!« — je vzkliknil Kovač. »Kakšna zverina pa se skriva pod tvojo deviško kožico? Kje si se pa napil korajže?«

Ali učitelj je hodil po sobi gor in dol, tiščal roke v hlačne žepe, sklanjal glavo globoko na prsi, pa govoril, kakor bi ne slišal organista.

»Ta človek, ta vražji jurist« — je povdarjal — »mi jo hoče speljati!« — In naslednjo besedo je zakričal: »Cilko! — Ali ne bo jedel kaše, ne bo, ne bo in rečem: če ima jezik kakor satan.«

»Kaj mu pa hočeš?« — je vprašal organist.

»Kaj mu hočem, kaj mu hočem?« — ponavlja učitelj. »Ali — ali! Pusti jo naj pri miru, sicer ga zdrobim, raztrgam!« —

»He-he!« — se je zasmejal Kovač. »Kaj misliš, da je iz papirja!?«

Alojzij Prevec se je menda vsled same jeze utrudil in zato nenadoma sedel za mizo, podprl glavo in se težko zamislil. Dolgo je slonel, pa se nazadnje z globokim vzdihom obrnil v Kovača. »Ti« — je pričel — »ti prijatelj, svetuj mi kako bi napravil?«

»Jaz mislim, da ni tu nič napraviti!« — je rekel organist. »Če te ima dekle rado, ostane tvoje, če te pa nima, je vse izgubljeno.«

»On je kriv, jurist je kriv, da je vse izgubljeno! Kdo to pravi, da ni on kriv!?« — se je razvnel učitelj. »Vražji jezik ima, pa jo z njim meša in mami, da ga satan vzemi!«

»Življenja ne poznaš, kakor vidim!« — se je oglasil Kovač in skomizgnil z ramami. »To te tlači.«

»Kako, da ga ne poznam?« — se je začudil Prevec. »Kot vsi ljudje, tako ga poznam. Saj živim kot ti in vsi drugi!« —

Organist je molčal s skoro posmehovalnim smehljajem krog ust, a učitelj je čutil v sebi odločno željo, da bi govoril z njim trdo in važno, pa naj bi bila vse slepa tolažba in laž, samo da bi se razgovarjal, razgovarjal. »Da!« — je dejal. »Govoril bom z njim! Odločno mu povem: Pusti jo! Če nočeš z lepo, boš moral z grdo. Povem ti . . . za vraga!«

Kovač se je naveličal in se iztihotapil iz sobe in Prevec je ostal sam. Koder je hodil tisti dan in kar je počenjal, povsod je prevladovala njegova slaba volja s popolno zmedenostjo misli. Po kosilu ga je vprašal župnik, kako je zadovoljen s svojimi učenci, on pa je odgovoril: »H Kajnarju več ne hodim. Sem tako sklenil. Kdo me more siliti?!« In kuharica mu je zaupala, da je bolna farovška kobila Liska, on pa je odgovoril: »Ta malopridni jurist! Njega je treba odpraviti, njega. Kaj nismo vsi takih misli!?« Popoldne je sklenil, da se zvečer sestane z mladim Jurmanom in če ga stane glavo. Najrajši ga počaka zvečer zunaj pred go-

stilno in se pogovori z njim tako brez prič. Pove mu, kar se spodobi in kar je treba povedati, natrobi mu ušesa in glavo, da bo zbežala iz nje norčavost kakor mačka pred psom.

Zima je bila, pa ni bilo treba dolgo čakati in že se je zvečerilo. Vse je tiho okrog, vaška okna mežikajo iz teme, tu ali tam zalaja pes, mlad vaščan zavrigne, dvoje mladih vasovalk se zasmije, pa vlada spet tišina kakor v grobu. Učitelj Prevec je že nastopil svojo pot, kakor se je bil namenil. Po nerodni vaški poti se sprehaja in kadar zasliši bližajoče se korake, takrat se vselej umakne. Enkrat za vaško lipo, drugič za Žabarjev plot, tretjič za ogel Kajnarjeve gostilne. Če ni slišati nikogar, gleda od lipe v gostilniška okna in nervozno opazuje vsako senco, ki se prikaže na rdečih zavesah. Ta črna, prijetna in okrogla silhueta ženske glave, to je Cilka. Kakor jabolko je ona, kakor rdeče jabolko! Zdrava, mlada. In ta trda dolgonosa silhueta — to je Jurmanov študent. Obraz kmetiški, trd, sličen grči. Od nosa do ust je kakor od Novega mesta do Ljubljane. Če človek potuje z očmi, bi skoro pozabil, kaj je stalo spredaj. Usta široka na vsako stran do ušes, zob pa v njih toliko in tako ploščatih in dolgih, da jih je prava težava prikrihati in hraniti. Bog jo razumi — to Cilko! Rekla je včasih, da mora biti njen fant lep, bel in gosposki, zdaj je pa takole. Vrag jo razumi!

Zdaj je videti dvoje siluet druga tik druge ali motni sta in nerazločni. Osebi menda stojita daleč od okna, nemara tik vrat. Morda sta on in ona, Cilka in jurist. Zdaj se je strnilo dvoje nerazločnih obrazov in sicer nos proti nosu, ustne proti ustnam. Ako sta on in ona, ako sta, no potem naj vrag vzame vse skupaj!

»Kaj pa gospod učitelj, kako pa?«

Prevec se preplaši, ozre se in vidi tik sebe berača Veselička. Jezen je v tistem hipu, ali mali čokati beraček se ne zmeni za osorno besedo, meri ga in mu našteva ve-

sele pesmi. »Kaj pa tisto poznate, kaj tisto poznate?« —
In takoj zapoje:

»Sem tist'ga župana,
ki je rib'ce lovil« —

Učitelj podi beračka od sebe, beraček pa prestopa na mestu in gostobesedno pripoveduje: »Oh, oh, saj jaz sam vem, da ni tale za nič, čisto za nič, seveda ni, seveda ni! Ampak tale je pa že boljša, tale pa tale. Le poslušajte:

O hlače, hlače, hlače,
to je častiljiv gvant —«

»Zgubi se!« — renči učitelj in stopi naglo proti beračku, ki odteče na pot in odpoje po vasi v zimsko noč:

»Včeraj, včeraj pri Neži,
Danes, danes pri Jeri,
jutri — pri moji veri! —
tudi sam ne bom spal!«

Polagoma se preobrača vreme in postaja južno. Od nekaterih streh že kaplje in to kapanje se čuje ponekod kakor oglašanje nekakšnih nevidnih nočnih živalij. Gospod učitelj vse sliši, ali nehote in nevede. Njegove oči se pasejo po rdeče razsvitljenih Kajnarjevih oknih, njegove misli letajo od Cilke do jurista in od jurista do Cilke kakor v najvihrevejšem prometu. Še nikoli ni toliko in tako naglo mislil.

Ta hip se je pojavilo dvoje glasov. Najprej so loputnile vrata, takoj nato so se približali glasovi: »Hi-hi, ha-ha!« Kdo je to drugi kakor Cilka in jurist! Stopila sta na prag in menita se.

On: »Torej! Kakor stoji v pogodbi!«

Ona: »Saj ni nikjer zapisano!«

On: »Prosim! V srcu z zlatimi črkami!«

Ona: »Ja-a-«

Učitelj je videl, kako jo je jurist objel. Nobena kretnja ni ušla njegovim očem. Zdelo se mu je, kakor bi imel dijak nečloveško dolge roke in te roke bi se ovile dvakrat okoli bujnega Cilkinega telesa. Glava je tiščala v glavo, ustne v ustne. Poljubovala sta se in poljubi so bili dolgi, kakor bi pila drug drugemu kri.

Učitelj, ki je prizor opazoval, se je spotil. Drobne kaplje je začutil na sencih, po čelu in zadaj po dolgem po hrbtenici. Te kaplje so bile spočetka vroče, a hladile so se tako naglo, da ga je nenadoma pričelo mraziti in ga je obdajal zadaj po hrbtenici občutek, kakor bi mu kapala izpod neba za vrat studena voda, pa se spuščala ledeno gomažeča za srajco po koži.

Zopet so zaluputnile v nasprotni veži duri in parček se je ločil. Jurist je stopil po treh kamenitih stopnicah na cesto in tam je zapenjal neznanega kroja sukno, se ogledaval navzgor in navzdol, nazadnje prižgal cigareto in pričel počasi prestopati dol po vasi.

Učitelj je čutil svoj čas, ali neumljivo in nejasno kakor v megli. Preskočil je jarek, stopil pred vasovalca, a mesto da bi govoril, je molčal. Ne samo, da bi ne našel potrebnih besed, ampak sploh nobena beseda mu ni prišla na jezik.

»O!« — se mu je začudil jurist. »Ali se hladite?«

Učitelj ni nič odgovoril in vasovalec je nadaljeval:
»Lepo noč imamo, južno noč. Ta šum — ali ga čujete?
To je veter, ki se zaganja v borovje! Lahko noč!«
Odšel je in tri korake od njega je pričel peti.

»Kaj maram, ko sem sam,
tri ljubice imam — —«

Njegov krepki in zanosni glas se je razlegal po vasi in se prijetno ločil od lajanja nočnih čuvajev in kapanja in curljanja slamnatih in sneženih vaških streh.

Zgoraj v borovju in smrečju nad vasjo je šumel veter.

III.

Svetnik Valentin je padel tisto leto, ko se je godila ta zgodba, ravno na soboto prvega tedna v Novem letu. Bil je patron takrat še mladega župnika, gospoda Valentina, ki je imel tako navado, da je izbral na svojega godu dan okoli sebe vse bližnje znance, pa privoščil njim in sebi tečno kosilo, dobro mero iskrečega vina in dobrih smodk in cigaret na voljo. Vsak se je razveselil njegovega vabila. Cerkovnik je pel v zakristiji o zvezdi-danici, ki v jasnem pasu primiglja, mlada kaplana sta se smejala in šalila, gospod organist Kovač je igral na svoj stari klavir tako hitre polke in marše, da jih je komaj z lastnimi prsti dohajal. Edina izjema je bil učitelj Alojzij, ki je tičal v svoji nizkostropi sobi, podpiral glavo, pa bulil v mizo, kakor bi hotel izvrtati s pogledi dvoje lukenj skozi trdo hrastovo ploščo.

»Ne grem«, je rekel. Kako bom pa vesel? Vidiš, to je! Da bi se pa čmeril, ni nič!«

Kovač pa je bil drugega mnenja in je dostavil: »Družba, družba, ta te ozdravi. Nakrohočeš se, naješ in napiješ — kaj te potem vse drugo briga! Zvečer ležeš in pokažeš vsem svetu fige. Vse skupaj po.abiš!«

»Kako moreš govoriti kaj takega?« je užaljeno potožil učitelj. »Naješ se, napiješ — praviš! Kaj se to pravi? Ali sem konj, ali sem vol?«

»Daj, strela božja ti zažgi leščerbo pameti v tvoji ozki lobanji!« se je jezil gospod Kovač. »Kaj se boš zaradi punčare obesil?! Božje šibe naj bi te preteple!«

Učitelj je poslušal, organist pregovarjal, zadnji čas je bil, da bi stopila v župnjišče. Prevec se je še obotavljal, ali nazadnje odšel za prijateljem ka! or mučenik v mučilnico.

V tistih časih ni bilo župnjišča, da bi ne stala v eni največjih sob dolga miza, ki je segala od stene do vrat. Prepeta je bila s črnim svetlim platnom, po robu obita na stransko stran z beloglavimi gumbi in gostu, ki je sedel

pri vratih, pa gledal na drugi konec, se je zdela dolga kakor večna pot. Ob njej so stali na desno in levo mehki usnjati stoli z enako mehкими in na široko zaokroženimi naslonjali. Tudi ti so bili okrašeni z belimi gumbi, vsi so si bili podobni kakor bratje, samo tisti, ki je stal na koncu mize ob steni, je bil prostran, visok in veličasten kakor patriarh.

Ko sta vstopila v obednico Kovač in Prevec, je že sedel gospod Valentin v velikem naslonjaču na koncu mize in vspodbujal oba kaplana in gospoda župnika Martina, ki se je pripeljal iz sosednje fare na gostovanje, naj se poslužijo vina, naj prigriznejo, naj omočijo in izplaknejo.

Cerkovnik Miklavž je sedel ponižno tik vrat, spodobno jedel in pohitel samo ob takih prilikah, kadar je točno videl, da se nobeno oko navzoče gospode ne bavi ž njim. Kadar je gospod Valentin izrekel stavek in sta se gospoda kaplana in gospod gost iz sosednje fare nasmejala, takrat je pričel vedno naglo kimati z glavo, obrnil se po strani, pa kimal še tam z glavo ob mizi, se potolkel z dlanmi po suhih in koščenih kolenih in se smejal z visokim, ženskim in nepreglasnim smehom. Videlo se je na prvi pogled, da ne ve, zakaj se smeje.

Organist je sedel h cerkovniku in učitelj h organistu.

»Dajta, dajta!« je silil rdečelični gospod Valentin.

»Tega-le požri, celo kupico izprazni!« je natakal in priganjal Kovač. »Za take nadloge, kakor je tvoja, ni boljšega, kakor taka kaplja!«

Učitelj je pil, drugi tudi, gospod Valentin pa je pravil s svojim žarečim obrazom zgodbo, ki se je tikala njegovega prijatelja gospoda Štefana. Ta gospod Štefan biva zdaj na daljni gorenjski fari, gotovo trideset ur hoda iz tega kraja. Nekoč pa sta bila soseda in sta se odpravila v Ljubljano, deloma po opravkih, deloma pa zato, da kaj novega vidita in slišita. On, gospod Valentin, ki ljubi godbo in petje, je vspodbujal prijatelja gospoda Štefana, da bi šla na glas-

ben koncert. Gresta tja, poslušata, zopet odideta in na odhodu se razvije med njima tale pomenek:

Gospod Valentin: No, kako ti je bilo za voljo?

Gospod Štefan: Kakor vsaka muzika!

Gospod Valentin: Zakaj?

Gospod Štefan: No, vidiš ga! Meni se zdi vse kakor Radeckimarš!

Vsi so se smejali in med splošnim krohotom in kimanjem cerkovnika Miklavža je vzpodbudil Kovač svojega tovariša:

»Ne bodi šalobarda! Požri — kaj te kaj stane?«

Učitelj je izpraznil znova do dna in kmalu se je počutil toliko olajšanega, da je lahko poslušal s pridom in umevanjem govorico drugih.

Mladi kaplan, ki je sedel na levi strani gospoda Valentina je povzdignil kupo, pričel nazdravljati in predlagati, da se izprazni »ta čaša rujnega vinca na zdravje in mnoga leta gospoda Valentina«.

Vsi so tako storili, tudi učitelj, ki se je par hipov po tem dejanju že prav prijetno iznebil vsega kljuvanja razboljene zavesti, raznih skrbij in norij tedanje njegove dobe in tudi misli na nesrečno in nezvesto ljubezen. Ko so zapeli navzoči »Živijo, oj živijo«, je tudi on vstal, zasukal kupico po zraku, nekako izpodkročil glavo in junaško pomagal. In tako daleč se je izpozabil, da je pričel peti drugo kitico zdravice, ki pravi:

»Naj bo stara ali mlada,
vsaka ima fanta rada . . .«

In gotovo bi bil svojo namero tudi izpeljal, da ga ni potegnil zadaj organist za suknjo in to s tako silo, da je sedel na stol, kakor bi priletel iz neba in takoj jecnil z glasom, kakor bi mu kdo zavel vrat.

»Ne izpozabi se!« je šepetnil Kovač. »Ne vidiš v kakšni družbi sediš!?«

Učitelj je utihnil in tipal z desnim kazalcem in palcem za malimi brčicami, ki so se pričele v zadnjem letu prikazovati na zgornji ustnici. Sam je molčal, ali ostale družbe se je polotilo veselje do petja in celo sam gospod Valentin je povzel eno, ki tako-le pričinja:

»Škrjanček poje, žvrgoli,
se bel'ga dneva veseli«.

Vsa družba je pomagala, samo učitelj je pod utisom Kovačevih besed molčal. Ali ko so zazveneli kozarci, se je nenadoma razživil, prijel je kupo, krepko pil in zapel brez vzpodbude na svojo roko:

»Regiment po cesti gre, tram-taram,
pa moj fant med njimi je, tram-taram«.

Tudi zdaj ga je vlekel Kovač za suknjo, ali učitelj je stal, kakor bi bil iz jekla in bi se ne dal upogniti, ne pregovoriti. Pel je dalje na vse grlo in zibal po zraku prostrano čašo:

Pa moj fantič se izmed vseh spozna,
ker zelen, zelen pušlec ima, tram-taram«

Ko je bila ta pesem pri kraju, je popil iz kozarca tisto vino, ki je bilo od prej v njem ostalo, potegnil z levo dlanjo preko ust, pa takoj pričel z novo pesmijo:

»Oj ta soldaški boben,
ta bo še moja smrt — uj-juh!«

Zavriskal je in udaril s peto ob tla, da se je navzočim duhovnim gospodom kar mahoma zresnil obraz. Tisti kaplan, ki je sedel najbližje od njega, mu je rekel, da je za enkrat že dosti njegovega petja, Kovač je vlekel za suknjo, da so šivi na glas pokali in učitelj je nazadnje resnično sedel. Gledal je okoli sebe, ali zdelo se mu je, da beži sleherni predmet pred njegovim pogledom. Če je pogledal prijatelja

Kovača, je ta na videz odskočil, kakor bi ga kača pičila, če se je ozrl do gospoda Valentina, je sam gospod Valentin planil s stolom vred kar nekam naprej notri v steno. Svetilka, ki je visela pod stropom, se je pričela zibati. Najprej po malem, da se je komaj poznalo, pozneje čimdalje bolj. Nazadnje sploh ni več visela, ampak pod stropom okoli je plavala kakor vešča.

Ko je prinesla mlada župnijska pomagalka Marička novega vina na mizo, jo je hotel objeti gospod učitelj okoli pasa, ali videl je mesto ene deset Maričk, drugo tik druge in izkazalo se je, da ni izbral prave. Tista, ki se je je oklenil, je bila samo dozdevna in enaka strahu: v sredi je bila prazna, okoli je ni nič bilo.

Nekdo je zapel in učitelju se je takoj zdelo primerno, da bi tudi on zakrožil. Najprej je zmočil usta, takoj nato vstal, pa zapel o dekletu na sredi morja, ki bi rada njegova bila,

pa je preveč vode
da ne morem do nje.

In sicer je ta konec tako-le izgovarjal:

... pa je prieveč vuodie
na murem do nie,

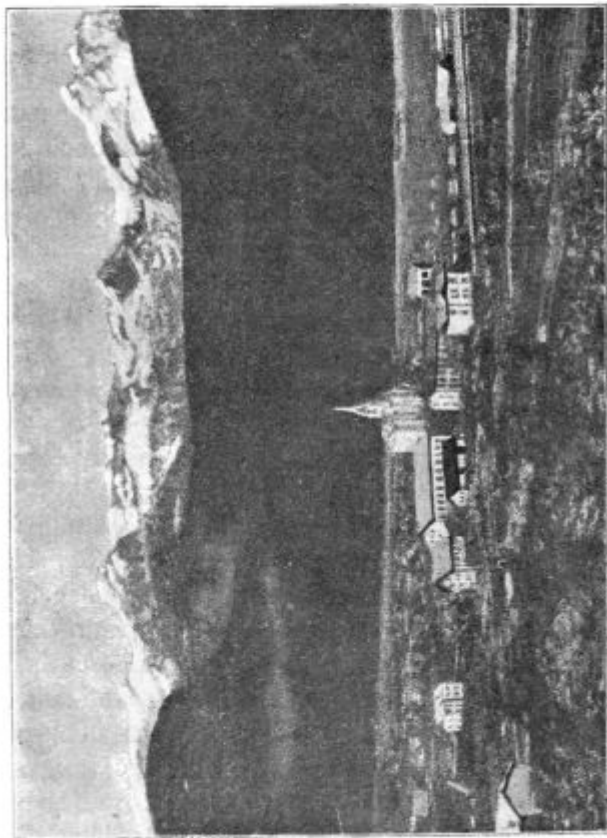
a pel je poleg tega s takim glasom, da se je kaplan previdno odmaknil in je tiščal gospod Valentin obe dlani na ušesa.

»Sedi, prijatelj, sedi!« ga je vlekel Kovač zadaj za suknjo, ali učitelj je stal kakor bronast in še razjezil se je nad njim. »Godujemo, godujemo! Kdo se bo kisló držal, hej!? Zapojmo, zaplešimo!«

Ozrl se je okoli, kakor bi iskal plesalko, pa nenadoma oprijel usnjati stol, ga dvignil od tal, ga objemal in stiskal k sebi, pel naglo in na vso moč, pa poskakoval in plesal po taktu:

»Prešmentane citre, kak milo pojo,
so mene zmotile in ljubco mojo...«

Nekako štirinajst dni po tem dogodku so ga prestavili v zelo oddaljen in hribovit kraj. S tem slučajem je bila udarjena njegova ljubezen na glavo. Umrla je iste dni.

Bohinjska Bistrica

Politični pregled za l. 1910.

Uvod.

Politični novičar »Ilustrovanega narodnega koledarja« je obljubil lani, da bode k letu povedal, kako se izteče velikanski boj avstrijskega Slovanstva, osobito pa nas Jugoslovanov proti Bienerthovi vladi in ponemčujočemu sistemu v državi, kateri se je osobito okrepil od časov aneksije sem, ko je stala po besedah ministra za zunanje zadeve grofa Aehrenthala Nemčija v »bleščeči oborožbi« ob strani Avstrije. No — zadnja velika politična novica, ki jo ima zaznamovati politični novičar, je odstop celega Bienerthovega kabineta. Dne 12. dec. ob 1. uri pop. je podal Bienerth cesarju ostavko, katero je ta tudi sprejel in mu ob enem poveril običajno vodstvo tekočih poslov do sestave nove vlade. Ni še jasno, ali je ta padec le nova taktična poteza Bienerthova, da se še dalje vzdrži na vladi in da zbornica pod utisom, da pridejo boljši časi, dovoli takozvane državne neobhodnosti. Ali zaznamovati je posebej, da je došlo do odstopa ne zaradi pritiska ali taktičnega uspeha Slovanske jednote kot take, temveč zaradi spora Bienerthove vlade s Poljaki, kateri bi imeli radi svoje, že v Koerberjevih časih dovoljene kanale, a katerih jim sedanjša vlada nikakor noče dati z ozirom na to, da država seda

in v bodoče ne bode imela potrebne milijarde za to gradnjo na razpolaganje! Nočemo tajiti, da so pripomogli k padcu Bienerthovemu tudi Čehi s svojim vedenjem napram češko-nemškimi spravnimi pogajanjem, katera so se brez uspeha pričela v Pragi in se kanijo sedaj nadaljevati na Dunaju. Po pregledu dogodkov celega minulega leta moramo reči, da imamo avstr. Slovani v splošnem zaznamovati malo uspehov; edino Jugoslovani smemo biti v tem oziru nekoliko zadovoljnejši. Veseli upi, da se morda vendarle posreči pridobiti Poljake za enotno slovansko politiko, so se razpršili. Poljaki so sicer igrali lansko jesen, ko je prišla vlada v jako kritičen položaj vsled obstrukcije čeških agrarcev, katero so navidezno podpirali tudi poslanci iz Slov. kluba, posredovalce med Slovansko jednoto in vlado in slišalo se je celo, da so v interesu parlamentarizma odločno za padeč ponemčujočega sistema v državi. Ali iz tega posredovanja se ni rodil noben sad. Moramo reči, da mnogo vsled ponesrečene taktike vodjev Slov. kluba in nekaterih Čehov, kateri so decembra 1909, ko se je vršila znamenita 86 urna obstrukcijska seja od 16. do 18. decembra, naenkrat ustavili boj in presenetili celi svet s provizoričnim poslovníkom, s katerim so ubili obstrukcijo v zbornici — a utrdili Bienerthovo stališče. Sporazum bi bil lani decembra meseca mogoč, ko bi bilo v Slovanski jednoti več edinosti in več nesebičnosti; zlasti v jugoslovanskem taboru so igrale osebnosti veliko ulogo in razvil se je celo prepír, ali naj zahtevamo ministra rojaka ali znabiti rezornega ministra — dasi nismo imeli sploh nobenega družega zagotovila, da pridemo v kronski svet ko nekaj nesigurnih obljub.

Po že omenjeni ponesrečeni posredovalni akciji Poljakov pa so začeli isti zopet hoditi svoja pota in poleti jih vidimo, da zavzamejo ostro nasprotno stališče napram vseslovanskemu shodu v Sofiji. Rusko-poljski sporazumni odbor, čijega ustanovitev smo omenili lani, se je med tem že razbil; pristaši novoslavizma so zgubili na Poljskem skoraj ves

upliv in vsled različnih krivičnih činov ruske vlade na Poljskem se je razvil tam skrajni šovinizem ter se ni hotelo videti prijateljev niti tam, kjer bi jih Poljaki lahko našli in dobili. Shod v Sofiji se je na to sicer vršil, a njegov pomen je postal dokaj manjši. Na shodu je manjkal največji slovenski propagator te ideje Ivan Hribar; možu se je že utegnilo zdeti, da bode baš delovanje v neoslavistični smeri vzrok njegovega padca kot ljubljanskega župana. To gibanje naravno pri sedanji smeri naše zunanje politike ne more biti na Dunaju dobro napisano. Zato smo doživeli v avstrijskih delegacijah presenetljiv a s praktičnega političnega stališča umeven prizor, da je ostal dr. Kramář z zagovorom slovansko-filske zunanje politike in bojem proti sedanji zunanji državni politiki takorekoč sam. In to je bil drugi udarec za novoslovansko gibanje, kateremu v sedanji obliki ne moremo več prerokovati dolgega življenja.

Ako bi segali v podrobnosti, bi morali žalibože zaznamovati še več neuspehov Slovanske jednote v parlamentu. Trdi se, da je bil vzrok za to ta, da je bilo v tej parlamentarni formaciji premalo discipline in enotnosti. Jedni so bili — včasih z zelo grdimi postranskimi nameni — za radikalizem, notabene tak, ki je zmožen se preleviti takoj v skrajni oportunističen. Drugi so bili zopet za previdnejšo oporbno taktiko — ki računa z razmerami. To je bil osobito dr. Ploj z Zvezo južnih Slovanov in pa češki katoliški klub. Poleti se je vnel v proračunu boj za italj. pravno fakulteto, kateri še sedaj ni končan. Gre tu ob enem za izpolnitev nekaterih slovenskih vseučiliških teženj, kakor izobrazba docentov za bodoče vseučilišče, habilitiranje istih v Pragi ali Krakovem, nadalje za reciprociteto izpitov na zagrebškem vseučilišču itd. Oglašajo se mnogokje sodbe, da ni bila za dosego tega cilja prava obstrukcijska taktika, ker se stalno italj. željam ne bomo mogli upirati. Mnogi mislijo celo, da bi kazalo Italjanom pustiti vseučilišče v Trstu, a naše naj bi prišlo, kakor je sklenil goriški deželni

zbor resolucijo, v Ljubljano — ali kakor si mnogi žele tudi v Trst.

Novičar je že zgoraj zapisal trditev, da moremo biti Jugoslovani navzlic mnogim parlamentarnim neuspehom z minulim letom zadovoljni. Ustanovil se je sicer v avstrijskem parlamentu po Stözlzlovem predlogu narodnostni odsek, ki »študira« narodnostno premirje v Avstriji istotako verno ko draginjski odsek draginjo in nimamo od njega ničesar pričakovati. Ustanovila se je v parlamentu velika in močna zveza nemško nacionalnih poslancev, čije ost je po prizadevanju nekaterih nemških hujskačev naperjena proti Jugoslovanom. Ali vkljub temu postajamo Jugoslovani močni in pomembni. Dve leti smo trpeli na preganjanju, ki je imelo svoj izvir v visokih in najvišjih dunajskih krogih in ki je iskalo med vsemi Jugoslovani neko irredento, katera ni nikoli obstajala. Pravica je morala na dan; kolikor ni prodrla v zagrebškem, pa je prodrla v Friedjungovem procesu, v katerem je dobila naša diplomacija nesmrtno blamažo. Zagrebške žrtve so že zdavnaj na svobodi. Slovenci smo vsled tega vohanja za veleizdajniki na slovanskem jugu izgubili enega najodličnejših slovenskih županov: Ivana Hribarja, župana ljubljanskega. Ali dosegli smo vseeno svoj cilj: tudi na Dunaju so začeli uvidevati, da ne zasledujemo Slovani nikakih sredobežnih političnih teženj temveč smo celo v največji meri interesirani na obstoju in dobri ureditvi svoje sedanje domovine. Večni nemiri in trzavice na slovanskem jugu bodo morali enkrat prepričati tudi najbolj trdoglave avstrijske vlade, da bo treba začeti na jugu z drugačno vlado. Bosna in Hercegovina ste dobili dne 20. febr. 1910 svoj ustavni patent in bosanski deželni zbor že uprav razveseljivo posluje. Tam se bodo učile avstrijske vlade postopanja z Jugoslovani!

Pri imenovanju novih članov gosposke zbornice koncem lanskega leta se je sicer nas Jugoslovane popolnoma prezrlo, istotako se ni uvaževalo naših želj glede ljudskega štetja

ki se vrši koncem leta po celi državi. Ali ravno vsled raznih procesov, nadalje vsled raznih prireditev v Sofiji — vršile so se tam poleg novoslovanskega še shodi slovanskih zdravnikov, časnikarjev in sokolov — se je obrnila na nas prej neznanе in pozabljene pozornost cele Evrope. V Ljubljani je bilo tudi dvoje pomembnih slovanskih prireditev: shod slovanskega požarništva in pa slovanski narodno-gospodarski shod. Naša stvar gre torej naprej! Zavest, da ne stojimo Slovenci v boju za svoj obstanek sami, temveč, da stoji za nami Jugoslovanstvo vsaj politično in kulturno, nas živi in krepi! Spominjati se moramo tudi vselej in povsod, da leži na naših tleh Trst, bodoče gospodarsko središče Jugoslovanstva!

Štajersko.

Malokaj veselega imamo poročati letos iz naše ožje štajerske domovine. V boju smo — in kdo bi se čudil, da plačujemo za to baš mi, ki smo še le v razvoju in smo narodno in gospodarsko slabi, težke obresti! Naši poslanci niso le na Dunaju v boju, pričeli so ga tudi v Gradcu. Najsi se ga je tudi vodilo tako nerodno in najsi se ga tudi skuša izrabiti za postranske namene jedne stranke in jednega stanu, neka narodna probuja in prvi korak do osamosvoje je vendarle. In zategadelj je ta obstrukcija zgodovinskega pomena. Kako je došlo do nje? Koncem decembra leta 1909 je bil sklican štaj. deželni zbor, da opravi neveselo in volilstvo prav malo vspodbujajoče delo — namreč da reši vprašanje, kako se naj pokrije deželni primankljaj? Najprej so bile na vrsti manjše predloge; pri obravnavi je došlo nele do hudih sporov z večino, temveč tudi do opozicije naprednega poslanca dr. Kukovca proti posl. kmečke zveze — ali sedaj Vseslov. ljudske stranke. Trhla nemškonacionalna večina se ni brigala toliko za blagor dežele in popravo lastnih gospodarskih grehov kolikor za nove napade in krivice napram Slovencem. Ni hotela ničesar slišati o usta-

novitvi meščanskih šol na slov. Štajerju, ničesar o drugih naših šolskih in gospodarskih željah pač pa je vložila po poslancu Wastianu predlog za popolno podjarmljenje dež. šol. sveta pod nemškonacionalni komando in pa predlog za delitev celjske okoliške občine. Izvrš. odbor narodne stranke je imel dne 30. januarja sejo, v kateri se je izrekel z ozirom na imenovane nove krivice in pa z ozirom na ravnokar predloženi, skrajno pristranski sestavljeni deželni proračun za najostrejši odpor v Gradcu. Takoj nato je pričel dr. Benkovič v štaj. dež. zboru z obstrukcijo; pridružili so se mu pozneje drugi poslanci deželnozborskega Slovenskega kluba in 3. februarja se je proglašil z njimi solidarnega v odporu proti nemškim nasilnostim tudi dež. poslanec dr. Kukovec. Dne 8. februarja je bil deželni zbor že zaključen in začela se je po shodih in časopisju ljuta gonja proti Slovencem. Vlada je ostala večjidel pasivna ali pa je stavila nesprejemljive pogoje. Obžalovati je, da ni ostalo v slovenskem taboru pri složnosti; ker je Slovenski klub brez sporazuma in celo na osebno odgovornost nekaternikov pričel s pogajanjem maja meseca in iste nadaljeval tudi meseca septembra, je došlo do velike nevolje v naprednem taboru, ki se je še povečala koncem septembra meseca, ko je bilo sklicano brezplodno zasedanje deželnega zbora, ker je zahteval Slovenski klub v glavnem le koncesije za svojo stranko v deželnem šolskem svetu, vse druge veliko nujnejše in za široke vrste prebivalstva važnejše narodne in gospodarske zahteve pa je bil pripravljen opustiti. Vendar pa je bil odpor iz domovine prevelik in pogajanja so se razbila. Konec našega boja v Gradcu je sedaj še nedogleden. Zahteva ta boj od nas velikih narodnih in gospodarskih žrtev, zato je želeti glede njega slogo in enotnega, sporazumnega postopanja vseh spodnještajerskih Slovencev.

V ozkem, minijaturnem našem življenju igra nedvomno uradniško vprašanje veliko in važno ulogo. Zato se bije leto za letom več ali manj hud boj za uradniška imenovanja.

In v tem oziru je vsako leto slabše. Glede dežele in države. Dežela nam je letos nastavila nemškega kmet. potovalnega učitelja Pirstingerja, dasi so se imenovanju upirali vsi kompetentni činitelji; pohodilo se je brezobzirno naše zahteve in ni se oziralo niti na stvarne pomisleke. Država nam je nastavila za mariborski okraj nemškega šolskega nadzornika. Glede tega moramo reči, da vodje sloveuskega življa v tem okraju niso storili ničesar resnega proti temu imenovanju. Naša kulanca, mehkužnost in malomarnost je v tem oziru dosegla neverjetno mero; postojanko za postojanko puščamo pasti v nemške roke in oškodujemo s tem svoje materialne in politične interese. Sem spada tudi imenovanje nemškega ozir. nemškutarskega sodnika v Ptuj in Ljutomer. Sodne razmere so se v minulem letu za Hochenburgerjevega režima splošno znato poslabšale. Mnogo zaradi malomarnosti in neuvaževanja večine naših zastopnikov v parlamentu. Od politike, da se mora edinole zastopati interese enega stanu — in še te slabo — se bomo morali v interesu narodove celokupnosti in zdravega napredovanja vseh ljudskih slojev odvrniti. Kajti kaj je naravnejše, da si prezirani in zatirani narodni sloji iščejo pri somišljenikih drugih narodov zaslombe.

Poleg večjih bojev v deželnem zboru in parlamentu smo bili to leto tudi mnogo manjših. Šlo se je za volitve v občine, okrajne zastope in druge korporacije. Začnimo z mesti. V Slov. Bistrici so Slovenci naskočili 3. razred in z 1 ozir. 2 glasoma propadli. Volitve so se morale vsled priziva ponoviti in pred dobrim mesecem so zopet zmagali Nemci — a zaradi tega, ker ni šlo do 20 slov. volilcev volit, med njimi 3 domači duhovniki. Potek teh volitev nam daje nado, da si v Slov. Bistrici prihodnjič osvojimo vsaj en razred. V Brežicah se Slovenci niso udeležili volitev ker so bili volilni imeniki krivično sestavljeni. Imeli bi pa lepo manjšino. V Ormožu so zmagali Nemci v vseh treh razredih; v prvem razredu so slovenski glasi nazadovali. A tudi v trgih je došlo do hudih bojev; v Ljutomeru so

obdržali Slovenci svojo posestno stanje, to je 3. razred, v Šoštanju pa smo sedaj popolnoma propadli. Izmed volitev v kmečkih občinah omenjamo posebej Št. Ilj. Tam je bilo izvoljenih 27. januarja 6 Slovencev in 6 nemškutarjev; župan je Slovenec. Isto se je zgodilo v Hočah pod Mariborom. V Slivnici in Pesnici pa smo zmagali in to je razveseljivo znamenje, da se krepí slovenska okolica okrog Maribora. Pri volitvah v okrajne zastope rogaškega, ljutomerskega, lenarčkega, ormoškega smo ohranili svoje dosedanje posestno stanje. Volitve v laški okrajni zastop se morajo ponoviti; tako je odločilo najvišje sodišče. Pri drugih okrajnih zastopih je došlo pri volitvah le do notranjih bojov; zmagovita je bila v večini slučajev narodna stranka ali pa zvezani narodnjaki in konservativci napram Koroščevi struji. V Celjski okoliški občini so po brezprimernem ostrem volilnem boju zmagali združeni Slovenci, v Teharju pa so zmagali nemškutarji na celi črti in vzeli Slovencem tudi drugi razred. Prve volitve so se vršile 22. in 23. avgusta, druge pa 14. in 15. sept. Celjskega okraja torej za sedaj še ni bilo mogoče očistiti!

Kulturno življenje spodnještajerskih Slovencev se je tudi letošnje leto v marsikaterem oziru živahno gibalo. Po mestih in trgih se je gojila dramatika in godba; v Mariboru na pr. doseza slovensko gledališče, katero se vzdržuje z velikim duševnim in gmočnim naporom diletantov, velikanske uspehe; predstave so tam redno po dvakrat na mesec. Tudi celjski diletantje so marljivi in uživajo celjske gledališke predstave zaradi izbornih uprizoritev daleč na okrog dober glas. Pa tudi manjša mesta in trgi žive v tem oziru živahno življenje. Gojenje glasbe se je z ustanovitvijo glasbenih šol sila povzdignilo v Mariboru in Celju. Društveno življenje po deželi procvita in je napredovalo tudi letos; enako ljudsko knjižništvo. Med društvenimi prireditvami to leto je bil gotovo najsijajnejši sokolski izlet v Gaberje pri Celju, kjer se je slovesno otvoril novi Sokolski dom. Ves Štajer,

da, cela Slovenija je poslala ta dan do poldrug tisoč najboljših svojih sinov v rdečih srajcah v Celje, da manifestirajo ne le za moč in ogromno silo slovenskega kakor slovanskega sokolstva temveč tudi za slovenski značaj Gaberja in mesta Celja! Obiskali so nas takrat zastopniki vseh slovanskih narodov in o naši prireditvi so pisali z respektom celo veliki dunajski listi kakor N. F. Presse. Bil je to sijajen in slovesen dan štajerskega Slovenstva, kakoršen se doživi komaj vsako desetletje! Vse nemške intrige so pred sijajem in uspehom sokolskega zleta v Celju zatemnele!

Istotako velikega idejnega pomena je bila St. Vrazova slavnost dne 22. avgusta v Cerovcu na njegovem domu, kjer je bil dne 30. junija 1810 porojen ta prvi veliki glasnik jugoslovanske skupnosti. Zaradi nezdravih naših domačih političnih razmer ni imela slavnost onega sijaja kakor bi ga lahko imela. Ali njen utis ostane neizbrisen. Za jugoslovansko skupnost deluje dandanes vsa politična konstelacija na Dunaju, naše kulturne zahteve, stremljenja posameznih strank. Najidealnejši in najbolj požrtvovalen delavec na tem polju je gotovo sin naših goric, človek iz one krajine, ki je uprta proti slovanskemu jugu in mu proži svoje roke in srce, g. dr. Fr. Ilešič. Imel je letos tudi na Štajerskem predavanja o velikih Ilircih in zasejal v eno in drugo dovzetno srce koristnega semena. Ne smejo pa ostati neomenjene tudi šolske Vrazove slavnosti po ormoškem okraju, kjer se je skušalo že šolski mladini predočiti pomen velike jugoslovanske ideje, spočete v stoletni preteklosti in zmagovite v bližnji bodočnosti.

Posebno pozornost posveča Ilustrov. narodni koledar v svojem vsakoletnem političnem pregledu razvoju šolstva na Spod. Štajerskem. Spodnještaj. Slovenci imamo sedaj 225 mešanih ljudskih šol s 706 razredi, 6 deških in 5 dekl. ljudskih šol s slovenskim učnim jezikom; 33 ljudskih mešanih šol, 3 deške in 2 dekl. šole s slovenskim in nemškim

učnim jezikom. Te šole poseča 65.770 otrok; ako primerjamo to število s številom nemških šolskih otrok na Štajerskem (146.000), vidimo, da imamo razmeroma številnejši naraščaj, osobito, ker je med nemškimi otroci do 6 ali morda še več tisoč slovenskih, ki obiskujejo šulfereinske ljudske šole in pa nemške šole po mestih. Ne smemo v tem oziru pozabiti tudi na otroke naših delavcev na Sred. in Zgor. Štajerju! Glede našega ljudskega šolstva nisem pesimist; dobro je in naglo se razvija; tudi to leto se je cela vrsta ljudskih šol na Spodnjem Štajerju višje organizirala. Nemški šulferajn se zajeda z vso silo v naše narodno telo; nastali ste dve novi društveni šoli na Polzeli in v Ciršaku, šoli pri Sv. Lenartu v Slov. Gor. in v Hrastniku pa ste zadobili pravico javnosti. Nove nemške šole se snujejo v Peklu pri Poljčanah, v Vuzenici in stavite se s Schulvereinovim denarjem nemški šoli na Bregu pri Ptujju in v Celju. Hude so te nove rane — a naše protistremljenje bodi poleg obrambnega dela v C. M. D. katerega omenjam na posebnem mestu, to, da si kolikor možno spopolnimo in zboljšamo lastno ljudsko šolstvo in olajšamo stališče učiteljstvu. To je svojo organizacijo spopolnjevalo tudi minulo leto in je storilo važne korake za doseg slov. notranjega uradnega jezika z višjimi šolskimi oblastmi. Žalibog se mu mečejo od političnih domačih in tujih nasprotnikov polena pod noge. Pri tujcih razumemo to, od domačinov pa je herostratstvo prve vrste! Važna je otvoritev šentjurske kmetijske šole, ki se je izvršila 2. januarja. Naval je bil na zavod tolik, da se je moralo celo vrsto prosilcev naravnost odkloniti! V strokovnem šolstvu nismo to leto nič napredovali, opaža se pa padanje slov. dijakov na srednjih šolah.

V gospodarskem oziru nimamo v preteklem letu poročati kaj posebno veselega. Bilo je mokrotno vreme, ki je močno oškodovalo letino, zlasti tako važno gospodarsko panogo kakor je pri nas vinoreja. Pod jesen se je silno podražil denar in vlada splošno pomanjkanje istega, katero

občutijo zelo težko vsi sloji. Ne da se tajiti, da je ustavljenje vsakega investicijskega dela vsled obstrukcije v štajerskem deželnem zboru vzelo v marsikaterem kraju ljudem zaslužek. Vrh tega je pritisnila splošna druginja, katero lečijo nekateri demagogi v parlamentu s praznimi govorancami in znanimi »študiji« v odseku ter predlogi, ki so neizvedljivi. Letošnje leto so se povrh tega uveljavile posledice prejšnjih sušnih let, osobito to glede živinoreje. Zadružno gibanje je nekoliko popustilo; snovanje rajfajznovk je precej ponehalo, med nedenarnimi zadružnimi ustanovitvami je imenovati najznamenitejšo, to je zadružno elektrarno v Trbovljah. Stanovsko in gospodarsko so se začeli nekaj gibati obrtniki; a ostalo je le pri nekaj shodih. Karakteristika tega leta je druginja in gospodarski pritisk.

V petek, dne 25. februarja je umrl v Ptujju nagle smrti profesor **Jože Zelenik**. Zadel ga je ponoči srčna kap in našli so ga zjutraj mrtvega v njegovi sobici. Bil je rojen l. 1846. v Livanjih, župnija Sv. Urban v Slov. goricah in je bil po dokončanih vseučilišnih študijah vzgojitelj pri raznih visokih čeških plemenitaških rodbinah. Mož je bil izvanredno izobražen; govoril in pisal je večino slovanskih ter romanskih jezikov. L. 1892. se je pa vrnil v domovino in se stalno naselil v Ptujju. Posvetil se je popolnoma narodnemu društvenemu in gospodarskemu življenju; deloval je v Posojilnici do svoje smrti, bil 12 let načelnik ptujskega okrajnega zastopa in največji podpornik in dobrotnik ptujskih narodnih društev. Za splošno priljubljenim idealnim možem je žaloval cel ptujski okraj.

Umrla sta pa letos tudi dva poštenjaka in zaslužna moža iz kmečkih vrst našega naroda. Prvi je nepozabni drž. poslanec, mesar in veleposestnik v Velenju, **Vinko Ježovnik**, kateri je umrl dne 20. aprila 1910 po dolgi, mučni bolezni v Velenju na svojem domu. Pokojnik je bil rojen dne 11. oktobra 1856 v Velenju in hodil tam v ljudsko šolo; pozneje se je izučil mesarske obrti in je prevzel doma

obrt, gostilno in posestvo. S pridnim in vstrajnim delom si je po več letih pridobil ime premožnega moža in solidnega obrtnika. Deloval je pa tudi mnogo v javnem življenju; bil je dolgo let občinski odbornik v Velenju in tudi 6 let župan; 3 leta je bil načelnik slov. šoštanjskega okrajnega zastopa in več let član istega. Bil je tudi ustanovitelj šaleške posojilnice, pri kateri je deloval do svoje smrti. Pri prvih volitvah v ljudski drž. zbor je bil v ožji volitvi dne 23. maja 1907 izvoljen za poslanca z večino nad tisoč glasov. V parlamentu je bil istotako vesten in marljiv delavec kakor v vseh svojih častnih službah. Škoda, da ga je vrgla bolezen tako hitro v rani grob! — Dne 22. maja pa je umrl v Št. Jurju ob Taboru drugi prvoboritelj za pravice naših kmetov, župan in veleposestnik Valentin Južna. Stal je vedno v prvih vrstah, kadar se je šlo za odločen nastop naših mož proti tujcem in l. 1907. je igral pri političnem prevratu in državnozborskih volitvah važno ulogo.

Delovanje za narodno obrambo se na Spod. Štajerju zadnji čas krasno razvija in je v tem letu zaznamovati tudi nove lepe uspehe. Vsled neumornega truda potov. učitelja CMD I. Prekoršeka se je na novo ustanovilo 13 podružnic CMD; njihovo število znaša sedaj 65. Da se osredotoči njihovo delo, je že pripravljen načrt pokrajinske zveze štajerskih CM. podružnic. O priliki 25 letnice, katero je slavila letos CMD, so se priredile tudi na Štajerskem veličastne narodne slavnosti, ki niso le dosegle velikih moralnih uspehov temveč so tudi vrgle glavni družbi lepe gmotne dobičke. Omenimo le prireditve v Celju, Žalcu, Petrovčah, Ormožu, Mariboru itd. Več podružnic (Celje, Ptuj, moški) slavi letos tudi 25 letnico svojega obstanka; bile so med prvimi trdnjavami CMD. Obrambno naše delo se vočigled naporu ponemčevalcev mora še pomnožiti, podvojiti in potrojiti. Doseči moramo tudi mi v vseh narodnih večjih krajih po nemškem vzgledu razveseljivo stanje, da bo vsaka Slovenka in Slovenec član CMD! Obrambno delovanje pa

se je pri nas že poglobilo; vidi se že v njem nekaj več ko prosto zbiranje denarja. Dne 24. septembra 1910. so priredili naši akademiki po inicijativi mariborske »Prosvetine« podružnice obrambno-prosvetno anketo, na kateri se je podrobno in temeljito razpravljalo o narodnem in kulturnem stanju naših narodnih manjšin v vseh narodno ogroženih krajih na Spodnjem Štajerskem. Želeti je, da se bodo enake ankete ponavljale, da se bodo pa zlasti raztegnile na gospodarsko področje!

Konečno nam je še govoriti o tujskem prometu, o našem planinarstvu. Minulo leto je bilo vsled svojega deževnega in hladnega vremena precej neugodno za planinarje. Otvorila se je na Raduhi nova kočica SPD, ki bode pospeševala obisk tudi te, na planinski flori tako bogate gore. Ostale planinske kočice so izkazovale več ali manj dober obisk. Pod jesen se je nekaj slišalo o sistematičnejšem delovanju za povzdigo toli dobičkonosnega in koristnega tujskega prometa.

Druge slovenske dežele.

Omejen prostor mi je na razpolago, za to naj omenim le najvažnejše dogodke! Vohanje za veleizdajniki, katero je doživelo na Hrvaškem in v Primorju toli sijajno blamažo, je seglo deloma vsled ovaduštva nemških nacionalcev, deloma pa tudi vsled politične nepoštenosti največje slovenske politične stranke in zahtevalo v Ljubljani žrtev v osebi mnogozaslužnega župana Iv. Hribarja. Njegova ponovna izvolitev za ljubljanskega župana ni dobila Najvišjega potrjenja in ko ga je ljubljanski občinski svet v znak spoštovanja in neomejenega zaupanja znova izvolil za župana, je vlada ljubljanski občinski svet razpustila in dala na ljubljanski rotovž vladnega komisarja viteza Laschana. Ta bo vodil velevažno letošnje ljudsko štetje in tudi bodoče ljubljanske občinske volitve, katere se vrše po proporcionalnem sistemu. Ta sistem, katerega je sklenila katoliško-narodna

večina kranjskega deželnega zbora, zasigurava po dolgih letih Nemcem prvič zastopstvo v doslej samoslovenskem ljubljanskem občinskem odboru. To je sramotni narodni madež, katerega bi si nikoli ne smela nakopati nobena slovenska stranka, ki hoče biti narodna ne samo v besedi temveč tudi v dejanju!

Sedanji kurz na Kranjskem pa je pospešil tudi drugod uspehe Nemcev — in to v čisto slovenski deželi! Tako so zmagali Kočevarji v Talčivrhju in Rodinah; na šolo v Beli peči na Gorenjskem pa je prišel nemški nadučitelj! Istotako so bili izvoljeni v črnomeljski občinski zastop vsled zveze med Vseslovensko ljudsko stranko in Kočevarji proti slovenskim naprednjakom trije Kočevarji. Prežalostna dejstva v deželi, ki je po 95 % slovenska in kjer bi se morala najbohotnejše razvijati narodna zavest! Bratje naši na Koroškem so imeli to leto tudi hude boje; propadli so pri občinskih volitvah v Selah, Radišah in Grabštanju, zmagali v Djekšah in Tolstem vrhu. Na Primorskem in v Istri se je vzdržal statusquo. O političnem napredovanju tržaških Slovencev imamo poročati le najboljše. Sploh se obrača naša pozornost čimdalje bolj proti jugu; naše postojanke v Trstu in ob Adriji sploh bodo kmalu take, da bomo mogli govoriti z Italjani odločilno besedo in doseči narodni sporazum, kateri bo temelj velikanskemu kulturnemu kakor gospodarskemu razvoju Slovencev. Glasen dokaz razmer, ki vladajo sedaj na Kranjskem, je prepoved spomenika septemberskim žrtvam Adamiču in Lundru!

Razumljivo je, da je kakor na Štajerskem, tudi na Kranjskem, Primorskem in celo na Koroškem prav lepo napredovalo kulturno življenje. Tu sem štejem v prvi vrsti izobraževalno delo po društvih in izven istih. Priznati se mora, da je bila na tem polju Krščansko-socijalna zveza jako pridna; o smeri in ciljih njenega dela seveda ne gre tu razpravljati. Poleg nje delujeta na Kranjskem Akademija in Zveza izobraževalnih društev, na Goriškem pa Zveza

narodnih društev. Predavateljsko delo se je tu pridno gojilo, a širilo tudi čtivo med narod. Sokolstvo se je pridno gibalo; ustanovile so se sokolske župe in vršilo se je nekaj velikih sokolskih slavnosti. Minulo leto se je tudi doigral boj za slovansko bogoslužje v Istri — z zmago latinizacije. — Zaznamovati je konечно treba odkritje Trubarjevega spomenika v Ljubljani, lepega Bernekerjevega dela.

V gospodarskem oziru je bilo v splošnem to leto tudi neugodno po drugih slovenskih deželah izven Štajerske. Nastalo je pomanjkanje denarja, katerega so čutili denarni zavodi in vsi stanovi. Trgovsko-nakupovalna zadruga »Merkur« v Ljubljani, katera je bila sicer osnovana z najboljšimi nameni in v svrhu osvobojenja od tujih velekupcev, je morala napovedati konkurz. V Trstu se je ustanovila delniška hotelska družba grljan-miramarska. Pri naskoku na goriško trgovsko-obrtno zbornico so Slovenci propadli, zato pa smo doživeli zvezo med nemškimi in katoliško narodnimi svetniki trgovsko-obrtno zbornice v Ljubljani, ki znova kaže, kako daleč je padel čut narodne samozavesti in ponosa na Slovenskem. Na jesen se je priredila po lovski razstavi na Dunaju kaj dobro uspela lovska razstava v Ljubljani. Tudi v avijatiki imamo Slovenci že svoje može; goriški avijatik Rusjan je dosegel zadnje dni s svojim aeroplanom lepe uspehe v Zagrebu.

Med velikimi mrtveci imamo na prvem mestu zaznamovati inženirja in tovarnarja Karola Kotnika, kateri je umrl 28. svečana na Verdu pri Vrhniki. V svoji oporoki, katero je napravil dne 7. svečana, je zapustil 35 letni mož (rojen je bil 21. sept. 1875) vse svoje premoženje naši šolski družbi v Ljubljani. Ciril-Methodova družba je podedovala prilično 380 tisoč kron. S tem legatom je postal Kotnik največji narodni dobrotnik slovenski. Dne 31. dec. 1909 je pa umrl v Ljubljani dr. Karol Bleiweis vitez Trsteniški, mož, kateri je igral v občinskem življenju ljubljanskem in v narodno-

napredni stranki na Kranjskem vsled svoje pridnosti, narodnosti in vsestranskega znanja znatno ulogo.

Ob 25 letnici svojega obstoja je imela letos Ciril-Metodova družba svoj občni zbor, združen z velikansko narodno slavnostjo, v Ljubljani. Ljudje, ki so to slavje videli, trde soglasno, da je bila najveličastnejša prireditev zadnjih 25 let. Občni zbor je izvolil za častne člane C. M. D. bivšega župana in drž. poslanca Iv. Hribarja, Ivana Murnika, dr. J. Vošnjaka in trnovskega župnika Iv. Vrhovnika; ti možje so bili med ustanovitelji C. M. D. Kako zelo se je družba v zadnjih letih okrepila in kako je narastlo število njenih članov in podpornikov, kažejo že številke: lani (l. 1909) je imela C. M. D. 187.087·10 K dohodkov, med tem ko jih je imela l. 1906 komaj še 56 tisoč! A tudi stroški so narastli na 174 tisoč kron! Obrambni sklad, ki se ga je ustanovilo proti Roseggerjevemu fondu nemškega Schulvereina in ki bo imel prinesiti C. M. D. 200.000 K po 200 K od kamena, je dosegel doslej 855 podpisov. Družba je na razveseljivi poti razvoja in napredka; želeti ji je v interesu naše narodne obrambe le najboljšega — in kar je najbolj umestno: delajmo vsi za njo, vsak po svoji moči in razmerah!

Po svetu.

Nekaterih velikih Slovanov se moramo spominjati na tem mestu, ker pomenjajo takorekoč mejnike v našem kulturnem razvoju. Dne 7. marca je slavil češki učenjak dr. T. G. Masaryk svojo 60letnico. L. 1876 je bil ta izvanredni mož promoviran na Dunaju za doktorja filozofije, l. 1878 se je habilitiral na praškem vseučilišču, kjer deluje do današnjega časa. Ni tu prostora, da bi se obširno bavili z idejami, katere je zanesel Masaryk v češko in po našem naraščaju tudi v slovensko javnost. Ali kratka karakteristika njegovega teoretičnega in z njim skladnega praktičnega dela je: iskati resnico, zagovarjati jo in ne sklepati pri tem nikoli kakih kompromisov. Masaryk je ustvaril Čehom poseben

svetovni nazor, ustvaril jim je pravi pojem narodnostnega vprašanja in pojme politike kot resne vede. Ustvaril je takozvano realistično strujo na Češkem, katera se je pozneje spopolnila v češko napredno stranko. Moža se moramo letos spominjati z veliko hvaležnostjo baš mi Jugoslovani, kajti on je bil tisti, ki je razkrinkal grde intrige proti nam v takozvanem Friedjungovem procesu.

Lev Nikolajevič Tolstoj

V nedeljo, 20. nov. zjutraj pa je izdihnil na mali postaji Astapovo v moskovski guberniji L. N. Tolstoj. Menim, da ve vsak olikan Slovan, da je bil Tolstoj, ta skrivnostni filozof iz neizmernih ruskih ravnin, največji izmed živečih Slovanov in da je ustvaril s svojih spisih podlago za nadaljni razvoj ruske duše, ruskega svetovnega nazora. V

vasici Astapovo ga je dohitela smrt, na potu v samoto, kjer bi dočakal v skladu s svojimi nauki konca svojih dni! Tolstoj je bil rojen 9. sept. 1828 v Jasni Poljani; stariši so mu hitro umrli. Posvetil se je v svojih mladih letih jezikovnim in juridičnim študijam, a je hitro vse opustil in vstopil za nekaj let v armado. Kasneje je živel na svojem posestvu in pisateljeval neprenehoma do smrti. V prvi dobi romane in povesti, katere so mu pridobile na mah svetovno pisateljsko slavo. Kasneje pa je razpravljal o verskih in nravnih problemih. Upiral se je konečno vsem socialnim napravam, ki se ne krijejo z evangeljskim duhom in je prišel do hudih konfliktov s cerkvo in državo. Nekaj leposlovnih del imamo že prevedenih v slovenščino; modroslovnih manj — ker so pri nas bolj priljubljeni dunajski opolzki humoristični listi kot resno berilo.

Še jednega duševnega velikana je izgubil letos evropski sever, norveškega pisatelja, Bjørnstjerne Björnsona. Rojen je bil 8. decembra 1832 kot sin protestantskega pastora. Že v mladih letih se je posvetil gledališču in dramatiki. Tekom let je napisal celo vrsto dram: »Polom«, »Urednik«, »Kralj«, »Čez naše moči«, »Zemljepis in ljubezen« so znana njegova dela. Posegel je tudi z mogočno roko v politični razvoj svoje domovine in pripisuje se mu največ zaslug za osamosvojo norveškega kraljestva. Mi avstrijski in ogerski Slovani se pa moža spominjamo zaradi njegove gorke ljubezni do nas tlačanih in zatiranih. Björnson je ljubil svobodo in sovražil vsako krivico; zato je razkrinkal pred celim kulturnim svetom nizkotnost in podlo tiranijo Madjarov nad ogrskimi Slovani. Sloviti so tudi njegovi članki v »Timesu« o veleizdajskem procesu na Hrvaškem. Res je, kar je pisal o njem celjski »Narodni dnevnik«: Z dalekega, skrivnostnega severa, kjer je doma enakopravnost in svoboda, je zasinila žarka luč sočutja in usmiljene pomoči ogerskim in južnim Slovanom. Miljoni se bomo spominjali velikega, resnega starca z rosnim očesom...

Zanimive stvari se gode pri bratih naših onkraj Sotle. Ban Rauch je po hudem javnem in zakulisnem boju končno padel in vlado je prevzel na Hrvaškem ban Nikola pl. Tomašič, katerega slave kot izbornega poznavalca državno-pravnih odnošajev med Hrvaško in Ogersko. Izvedel je s pomočjo hrvaško-srbske koalicije volilno reformo in dne 28. oktobra so se na podlagi iste vršile nove volitve, katere pa niso prinesle nobeni stranki absolutne večine in stoji dežela pred novimi nedoglednimi zmešnjavami, katere jo slabe gospodarsko in narodno. Ločitev duhov in konsolidacija strank po svetovnem in gospodarskem nazoru se vrši počasi tudi na Hrvaškem in celo v dosedaj mirni Dalmaciji. Morda pride več iskrenosti in enakomernosti v našo politiko, ako se izvrši ta proces po celem slovanskem jugu.

In glejte, vstaja tudi ljudstvo na zaostalem, gospodarsko in kulturno zanemarjenem pirenejskem polotoku. V Španiji se vrši kulturni boj osvobojenja od duševnih tlačiteljev že več mesecev z večjo in manjšo intenzivnostjo. In v Portugalu je morala kraljeva rodbina braganška po kratki prilično nekrvavi revoluciji dne 5. oktobra zapustiti deželo ter je bila proglašena ljudovlada, ki je izvedla po francoskem vzorcu ločitev cerkve in države in se pripravlja na rešitev najpotrebnejših socialnih in kulturnih nalog v državi, čije moč se je raztezala nekdej čez vse svetovne oceane a ki je vsled korupcije kraljev in vlad propadla skoraj popolnoma. Ali bodemo morali odslej rekati: Ex occidente lux?

V CELJU, decembra 1910.

Janko Lešničar.

Brez alkohola!

Prosto etra!

Slabotni, v razvoju ali pri učenju zaostali **otroci**, kakor tudi **malokrvni**, čuteči se utrujene in neznosne, izdelani, lahko razburjivi, zgodaj onemogli **odrasli** rabijo z velikim uspehom okrepcujoče sredstvo

Dr. Hommel-a haematoge

Vzbuja slast, hitro povzdigne duševne in telesne moči, krepi skupno živčevje.

Priznano v zdravniškem svetu tekom 20letne prakse kot idealno okrepcujoče sredstvo pri: malokrvnosti, bledici, želodčnih ranah, malariji, sladkorni bolezni, nevrasteniji in drugih živčnih boleznih, pri in po mrzličnih boleznih (influenca, pljučno vnetje, vnetje prsne mreže, tifus, škrlatica, ospice itd.), pri dojenčih in dojljajah, rahitis, škrofulozi, oslovskem kašlju kakor tudi kroničnih pljučnih boleznih in na jetiki obolenih pljučih, okostju in zlezi.

Naslednje nekaj zdravniških pripoznanj v kolikor dopušča prostor:

Prof. dr. med. Steiner, Kolin ob Reni: Vaše Hommelove haematoge so dosegle v moji hiši izborni in sijajni uspeh.

Prof. dr. med. Kirchner, Würzburg: Učinek Hommelovih haematog je bil pri mojem dveletnem vnuku izvrsten in je v kratkem izgubil slabost in malokrvnost.

Dr. Gustav Lautin, lastnik in zdravnik-voditelj zdravilišča »Gutenbrunn«, voditelj mestnega zdravilišča **Baden pri Dunaju**. Z veseljem poročam, da uporabljam v svojih zavodih že dolgo Hommelove haematoge v vseh slučajih kjer hočem doseči hitro povečanje telesne teže ter povišanje zmožnosti celega organizma.

Prof. dr. L. Swiatopolk, na vseučiliščni kliniki v Varšavi. Hommelove haematoge sem ponovno predpisal in vedno z dobrim uspehom v moji praksi pri ženskah in otrokih v slučajih malokrvnosti in splošne oslabeledosti. Sredstvo naj bi se splošno uporabljalo pri začetku jetike.

Dr. med. Meisel nadzdravnik v bolnici **Sakataly** Hommelove haematoge sem predpisal sedemletni deklici

katera je eno leto bolehal na malariji in je vsled pogostih mrzličnih napadov zelo oslabela. Uspeh zdravljenja je bil krasen. Tek se je vzbudil, pacientinja je bila živahnejša in močnejša. Koža in sluznica je postajala rudečkasta.

Dr. m. R. Benndorf, Monakovo: Potrjujem Vam, da sem s Hommelovimi haematogi izvanredno zadovoljen. Sredstvo sem preizkusil na lastnem telesu. Utrujenost kot izraz neurasteničnega položaja na anamičnem temelju, kot posledica neprestanega strokovnega poklica, mi je bila stalen gost. Poskušal sem mnoga priporočena sredstva, pomagale so mi edino Hommelove haematoge. Popolnoma brezdomno je, da sem po rabi haematog omenjene nadloge odstrani! potom okrepcanja celega organizma.

Dr. F. Tölle, Flieden, Hess.-N. Hommelove haematoge sem uporabil pri desetletni deklici, ki je bila zelo malokrvna in v pričetku jetike. Otrok ni mogel več hoditi. Sedaj, po daljši rabi preparata se zopet dobro počuti in hoči v šolo.

Pozor pred ponarejanji!

Prodaja se v lekarnah.

Zahtevajte izrecno ime **Dr. Hommela**

Cena steklenici 4 krone

Varstvena znamka „Sidro“.

Varstvena znamka „Sidro“.

Richterjev Linimentum Capsici compos nadomestilo za **Sidrov - pain - expeller**

je zanesljivo, bolečine utekušoče sredstvo, ki se lahko spričo svoje priprave in spričo skrbne izbiševporabljenih snovi porabi kot koristno mazilo tudi ob občutljivih oseb. To domače sredstvo, ki se je že mnogokrat izkazalo, porabi se lahko tako kot odvajalno, tudi preprečevalno, posebno pa kot bolečine olajšujoče mazilo. Posebno onim ošebam je prav priporočati, ki se mnogo mude na prostem, ki so izpostavljeni pogostim spremembam vremena in potetakem prehlajenju n. pr. ekonomom, gozdarjem, lovcem, kmetovalcem, ribičem, rudarjem, mornarjem, izseljencem itd. kakor tudi turistom pred in po napornih hojah in sploh sili pri prehlajenju ta bolečino utekušoči liniment. Pazi naj se toraj pri nakupu ter ne vzame nikakršnih ponaredb! Kdor torej želi originalni izdelek, naj natanko pazi, ako je na zavoju dobro vidno sidro. Kjer manjka sidro, ima se opraviti s ponaredb. Ako kje ni dobiti Richterjev originalni izdelek, obrniti se je naravnost na

vsem potnikom, ker jim doprinese, ako ni ravno zdravnika pri roki, pri nezgodah in slabostih v največjih slučajih hitro in sigurno pomoč.

Posebno velika prednost Linimentum Capsici compos., ki velja po vsi pravici kot zanesljivo preprečevalno sredstvo, obstoja v enostavni rabi. Vmeti se en-ali večkrat na dan boleče, zmrzle, oslabiljene ali ohromljene ude in kmalu po vmetenju se bo zažutila dobrodejna gorkota, ki utešuje bolečine. Daljna prednost Linimentum Capsici Comp. s „sidrom“ je nizka cena 80 v., K 140 in K 2—steklenica. Omisli si jo torej lahko vsakdo in naj bi tudi nihče ne zamudil, jo poskusi!

Dr. Richterjevo lekarno pri „zlatem levu“ v Pragi.

I. Elizabetna cesta 5 nova. Razpošilja se vsak dan.

Zakaj jo

Richterjeva omarica kamenitih stavbic s sidrom

še vedno otrokom najljubša igrača?

Ker vzbuja otrokom vedno iznova veliko veselje staviti lične stavbe po lepih načrtih in ker vedo, ko dobe dopolnilne omarice, da zamorejo staviti vedno večje in lepše stavbe. Vsaka omarica kamenitih stavbic s sidrom se lahko poveča z nakupom dopolnilnih omaric kar pri drugih igračah ni mogoče, slednje so vsled tega

najdovršenejša in najcenejša igrača. Pristno samo s sidrom! Do .iti je za ceno po K 150 do K 5— in višje. Najboljše se izoere po bogato ilustrovanem ceniku, ki se razpošilja franco zastoj. Kdor ljubi godbo, naj tudi zahteva cenik z znamenitih imperator-godalih in govornih strajih. **Fr. Ad. Richter & Cie.** kralj. dvorni le kon. založnik, DUNAJ, I. špereg, 16. RIETZING, RUDDLSTADT, NORIMBERG, ULTEN, ROTTERDAM, PETROGRAD, NEW-YORK, 215 Pearl Street

Colnine prosto. Colnine prosto.

300 vrst harmonik!

Najugodnejši makup naravnost iz tovarne!

Imenico: blago se vrzava nazaj, desna vrata. Mnoge vrste poljskih grizalov.

Ležnja tek harmonik z nad 7000 delov. Lastna prsti odpošiljate v tovarni.

Wolf & Comp., Klingenthal Sa., št. 367

je prva tovarna godal na Nemškem, ki pošilja harmonike in vsa druga godala na Avstro-Ogrsko colnine prosto.

Naše po umetnikih priznane koncertne vlečne harmonike v 300 različnih številkah pošiljamo vsakomur po povzetju.

Velikanska izbira citer, gosli, kitar in vseh drugih godal po najnižjih cenah.

Velik, krasen soznan v nemškem, češkem, poljskem in zgrskem jeziku dobi vsakdo zastoj.

Idealno odvajalno sredstvo Sagrada Barber

ublažilen, čisto rastlinski naraven izdelek brez škodljivih součinkov iz lekarnarje „Pri svetem duhu“ („Zum hl. Geist“)

pomaga gotovo pri zabasanju, zapečenosti, črevesnih boleznih, otol-šenju itd.

SAGRADA BARBER razločuje se od drugih odvajalnih sredstev v tem, da krepi želodec in črevesa in uravnava prebaviljanje. Preizkušena na kliniki in odlikovana s c. kr. državnim darilom.

TUDI VI smete zaporno vzeti! Škatljica po 2-40 K in poskusna škatljica 70 vin. v večini lekarn.

Pristno samo z imenom «Barber».

Izdeluje in po pošti razpošilja:

Lekarna „Zum heil. Geist“
Dunaj I., Operngasse št. 16.

Ako se naprej pošlje K 2-60, tedaj je pošiljatev gotnino prosta.

Gotovo učinkujoča ter pri tem prijetna

je Germanova želodčna esenca; niti zapazi se ne, da se požira zdravilo; je, kakor da bi uživali izredno fino zeliščno pijačo, nakar čutimo po telesu nek poseben občutek toplote. Ako hočemo tedaj upotrebiti pri želodčnih bolečinah vseh vrst, proti brezslastnosti, gorečici, tiščanju, krču, zabasanju in zapečenosti, kakor tudi proti vsem želodčnim slabostim, glavobolu itd. močno učinkujoče želodčno zdravilno sredstvo, ki prijetno diši in pri tem dobro pomaga, tedaj naročimo Germanovo želodčno esenco z znamko «življenska esenca», 2 steklenici za 2 K 80 vin. (in 40 vin. za zavojnino) pri izdelovatelju K. German-u, lekarnarju v Belovaru št. 154 (Hrvatsko). — Manj kakor 2 steklenici se ne razpošilja.

ZVEZNA TISKARNA V CELJU

SCHILLERJEVA CESTA 3

Priporoča se za vsa-
kovrstno izvrševanje
tiska od navadne do
najmodernejše oblike.
Ker je bogato založena
z najnovejšimi okraski
ter opremljena z mo-
tornim, oz. električnim
obratom, izvršuje naj-
večja dela v kratkem
času okusno, točno in
ceno.

Vse po konkurenč-
nih cenah!

Kdor zna kupiti

harmoniko

kupi jo le pri izdelovalcu

Franc Hochholzer-ju
Dunaj XIV, Herklotzgasse 44.

Lastna izdelovalnica orkestrskih
harmonik z najmočnejšim helikon-
basom. ... Vsi sistemi kromatično
uglašeni harmonik.

.. Izborne učne knjige K 1'50. ..
NB. Vsakemu vrnem denar kdor ni
zadovoljen z m. jimi harmonikami.
Bogato ilustrovani ceniki zastoj.

Zvezna knjigoveznica Celje, Schillerjeva cesta št. 3

Priporoča se za vsa v
svojo stroko spadajoča
dela, kakor vezanje za-
pisnikov, raznih liturgičnih
in drugih knjig, molitve-
nikov; v izdelovanje map
itd. itd.

Ceno, hitro, solidno delo.

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami itd. na debelo in na drobno

ZVEZNA TRGOVINA

Celje, Rotovška ulica števil. 2

□ □

Priporoča svojo veliko zalogo raznovrstnega kancelijskega, pismenega, konceptnega, ovitnega, dokumentnega, ministrskega, svilenega in barvanega papirja, peres, peresnikov, svinčnikov, radirk, škatljic za peresnike, črnih, kamenčkov, tablic, barvanih in belih zavitkov v vseh velikostih, trgovskih knjig, molitvenikov, noticov itd. Albumi za dopisnice, slike in poezije. Svete podobe, male in velike, tintniki, stojala za slike, papirnate cevke, pismeni papirji v kasetah in mapah. Izvrševanje štambelij, pečatnikov. Lastna zaloga vseh tiskovin za urade, šolskih zvezkov, risank.

□ □

Trgovci preprodajalci imajo izjemne cene

Papirnate vreče za trgovce po originalnih tovarniških cenah.

□ □

□ Solidna in točna postrežba. □

□ □

SLAVIJA

vzajemno zavarovalna banka v Pragi

zavaruje človeško življenje

po vseh kombinacijah, izmed katerih

so najugodnejše naslednje:

1. Za slučaj smrti, po kateri — naj se taista primeri kadar-koli — se izplača zavarovani kapital takoj dotičnim dedičem.

2. Za doživetje in smrt, t. j. ako zavarovanec doživi naprej določeno leto, katero si sam izvoli, se izplača zavarovana istina njemu samemu; ako prej umrje, pa takoj njegovim dedičem. Pri tem načinu se more zavarovati tudi tako, da mu ostane istotoliko kapitala izplačilnega po smrti, kolikor ga je prejel ob doživetju določene dobe.

3. Za dobo 20 let, t. j. ako umrje v teh letih, se izplača zavarovani znesek dedičem; ako pa jih doživi, potem določi sam, kako se mu naj izplača kapital: ves naenkrat, v dosmrtnih obali pa šele po smrti.

4. Za rento ali pokojnino, katera se začinja dotičniku izizplačevati takoj po enkratni vlogi gotovega zneska, ali pa šele po nekoliko letih, in sicer do smrti.

5. Doto otrokom, zlasti dekletom, katera se izplača, ko doživi zavarovani otrok 18., 20. ali 24. leto svoje dobe in to tudi takrat, ako je zavarovalec (oče, mati, skrbnik itd.) umrl pred koncem zavarovalne dobe, dasi v tem slučaju preneha daljnje vplačevanje zavarovalnine. Ako umrje otrok pred določenim letom, se izplača vsa zavarovalnina roditelju, zavarovalcu itd. ali pa se prenese ves kapital na kakšno drugo osebo.

Vse te in ostale načine zavarovanja prevzame banka »Slavija« pod ugodnimi pogoji in cenejšimi tarifi, kakor vse druge zavarovalnice. Vrhutega pa imajo člani banke »Slavije« ker je vzajemna zavarovalnica — brez posebnega priplačila, t. j. do de-
eža čistega dobička, ki je doslej iznašal po 10, 20, 25 in eno leto celo 48 odstotkov.

Rezervni fondi koncem leta 1909 . . . K	48,812.797-30
Izplačani kapitali in škode leta 1909 »	5,755.936-99
Izplačani kapitali in škode sploh . . . »	106,356.800-58
Plačana zavarovalnina leta 1909 . . . »	11,128.652-43

Vsa podrobnejša pojasnila o zavarovalnih zadevah daje radovoljno **generalni zastop banke „SLAVIJE“ v Ljubljani v lastni hiši v Gosposki ulici št. 12.**

Svoji k svojim!

Edino narodno pivovarniško podjetje!

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg v Ljubljani

priporoča svojo veliko zalogo izbornega marčnega in bavarskega piva iz pivovaren Žalec in Laški trg vsem p. n. krčmarjem, hotelirjem, restavraterjem in kavarnarjem ter sl. občinstvu v mnogobrojna naročila

Družba se je potrudila urediti svoji pivovarni na najmodernejši način s tem, da si je omislila na Laškem popolnoma nove stroje posebno stroje za umetno hlajenje vležalnih kleti in vrelnic v zvezi s strojem za izdelovanje ledu — vse po najnovejšem sistemu; postavila je v obeh pivovarnah nove stekleničnice z najnovejšimi snažilnimi in napolnilnimi stroji, napravila v Žalcu moderne vležalne kleti z novimi ledenicami ter si v svrhu povzdige narodnega podjetja in zboljšanja domačega piva nabavila tudi najboljše vrste surovin. — Tako popolnoma moderno preustrojeni in z novejšimi stroji opremljeni pivovarni proizvajali bodeta najboljša piva, tekmovali z vsako tvrdko in prekašali vsa druga enaka podjetja ter tako delali čast domači industriji.

Prva slovenska akcijska družba. — Prvo
večje narodno industrijsko podjetje. —
Edina narodna pivovarna na Štajerskem.

Točna postrežba!

Edina slovenska banka na Kranjskem, Štajerskem in Koroškem.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Sprejema vloge na knjižice, vloge na tekoči račun ter jih obrestuje sedaj po

4¹/₂ %

Prodaja in kupuje vrednostne papirje vseh vrst pod najkulantnejšimi pogoji.

Eskomptuje in vnovčuje menice, devize in kupone.

Daje posojila na vrednostne papirje. Sprejema borzna naročila na vse borze tu- in inozemstva.

Izvršuje **izplačila** na vsa tu- in inozemska mesta.

Nasvete in informacije daje brezplačno. Vsa vprašanja rešuje z obratno pošto.

Ravnateljstvo.

Delniški kapital: K 5.000.000.—.

Rezervni zaklad: ca. K 450.000.—.

**Podružnice v Celovcu, Spljetu, Trstu,
Sarajevu in Gorici.**

KAROL VANIČ

CELJE ♦♦ NARODNI DOM

Velika zaloga najmodernejšega blaga za dame in gospode. Laneno in bombaževo perilo. Velika izber salonskih preprog, namiznih, kakor posteljnih garnitur, športnih in potovalnih odej, suknenih in šipkastih zaves in stores. Novomodna svila, baržun in peluche za damske bluze

VELIKA NARODNA TRGOVINA

Žganjarna Robert Diehl & Celje

Zaloga najraznovrstnejših pristnih žganih pijač, kakor: pristne domače in bosanske slivovke, tropinovke, brinjevca, vinskega žganja itd. Gg. gostilničarjem in kavarnarjem priporočam pristni Jamaikarum in najfinejše likerje.

Veliko domače podjetje!

== Samo 6 dni ==
iz Havra v New-York

vozijo zanesljivo brzoparniki
francoske prekmorske družbe

„Comp. Générale Transatlantique“

Edina najkrajša črta čez Pariz
in HAVRE v AMERIKO. ::: Iz
Ljubljane odpotuje vsak torek.

Veljavne vozne liste (šifkarte) za
v Ameriko ter vozne liste za po-
vratek iz Amerike v domovino
in brezplačna pojasnila daje
edina oblastveno koncesijoni-
rana potovalna družba

Ed. Šmarda
v Ljubljani

Kolodvorska ulica št. 35, na-
sproti stari Tišlerjevi gostilni.

IVAN REBEK :: CELJE

Priporoča se v napravo vsakovrstnih del, kakor železne ograje, okove in različna konstrukcijska dela. Ima tudi v zalogi najraznovrstnejša štedilna ognjišča. — Ognjišča po poslani meri se hitro in točno izvišujejo, za ista prevzema tudi zidarska dela ter odgovornost glede dobre izvršbe. Izdeluje tudi **tehtnice**, nadalje vsakovrstne **vodovode** bodisi iz studencev, vodnjakov ali s hidravličnimi vidri.

Vse po tovarniških cenah.

ANTON ŠARC :: LJUBLJANA

Šelenburgova ulica števil. 5. Knaflove ulice števil. 2

Kdor hoče dobro in trpežno

PERILO

naj se obrne na to tvrdko.

MAKS ZABUKOŠEK

MODNI SALON ZA GOSPODE, VELIKA
ZALOGA TU- IN INOZEMSKEGA, OSOBITO
ANGLEŠKEGA BLAGA.

CELJE KROŽNA CESTA ŠTEV. 16

ANTON JOŠT klepar v Celju

prevzema vsa v svojo stroko
spadajoča dela. IIII Postrežba
točna in solidna ter po naj-
nižjih cenah. Delo trpežno.

Največji izbor.

Skrbno
izdelovanje

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch,
tovarna deznikov,
Ljubljana, Mestni trg 15.

Najnižje cene.

Lekarnar A. Thierry-jev balzam postavno zavarovan

je pristen samo, ako je steklenica opremljena z zeleno redovnico kot varstveno znamko.

Vsako ponarejanje in razprodaja drugih balzamov z znamko, katera lahko moti, se bo postavnim potem zasledovalo in kaznovalo. Ta balzam služi zunaj in znotraj. On je: 1. **Nedosegljivo zdravilno sredstvo proti vsem pljučnim in prsnim boleznim, olajša katar in ustavi izpljuvanje, odvrne bolešni kašelj in enake zastarele bolezni.** 2. Posebno dobro uspeva pri vnetju vrata, hripavosti itd. 3. Odstrani mrzlico. 4. Ozdravi vse bolezni jeter, želodca in črev, posebno želodčni krč, koliko in trganje v trupu. 5. Odstrani bolečine in ozdravi zlato žilo. 6. Čisti ledvice, odvzame hipohondrijo in melanholijo, ojači tek in prebavo, razredčuje slez in čisti kri. 7. Je posebno dobro sredstvo proti zobobolu, votlim zobem, gnilobi v ustih, odstrani riganje in neprijeten duh iz ust in iz želodca. 8. Odpravi črve, trakuljo in utešuje padavico. 9. Od zunaj dobro služi proti ranam, pegam, šenu, krastam, **opeklinam, mrzlim udom.** Odvzame glavobol, šumenje, trganje, ušesno bol itd. Več pove navodilo. 10. Je sredstvo, ki se rabi zunaj in znotraj in brezdvomno pomaga, ni drago in ne škoduje nikdar, zaraditega naj bi se rabilo v vsaki družini, posebno ob času influence, kolere in drugih nalezljivih bolezni. — Paziti je treba na postavno zavarovano zeleno znamko z nuno. — 12 malih ali 6 podvojnih steklenic ali pa ena velika posebna steklenica stane K 5.—. — Manj kot 12 malih ali 6 podvojnih steklenic se ne razpošilja. Pošilja se šamo proti predplačilu ali povzetju.

Lekarna Adolf Thierry »Pri angelu varihu« v Pregradi pri Rogatcu.

Pristno angleško mazilo za varstvo kože

1. brez vseh škodljivih in prepovedanih snovi, učinkuje ugodno in gotovo proti vsaki bolezni kože. Odstranja mozole, pege na licu, bradavice, kraste in druge izrastke na

licu in rokah gladko in nežno in podeli obrazu pri neprestani uporabi mladostno nežnost. Vsak večer prej ko se gre spat, naj se namaže obraz ali tisti del trupla, kateri se hoče, da se pomladi ali da nežen postane, na roke naj se natakne rokavica in tako naj se pusti čez noč sredstvo učinkovati. Zjutraj naj se z mrzlo vodo in nevtralnimi milom (najbolje je moje boraksovo milo) zmiije. Vsak lonček mora imeti na pokrovu ponatisnjeno: **Lekarna »Pri angelu varhu« A. Thierry, Pregrada pri Rogatcu.** 1 lonček pristnega angleškega mazila za varstvo kože in boraksovo milo velja 4 krone.

Zagorjanski prsni sirup

je lahko užitno sredstvo za odrašene in otroke vsake starosti. Učinkuje utešljivo proti kašlju, davici, prsnemu in pljučnemu kataru, zasliženju, boleznemu pljuvanju, bolečinam v prsih itd. — 1 steklenica stane 3 K 30 vin. in mora imeti kovinski za-
klep z imenom Thierry. Naroča se pri

**A. Thierry-ju, lekarnarju »Pri angelu varihu«
v Pregradi pri Rogatcu.**

Vsi preparati se dobijo pristno
pri A. Thierry-ju, lekarnarju
»Pri angelu varihu« v Pregradi
pri Rogatcu.

Moč in uspeh pristnega • centifolijskega mazila. •

Schutzengl. I-Apotheka

des **A. THIERRY** id
PREGRADA

S tem mazilom se je ozdravilo 14 let obstoječo bramorko (Beinfress), katero se je smatralo kot neozdravljivo, v novjšem času celo 22 let trajajočo, raku podobno bol.

Zabrani in odpravi zastrupljenje krvi in so po rabi tega mazila boleče operacije in amputacije nepotrebne. —

Pristno centifolijsko mazilo, ki posebno vleče, je sredstvo, ki je trpečemu ljudstvu že pri najzastarejših poškodbah z najboljšim uspehom pomagalo in obstoji iz soka rdeče rože »rosa centifolia«, katere zdravilna moč

je obče znana. **Pristno centifolijsko mazilo se rabi: proti** bolezni prs porodnic, šenu, vsskovrstnim zastarelim poškodbam, odprtih obribanim, in oteklim nogam, vsakovrstnim ranam, bramorki, opeklina in ozeblina, prsnemu črvu, oteklini nohtov, mehurjem, oteklini vratú, žuljem in odtiskom vsake vrste, raku, preležanju bolnikov, zaušesnim in drugim ranam otrok itd.

Naroča se v lekarni »Pri angelu varihu« Adolfa Thierry-ja v Pregradi pri Rogatcu, Avstrija. Razpošilja se najmanj po dva lončka po 3 K 60 v proti predplačilu in poštnemu povzetju.

Hematin-krogljice

so najzanesljivejše sredstvo proti bledici in malokrvnosti in tem sledečim boleznim. Učinkujejo redilno in pospešujejo rast krvi. Kakor hitro se opazi pri kom znamenje slabe krvi in bledice, kateri sledi utrujenost, slabost živcev, srčno utripanje, težko dihanje, motenje prebave, želodčni krč, omotica, neznosni glavobol itd., naj se takoj naročijo **Hematin-krogljice**, katere so zanesljivo sredstvo proti bledici in malokrvnosti.

Hematin-krogljice se napravijo sveže na vsako naročilo

v lekarni Adolfa Thierry »Pri angelu varihu« v Pregradi pri Rogatcu.

Škatla stane 4 krone. Vsaka škatla mora imeti lastnoročen podpis izdelovatelja.

Pristne angleške kaskara-sagrada kričistilne kroglice.

Zavitek s 6 škatlami stane 4 krone. Manj kot en zavitek se ne razpošilja. — Priporočajo se za pospeševanje krvotoka brez škodljivih nasledkov. — Naslov:

A. THIERRY, lekarna »Pri angelu varihu« v Pregradi pri Rogatcu.

Digestiv pristni angleški prašek za jed in prebavo lekarnarja Adolf Thierry-ja v Pregradi pri Rogatcu

je neprekosljivo domače sredstvo, učinkuje in pospešuje prebavo in tek, krepča želodec, čisti kri in zabrani napredovanje boleznih prebavil. Priporočajo se posebno po užitku preobilne, mastne jedi in pijače. Čisti kri in zabranjuje početek in napredovanje boleznih prebavil. Četrť ure po zaužitku hrane se vzame eno ali dve majhni žlici tega praška na vodi ali vinu in se izpije na vrh pol kozarca vode ali vina. — Škatla stane 3 krone. — Naslov:

A. Thierry, lekarnar »Pri angelu varihu« v Pregradi pri Rogatcu.

Lekarnar Thierry-jev balzam in centifolijsko mazilo itd. so obče znana in razširjena kot najboljša domača sredstva ter se jim daje povsod prednost, tako da ni potrebno nikako nadaljno priporočilo.

◎ Hotel prve vrste ◎

Sredi mesta, blizu poštnega in brzojavnega urada ter kolo-
dvora. * Ima 40 sob z vso udobnostjo. * Izborna kulinja.

Hotel „pri belem volu“ v Celju ::::: Graška cesta

Hotel razpolaga z vsemi najmodernejšimi udobnostmi.

Lastna fihakarija v hiši

Poštna hranilnica štev. 40.086. Telefon št. 135

Glavna posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

pisarna na Kongresnem trgu št. 15, Souvanova
hiša v Ljubljani

sprejema in izplačuje hranilne vloge, obrestuje

po $4\frac{3}{4}\%$

od dne vložitve do dne vzdiga brez odbitka rent-
nega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot
gotovina, ne da bi se obrestovanje pretrgalo.
Uradne ure od 8.—12. dop. in od 3.—6. pop.

Ima vpeljane domače hranilnike.

Ima vpeljane domače hranilnike.

I. Jax & sin

Ljubljana
Dunajska
cesta 17

priporoča svoje
priznано
najboljše

šivalne stroje
.... in kolesa.

Zaloga pisalnih strojev.

Tovarna v Lincu ustan. 1867.

Dosedaj se je prodalo
150.000 šivalnih strojev.

FANI LEBIČ : *CELJE*
GOSTILNA : *NARODNI DOM*

*Priporoča slav. občinstvu
vedno sveže marčno pivo,
izborna vina ter najboljšo
kuhinjo. **** Cene nizke.*

✦ **Edini narodni obrtnik te stroke v Celju** ✦

MASTRELEH

sedlar in tapetar, Nova ulica šte. II

se priporoča v izvrševanje vozov, konjskih naprav in vseh v tapetarsko stroko spadajočih del.
✦ Vsakovrstna popravila izvršuje točno in ceno. ✦

Hotel prve vrste. Sredi mesta, blizu poštnege in brzojavnega urada, ima 90 sob z vso ugodnostjo, salon, jedilnico, kavarno. Hotelski omnibus odhaja k vsakemu vlaku. Ekvipaže v hiši.

HOTEL ,PRI SLONU,
LJUBLJANA

Anton Gnezde vdova, lastnica.

Tu je edino kopališče z ljubljanskimi železnimi in šotnimi kopeli, ednake Francovim kopelimi pod vodstvom g. vlad. svetnika prof. dr. pl. Valente, in parne, kropilne in kopeli v banjah.

**Najboljša prilika za sigurno štedenje je plodno-
nosno nalaganje pri denarnih zavodih, ki nudijo
***** najugodnejše pogoje. *******

LASTNI DOM

**registrovana kreditna in stav-
bena zadruga z omejeno zavezo
V GABERJU PRI CELJU**

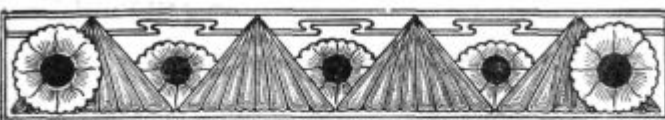
sprejema hranilne vloge od vsakega, je član za-
druge ali ne, na tekoči račun ali na hranilne (vložne)
***** knjižice in jih obrestuje letno po *****

pet od sto (5%)

Hranilne knjižice drugih denarnih zavodov spre-
jema kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje
prenehalo. — Rentni davek plačuje zadruga in ga
ne odteguje vlagateljem, tako da dobijo na leto
celih 5 kron od naloženih 100 kron. — Posojila
daje proti 6% obrestovanju na osebni kredit, proti
zastavljenju vrednotic, dragocenosti ali nepremič-
nin, na menice ali dolžna pisma. Odplačuje se na
račun glavnice in obresti v mesečnih ali v posebej
dogovorjenih četrt — oziroma polletnih obrokih.

Poštna hranilnica račun št. 54.366. Telefon št. 48.

**Pisarna se nahaja v Celju, Rotovška ulica št. 12.
Uraduje se vsak dan razun nedelj in praznikov
***** od 8.—12. ure dopoldne. *******

Zadružna Zveza v Celju,

registrovana zadruga z omejeno zavezo

razteza svoj delokrog po Štajerskem, Koroškem, Kranjskem, Primorskem in v Dalmaciji ter ima namen, pospeševati razvoj zadružnega delovanja v obče ter zastopati koristi svojih članov v vsakem oziru.

Zadružna Zveza v Celju sprejema za člane vse pridobitne in gospodarske zadruge in društva kakoršnekoli vrste kakor: hranilnice in posojilnice, mlekarske in sirarske, kmetijske, nakupovalne in prodajalne, konzumne in produktivne zadruge itd.

Zadružna Zveza v Celju snuje in pospešuje poglavitno **slovenske kmečke Raiffeisenske** posojilnice ter kmetijske nakupovalne in prodajalne, mlekarske in druge gospodarske zadruge.

Revizijsko koncesijo t. j. pravico izvrševati obligatorično revizijo zadrug in društev po določilih zakona od 10. junija 905, drž. zak. št. 35 je podelilo visoko c. kr. ministrstvo za notranje stvari Zadružni Zvezi v Celju z ukazom od 22. marca 906 št. 743.

Denarna Centrala Zadružne Zveze v Celju je urejena vsem novodobnim potrebam primerno ter oskrbuje denarno sporavnavo med svojimi članicami.

Denarna Centrala sprejemlje denar na obrestovanje v tekočem računu ali kot hranilne vloge, katere obrestuje po najvišji mogoči obrestni meri in jih izplačuje na zahtevanje poštoobratno. Rentni davek plačuje Zadružna Zveza sama.

Denarna Centrala dovoljuje in izplačuje zadrugam kredit v tekočem računu ali kot naložbe po kar najbolj mogoči nizki obrestni meri in kar najhitreje.

Denarna Centrala je imela prometa leta 909 prilično **15 milijonov kron** ter je ista velika dobrota za vse članice.

Zadružna Zveza v Celju je član Splošne zveze kmetijskih zadrug avstrijskih na Dunaju, ki izvršuje pri istej tudi obligatorično revizijo.

Zadružna Zveza v Celju je naslednica ^{poprejšnjega} društva Zveza slov. posojilnic, ki je bila osnovana l. 1882—1883. Delovanje teh korporacij in njenih funkcionarjev traja torej že 28 let in je to najstarejša zveza na Slovenskem in na slovanskem jugu sploh.

■■■■ Pisarna: Schillerjeva cesta št. 3. I. ■■■■

Jurij Sinkovič, Celje

Dolgo polje

stavbeni, pohištveni in portalni mizar
::: in. zalagatelj pohištva :::

se priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu za vsa v svojo stroko spadajoča dela, katera izdeluje tudi v najmodernejšem secesionističnem slogu.

Cene zmerne.

Postrežba točna in solidna.

Uničujoče sredstvo zoper škodljivce na trti

patentovano in v razstavi v Badnu pri Dunaju s srebrno kolajno odlikovano, dobiva se pri

Mihaelu Altziebler-ju v Celju, Savinska ul.

To uničujoče sredstvo rabijo vinogradniki celjske, ozir. spodnještajerske okolice že skozi osem let z najboljšim uspehom. Ena steklenica te tekočine stane 90 v, ter se ista primeša vodi, v kateri se je raztopila modra galica za škropljenje proti peronospori. Na 100 litrov vode, v kateri je raztopljena modra galica, pridene, oziroma dolije se samo 1 liter te tekočine ter se s tem doseže največji uspeh pri uničevanju trtnih škodljivcev, tudi ni potreba potem trt toliko zveplati, ker to sredstvo uničuje tudi plesnobo na trtah.

➡ Tudi so vsi pečarski izdelki, posode in peči v zalogi. ➡

Inserate

za vse časopise in koledarje sveta

oskrbuje najboljše in najceneje

anončna ekspedicija Edv. Braun

Dunaj 1., Rotenturmstrasse 9.

Telefon št. 21.122. — Časopisni in koledarski katalog za inserente brezplačno in franko.

Dober tek je dobra stvar,
Zanemarjaj je nikár!
Dober tek imaš vsak dan,
Ako vživaš

Najboljši želodčni likér!

Sladki in grenki.

Želodčni likér „FLORIAN“ ne slabi in ne omami, ampak daje moč in veselje do dela!

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.